

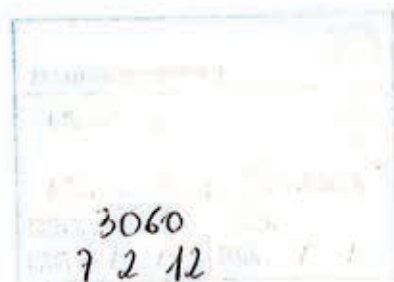
INSTITUT SUPERIOR DE CIÈNCIES RELIGIOSES
DE BARCELONA

MONESTIR DE SANT BENET DE MATARÓ:
ORIGEN I FUNDACIÓ
(1881-1905)

TESINA PER A LA LLICENCIATURA

Conxita Gómez i Subirà

Director:
Dr. Joan Bada i Elias

Febrer de 2012

ÍNDIX GENERAL

1.	INTRODUCCIÓ	
2.	HISTÒRIA DEL MONESTIR DE SANT BENET DE MATARÓ.....	7
3.	PERÍODE PREVI A LA FUNDACIÓ.....	16
3.1.	LA CONGREGACIÓ CLAUSTRAL TARRACONENSE I CESARAUGUSTANA.....	16
3.2.	SITUACIÓ DEL MONESTIR DE SANT DANIEL DE GIRONA.....	22
3.1.1.	<i>El Monestir de Sant Daniel. Apunts històrics.....</i>	22
3.1.2.	<i>La vida monàstica a Sant Daniel.....</i>	26
3.3.	SITUACIÓ DEL MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES... 30	
3.3.1.	<i>El Monestir de Sant Pere. Apunts històrics.....</i>	30
3.3.2.	<i>La vida monàstica al Monestir de Sant Pere.....</i>	33
3.4.	LA SITUACIÓ DEL MONACAT BENEDICTÍ FEMENÍ ESPANYOL.. 34	
3.4.1.	<i>L'impacte de la guerra del francès.....</i>	34
3.4.2.	<i>L'impacte dels esdeveniments polítics.....</i>	36
3.4.3.	<i>El pas de la vida particular a la vida comuna: a la recerca de la identitat benedictina.....</i>	38
3.4.4.	<i>La fundació del monestir de San Benito de Cuntis (Pontevedra).....</i>	43
3.5.	LA CIUTAT DE MATARÓ A LES DARRERIES DEL SEGLE XIX.....	47
3.5.1.	<i>La ciutat de Mataró: situació i antecedents.....</i>	47
3.5.2.	<i>L'urbanisme.....</i>	50
3.5.3.	<i>La premsa.....</i>	51
3.5.4.	<i>L'Església a Mataró.....</i>	51
4.	LA FUNDACIÓ.....	55
4.1.	LES FUNDADORES.....	55
4.1.1.	<i>D. Carme Llinàs del Torrent i Reixach.....</i>	55
4.1.2.	<i>D. Maria Font i Mayoti.....</i>	57
4.1.3.	<i>D. Rosa Casas i Espinal.....</i>	58
4.2.	MADURACIÓ I PROCÉS DE FUNDACIÓ.....	59
4.3.	CONSOLIDACIÓ DE LA FUNDACIÓ (1881-1905).....	74

4.3.1. <i>El personal que forma la comunitat</i>	74
4.3.2. <i>Els edificis</i>	79
4.3.3. <i>El treball</i>	86
4.3.4. <i>Les relacions amb els altres monestirs</i> <i>benedictins femenins</i>	87
4.3.5. <i>Altres esdeveniments i relacions</i>	91
5. CONCLUSIONS.....	99
6. ARXIU I BIBLIOGRAFIA.....	103
7. ANNEXOS.....	106

ABREVIATURES¹

Arxiu Abadia de Montserrat	AAM
Arxiu Comarcal del Maresme	ACM
Arxiu Diocesà de Barcelona	ADB
Arxiu Diocesà de Girona	ADG
Arxiu General de la Diputació de Barcelona	AGDB
Arxiu Històric de Girona	AHG
Arxiu Històric de Protocols	AHPB
Arxiu Monestir Sant Benet de Montserrat	AMSBM
Arxiu Monestir Sant Daniel de Girona	AMSDG
Arxiu Monestir Sant Pere de les Puel·les	AMSPPB
Arxiu Universitat Barcelona	AUB
Fundació Caixa Laietana	FCL
Museu Arxiu Santa Maria de Mataró	MASMM

¹ Segons la *Guia dels arxius històrics de Catalunya VII*, Barcelona: Generalitat de Catalunya 1998 i el Sistema d'Arxius de Catalunya [en línia],

<<http://www20.gencat.cat/portal/site/CulturaDepartament/menuitem.01121f9326561a075a2a63a7b0c0e1a0?vgnextoid=71f5b946f2e31210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=71f5b946f2e31210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>> [Consulta: 23 de gener de 2012].

Veure Annex I.

1. INTRODUCCIÓ

L'objectiu d'aquest treball és estudiar el context monàstic, eclesial i sociopolític en el que neix el Monestir de Sant Benet de Mataró, determinar les possibles causes de la seva fundació i establir els esdeveniments que duen a la seva consolidació. Una tesina vinculada, dins els estudis de la Llicenciatura en Ciències Religioses de l'ISCREB, a l'àrea d'Història de l'Església; en particular, a l'assignatura d'Història de l'Església a Catalunya.

La intenció és obrir la porta a dos estudis posteriors: una història del monestir i una anàlisi del procés de transformació patit pel monacat benedictí femení espanyol en els segles XIX i XX i del que, la fundació de Sant Benet de Mataró, n'és signe i laboratori.

El projecte es deu a una monja del Monestir de Sant Daniel de Girona que, ajudada per dues de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona i per diverses persones i institucions, aconsegueix cristal·litzar el seu desig de viure una vida monàstica més coherent, al seu entendre, amb la *Regla de Sant Benet*, que la que vivia fins aleshores.

Per poder entendre les possibles causes d'aquesta empresa i les seves dificultats, cal tenir en compte els canvis produïts al llarg del segle XIX al nostre país i no oblidar el fet que els monestirs benedictins femenins catalans havien estat, fins la desamortització de Mendizàbal, sota l'aixopluc de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana que, en desaparèixer, provocà un canvi de jurisdicció, un augment d'autonomia i una desorientació que obligà a les monges a reflexionar sobre la pròpia identitat monàstica. I aquesta reflexió s'acabà imposant a tots els monestirs benedictins femenins espanyols.

Per dur a terme aquest estudi, ha estat necessària la recerca en els arxius dels monestirs d'origen de les fundadores, en els de les seves diòcesis i en els de diverses institucions de la capital del Maresme. Després, la pròpia investigació ha obert horitzons a noves fonts arxivístiques, bibliogràfiques i orals que ha calgut consultar.

El cos del treball consta de dues parts: una primera, que il·lustra el context en que apareix el nou monestir, i una segona que resumeix la seva gestació, fundació i consolidació.

En aquest cas, entenem com a context la situació dels monestirs de la Congregació Claustral, en particular, dels Monestirs de Sant Daniel de Girona i de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona, d'on procedien les fundadores i, més breument, la dels monestirs benedictins femenins espanyols. Per acabar aquest bloc contextual, cal revisar les característiques de la societat i l'església de Mataró, ciutat acollidora del nou cenobi.

La segona part del treball està distribuïda en dos blocs: el primer recull la gestació del nou projecte monàstic i el segon estudia el desenvolupament de la comunitat fins la mort de la seva primera fundadora, l'any 1905.

Amb totes aquestes dades, tractarem de concloure el per què i el com de la fundació del Monestir de Sant Benet de Mataró i la seva relació amb la situació global del monacat benedictí femení espanyol.

2. HISTÒRIA I CONTINUÏTAT DEL MONESTIR DE SANT BENET DE MATARÓ

La fundació del Monestir de Sant Benet de Mataró és fruit del desig de D. Carme Llinàs del Torrent i Reixach,² monja professa del monestir de Sant Daniel de Girona, que rep l'ajut per dur-lo a terme del seu confessor i director espiritual,³ el Dr. Joaquim Masmitjà i de Puig.⁴

Durant un temps de maduració que, possiblement, s'inicià mentre el Dr. Masmitjà era vicari capitular de la diòcesi de Girona, entre el 1877 i el 1878, i que durà fins el 28 d'agost de 1881,⁵ es realitzaren les gestions per trobar el lloc adient per establir la fundació, obtenir els recursos econòmics i humans necessaris⁶ i aconseguir els permisos i l'aprovació dels Ordinaris corresponents, de la Santa Seu i de les parròquies mataronines.

La comunitat, ubicada al carrer de Sant Josep 18-20 de Mataró,⁷ creix ràpidament i en vuit anys és quadruplica, fent necessari un monestir més gran. L'11 d'agost de 1889⁸ es posa la primera pedra del nou cenobi, edificat en l'eixample mataroní per l'arquitecte Emili Cabañes i Rabassa.⁹ Les despeses de la compra del terreny i la construcció de l'edifici es pagaren amb els diners procedents de la venda del primer monestir de les Benetes a Mataró, al carrer de Sant Josep, amb els dots de les monges i amb donacions de diversos benefactors i familiars.

En el nou monestir, que mai va acabar-se d'edificar per manca de recursos, la comunitat continuà creixent¹⁰ fins el punt que la ja migrada economia es veié

² Aquest és el nom complet de la fundadora. Usualment ens hi referirem com a D. Carme Llinàs o D. Carme. En aquest període, les monges reben el tractament de Domna, que abreuja amb una D.

³ CAT AMSBM A9P2C1- *La fundació*. Carta de D. Carme Llinàs al Dr. Masmitjà del 14.05.1880.

⁴ El Dr. Masmitjà fou fundador de la Congregació de Filles del Santíssim i Immaculat Cor de Maria (actualment Missioneres Cor de Maria), rector de la catedral de Girona, secretari de visita pastoral, canonge penitencier (1853-75), arxiprest de la catedral (1875-1886), vicari capitular de la diòcesi (1877) i vicari general (1878-1879). *Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*, II: D-O, Barcelona: Generalitat de Catalunya – Claret 2000, p. 582.

⁵ Data de la fundació del Monestir de Sant Benet de Mataró, E. ZARAGOZA, *Catàleg dels monestirs catalans*, Barcelona: PAMSA 1997, p. 139

⁶ Per dur a terme una fundació benedictina calen un mínim de tres monges professes que, en aquest cas foren: D. Carme Llinàs de Sant Daniel de Girona i D. Rosa Casas i D. Maria Font del Sant Pere de les Puel·les de Barcelona.

⁷ L'edifici també ocupava els edificis del carrer d'en Moles amb números del 27-31.

⁸ CAT ACM J. MANÉN, *Dietari 1889*. Es tracta d'un dietari manuscrit realitzat entre els anys 1869 i el 1895 per en Josep Manén i Massó, arxiver de l'Ajuntament de Mataró.

⁹ Cosí d'una monja de Sant Benet, D. Concepció Dalmau i Rabassa.

¹⁰ CAT AMSBM A9P2C5- *La fundadora*. P. LAGUNA, *Biografia de la fundadora del Monasterio de Sant Benet de Mataró, Doña Carmen Llinàs i Reixach*.

empitjorada per l'augment dels càrrecs de manutenció i les despeses de la construcció. Per mantenir-se les monges treballaven durant el dia i bona part de la nit realitzant tot tipus de tasques:¹¹ arreglar i rentar la roba dels Maristes de Valldemia,¹² elaborar ornaments litúrgics, hòsties,... A partir de l'any 1890,¹³ tenen una modesta escola de primer ensenyament i pàrvuls que mantenen fins el 1915, data en que la seva aleshores abadessa, D. Concepció Dalmau i Rabassa, decideix tancar-la per creure-la incompatible amb la vida espiritual de la comunitat.

El 28 de juliol de 1900, D. Carme Llinàs que, des del 28 d'agost de 1881 dirigia el monestir amb el títol de Presidenta,¹⁴ va ser elegida canònicament com a abadessa i beneïda, l'endemà, pel Sr. Bisbe de Barcelona, Josep Morgades i Gili.

El 7 de maig de 1902 morí el Dr. Bonaventura Castellà, ecònom de la Parròquia de Sta. Maria, director espiritual i protector de les monges de St. Benet. El substitueix com a capellà del monestir, el P. Josep Recoder i Annexy, missioner de la congregació de Sant Vicenç de Paül que, des de l'any 1897, vivia a la casa dels *compradors*,¹⁵ al carrer d'Argüelles núm. 1. El P. Recoder era amic personal del Papa Pius IX, del Cardenal Vives i Tutó¹⁶ i membre d'una família benestant de Mataró.¹⁷ Va ajudar econòmicament la comunitat, mantenint-la durant un any i pagant les obres del noviciat.¹⁸ Aquest ajut féu que el P. Recoder s'impliqués i intervingués de manera efectiva en el funcionament del monestir arribant a fixar les quantitats destinades a cada àpat i aconseguint de l'Ordinari el nomenament d'una presidenta per la comunitat que ell mateix havia escollit, després de la mort de D. Carme Llinàs, l'1 de novembre de 1905. Tot plegat, provocà una sèrie de tensions que acabaren l'any 1917 quan el P. Recoder havia abandonat la seva residència al

¹¹ CAT AMSBM A9P2C1- *Cròniques*. A. PEYROT, *Crònica del Monestir de Sant Benet de Mataró, 1881-1981*.

¹² A Mataró, a partir del 1887 s'hi instal·len els Germans Maristes al carrer de Sant Simó. Amb el temps ocuparen el que havia estat el col·legi Catalunya, fundat per Hermenegild Coll i Valldemia, Pelegrí Ferrer i Ramon Cuspinera, i al 1903 també l'edifici del carrer de Sant Josep, on havia estat el Monestir de Sant Benet.

¹³ M. CLARIANA, «El Monestir de Sant Benet de Mataró», *Acull. La revista dels Oblats benedictins de l'Abadia de Montserrat* 68 (1992), pp. 9-11

¹⁴ Els monestirs benedictins de més de 12 membres amb dret a vot es constitueixen en abadies i són dirigides per un abat. Els de menys de 12 membres són priorats i solen dependre d'alguna abadia. El càrrec de presidenta equival al de priora, sense dependència de cap altre monestir, però amb un caire de forta interinitat.

¹⁵ Les monges de clausura necessitaven persones que els fessin els encàrrecs i les compres: *els compradors*. En aquest cas vivien en una casa annexa al monestir.

¹⁶ J. BUSQUÉ, «Mort del Molt Reverend P. Josep Recoder i Annexy de la Congregació de Sant Vicenç de Paül. Esbós biogràfic», *El Pensament Marià* 340 (19.01.1921).

¹⁷ El seu cosí J. Recoder fou alcalde de Mataró fins el 1881 i el seu altre cosí, F. de Paula Recoder fou el fundador del malaurat Banc de Mataró.

¹⁸ P. LAGUNA, *Biografia*.

monestir i el bisbe Enric Reig i Casanova havia assistit a l'elecció i benedicció de D. Encarnació Serra i Quadrada.

En l'abadiat de D. Encarnació es saneja l'economia i s'edifiquen la cuina i el refector que, fins aleshores, es trobaven en dependències provisionals. Les relacions amb l'Abadia de Sta. Maria de Montserrat s'aprofundeixen, especialment, amb la fundació dels *Oblats*¹⁹ benedictins de l'Abadia de Montserrat amb seu a Mataró, el 31 de gener de 1926.²⁰

A un quart de cinc de la tarda del passat diumenge el Rnd. Dr. Masdexart donà una conferència al temple del Monestir de Sant Benet, tractant la imminent instauració dels Oblats Benedictins en aquesta ciutat. El docte i zelós conferenciant explica amb paraula entusiàstica, la raó d'ésser dels oblats, que no es proposen altra cosa que estendre entre els seglars l'admirable esperit del P. Sant Benet, esperit de Pau, Oració i Treball. Això s'obté mitjançant "l'oblació personal" a un Monestir Benedictí, per la participació en els seus privilegis i gràcies a l'observància i cultiu en comunitat de la sagrada litúrgia.²¹

Des del 1881, data de l'entronització de la M. de Déu de Montserrat havia existit a Mataró, la Confraria de la Mare de Déu de Montserrat a l'església de Sta. Anna, de l'Escola Pia.²² A partir del 1905, essent rector de Sta. Maria el Dr. Josep Roig i Casanelles, també hi havia hagut una Congregació Mariana molt montserratina. L'interès de Mataró per Montserrat és intens, però també ho és l'afinitat amb el benedictinisme, manifestat en diversos articles de *El Pensament Marià*.²³ No podem oblidar que les relíquies de les Santes Juliana i Semproniana, patrones de Mataró, havien estat custodiades al cenobi de Sant Cugat del Vallès fins al 1772, data en que foren cedides a la ciutat. Tampoc no es pot menystenir la influència de benedictins mataronins exclaustats com el monjo de Sant Cugat del Vallès, Fèlix d'Alemanya, el de Breda, Josep Cabot i l'il·lustre Josep Benet Serra i Julià,²⁴ monjo de San Martín

¹⁹ La *Confraria dels Oblats de Montserrat* havia nascut a Barcelona, vinculada al Monestir de St. Anton i Sta. Clara de Barcelona, de la mà del P. Ramon Colomé i Orfila, oficialment, el 4 de novembre de 1907, tot i que la seva constitució es duia gestant des del 1895.

²⁰ M. CLARIANA, «El Monestir de Sant Benet de Mataró», *Acull. La revista dels Oblats benedictins de l'Abadia de Montserrat* 68 (1992), pp. 9-11.

²¹ *El Pensament Marià* 835 (26.01.1926). Cal advertir que per a les cites textuais es manté en tots els casos l'ortografia que tenen, estigui d'acord amb les normes ortogràfiques modernes o no.

²² J. FLORENSA, «La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de l'església de Santa Anna de l'Escola Pia de Mataró», *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria* 99 (2011), p. 27-39.

²³ J. MONTSERRAT – A. RAMON – A. GUBIANAS – F. CASTELLÀ – M. RIBAS, «Catorzè centenari de Monte-Cassino», *El Pensament Marià. Bisetmanari d'Acció Catòlica* 1261 (21.03.1930)

²⁴ *Diccionari d'història eclesialstica de Catalunya*, III: P-OZ, Barcelona: Generalitat de Catalunya – Claret 2001, p. 428.

Pinario, bisbe de Daulia, cofundador del monestir de New Norcia amb el P. Rosendo Salvado i fundador en solitari del de New Subiaco, tots dos a Austràlia.

La creació dels *oblats* mataronins va tenir ressò a la població i el seu número va anar creixent i creant un vincle fort entre la ciutat i les monges benedictines. Encara ara es poden trobar testimonis que recorden el Monestir de Sant Benet perquè els seus pares o d'altres familiars n'havien estat *oblats*. Segons el P. Salvador Plans,²⁵ monjo de Montserrat, «Efectivament eren oblats de Montserrat però afectivament eren oblats de Sant Benet de Mataró.»

Una altra data remarcable en l'abadiat de D. Encarnació Serra és la celebració del seu jubileu de plata,²⁶ l'any 1928.

Per celebrar les noces d'argent de la professió religiosa de la Molt Il·lustre Sra. Domna Encarnació Serra i Cuadrada, abadessa mitrada²⁷ del Monestir de Sant Benet d'aquesta ciutat, la Rnda. Comunitat de M.M. Benedictines prepara tot un enfilat de festes. El proper dia 21, festivitat de sant Benet, hi haurà un solemne ofici a les deu amb el qual donaran principi les solemnitats. El dia 25 del propi mes, onomàstic de la Il·ltre. Sra., tindrà lloc la professió de Domna Trinitat, religiosa corista del propi monestir. Les festes principals seran pel mes d'octubre, en que hi haurà un solemne pontifical del Reverendíssim P. Antoni M. Marcet, abat del Monestir de Montserrat. Per aquesta festa s'estrenarà una cadira abacial i reclinatori d'istil; segurament també es reformarà l'altar major segon prescriu la sagrada litúrgia²⁸, amb el seu corresponent cimbori. Hi ha també el propòsit d'estrenar un bonic tern litúrgic, un calze bizantí i tot un parament d'altar, així com un lavabo d'argent pel pontifical.²⁹

En aquest període, tal com expliquen les cròniques de la Gna. M. Assumpció Elias³⁰ i de la Gna. Maria Lluïsa Ramon,³¹ s'havia parlat de la possibilitat de que el Monestir de Sant Benet es traslladés a l'antic Hotel Marcet, situat a mitja muntanya de Montserrat, on avui hi ha l'actual Monestir de Sant Benet de Montserrat.

Des que vaig ingressar al Monestir, vaig descobrir un desig, simpatia, una il·lusió de traslladar-nos a la muntanya de Montserrat: tant a nivell personal com comunitari. El mòbil principal fou estar més a prop de la Moreneta i rebre la doctrina monàstica dels monjos. Quan es va fundar a la nostra església la Congregació dels Oblats Seglars

²⁵ Consiliari durant molts anys dels Oblats de Montserrat i autor de la tesina de llicència *Aproximació a la història dels oblats de Montserrat. Els últims 100 anys*. Roma: Pontificio Ateneo S. Anselmo 2000.

²⁶ Celebració dels 25 anys de la seva professió triennial com a monja benedictina.

²⁷ Les abadesses, com els abats, tenien el privilegi de dur determinades insígnies episcopals com el bàcul, el pectoral i la mitra i l'estola, pròpia dels diaques.

²⁸ M. RIBAS, «Projecte d'altar i cimbori per al monestir de Sant Benet», *El Pensament Marià. Bisetmanari d'Acció Catòlica* 1298 (24.07.1930)

²⁹ *El Pensament Marià* 1053 (09.03.1928)

³⁰ Després del Concili Vaticà II, al Monestir de Sant Benet de Montserrat, s'abandonà el tracte de Domna i s'implantà el de Gna. Les monges a qui anomenem Gnes. van sobreviure fins aquest moment.

³¹ La Gna. M. Lluïsa Ramon, aleshores era sotspriora i mestra de novícies i la Gna. M. Assumpció Elias la procuradora. CAT AMSBM A9P2C1-Cròniques. Cròniques del temps de la guerra.

*Benedictins, degut al contacte més sovintejat amb els monjos, es va augmentar aquest desig que per fortuna quasi va tenir una realitat: però encara no havia arribat l'hora. El P. Adeodat Marcet, director dels oblats mataronins i confessor extraordinari de la nostra comunitat, féu tots els possibles perquè poguéssim adquirir l'Hotel Marcet.*³²

Les monges van demanar-ho formalment al P. Abat Marcet que va respondre que miraria de fer-hi tot el possible.³³ Elles van donar-ho per fet i van començar a cremar els mobles vells davant la suposada imminència de l'anada a Montserrat.³⁴ Però el trasllat no es va arribar a fer fins després de la guerra.

Des de la institució de la República l'any 1931, en el clos del monestir es comencen a seguir amb inquietud els esdeveniments que precediran l'alçament del 18 de juliol de 1936:

*Des del 1931, any que es proclamà la República, la pau de la nació perillava i concretament la dels consagrats a la vida religiosa... El 20 de juliol de 1936 les esglésies i convents incendiats de bon matí, ens feia preveure que l'hora de l'exili s'apropava. Acabàvem les matines, concretament a la salve, a les paraules oh clemens, oh pia.. quan els compradors ens transmeteren l'ordre de sortida de part d'un grup revolucionari. Totes precipitadament vam canviar el tant estimat hàbit per roba seglar de que ja estàvem previngudes...*³⁵

El dia abans, el futur Beat Samsó,³⁶ ja havia donat avís a tots els monestirs femenins de la ciutat perquè les monges estiguessin preparades per deixar el monestir i perquè disposessin de roba seglar. El recorregut que els milicians, majoritàriament de Badalona i Sant Adrià, van fer, va ser d'allò més curiós: es trobaren al local de la CNT,³⁷ al costat de la casa de la *compradora*³⁸ que ja a la nit de diumenge³⁹ havia sentit les consignes de «mateu, violeu i cremeu» des d'una ràdio que tenien engegada els sindicalistes. D'allà estant, deixant el monestir de les benedictines que tenien al davant, es van dirigir al nord-est i van cremar el convent de les caputxines. Després, tornant a evitar, el monestir de Sant Benet que els venia de pas, van dirigir-se cap el sud-oest, cremant fins a destruir-lo el de les carmelites descalces. En acabar, van

³² M.L. RAMON, *Cròniques del temps de guerra*. Es tracta del Dr. Josep Samsó i Elias que aleshores era rector i arxiprest de Santa Maria de Mataró i que fou mort als inicis de la guerra civil espanyola.

³³ M.A. ELIAS, *Cròniques del temps de guerra*.

³⁴ Segons testimoni de la *compradora* del monestir, la Sra. Francesca Guilà i Ximenes.

³⁵ M.A. ELIAS, *Cròniques del temps de guerra*.

³⁶ Segons testimoni de les Carmelites Descalces de Mataró

³⁷ Segons testimoni de la Sra. Francesca Guilà i del Sr. Manel Salicrú, es trobava al C/ Nou de Captuxines, 10. Actualment és en el núm. 10 bis d'aquest mateix carrer.

³⁸ C/Argüelles 1

³⁹ La crema dels monestirs mataronins fou la matinada del dilluns dia 20 de juliol.

desfer el camí i van retornar al local de la CNT per desallotjar i cremar el monestir benedictí. Per últim, van tornar a marxar per cremar el de la Divina Providència.

Les monges de Sant Benet van poder sortir sense ser molestades. Segons la *compradora* els milicians deien «No els farem res, no ens interessen les monges, sinó l'edifici». En sortir del monestir, les monges van ser acollides en un primer moment per la família Augé.⁴⁰ Posteriorment van distribuir-se en famílies amigues, sovint *oblats* o parents de les monges. Sis monges van marxar de Mataró i van ser acollides per les benedictines de Dourgne, a França.

Vers l'any 1935-1936 a Mataró vam tenir notícia de les monges benedictines de Dourgne per mitjà d'un oblat del nostre monestir de St. Benet. Aquest tenia molta relació amb els monjos d'En Calcat, perquè durant l'exclaustració s'establiren a Espanya, al Monestir de Besalú. Varen residir-hi alguns anys. L'esmentat oblat, Jordi Horta i Caparà tenia una gran amistat amb el P. Maur Lablairoles, monjo d'En Calcat que era un gran mestre de gregorià i alguna vegada venia a Catalunya per donar lliçons i aprofità aquesta avinentesa per fer-nos una visita i molt amablement ens digué: «Espanya està molt malament i segurament no tardarà en venir una revolució, en aquest cas, Vtes. Poden venir a Sta. Escolàstica de Dourgne, que les rebran molt fraternalment»[...] Maria Lluïsa, M. del Carme, Montserrat Pedrós, Maria Sindreu, Assumpta Sindreu, Josefina Cuadrada i Joaquina Bronchal vàrem escriure a Dourgne, demanant si ens podrien acollir. Ho vàrem fer per mitjà del pare Maur i ens van contestar afirmativament. [...] Ens vàrem posar en relació amb el consolat francès a Mataró i ens avisaren dels dies que sortien barcos pels refugiats i sobretot per religioses. Ens va costar molts passos però per fi poguérem embarcar. Les germanes Montserrat i Assumpta Sindreu vingueren més tard i també la Montserrat Pedrós, perquè a aquesta última li varen matar el seu pare i es va quedar uns mesos amb la seva mare a Cervera. Per mitjà d'una monja de Dourgne, Mère Lutgarda que tenia parents a Marsella, els escriví i ens varen rebre a totes 4 amb no poques atencions. Van arribar els monjos d'En Calcat i ens van dur en el seu cotxe a Dourgne.⁴¹

D. Encarnació Serra va tornar, al cap d'un mes a Mataró⁴² per estar al cas del que passava amb el monestir i per tenir cura de les monges ancianes i malaltes que havien quedat a la ciutat. D. Pilar Laguna es va quedar a casa d'una família de Mataró, fent de minyona.

El monestir, del qual quedava dempeus una bona part de l'edifici, va ser incautat per l'Ajuntament i convertit en magatzem municipal. Posteriorment, una empresa particular que es cuidava dels bombers, també va ser incautada i part del monestir es va dedicar a acollir el material de la dita empresa.⁴³ En el monestir es va col·locar la sirena d'alarma dels antiaeris⁴⁴ que, després de la guerra, esdevingué el toc d'alerta

⁴⁰ M.L. RAMON, *Cròniques del temps de la guerra*.

⁴¹ M.L. RAMON, *Cròniques del temps de la guerra*.

⁴² M.L. RAMON, *Cròniques del temps de la guerra*.

⁴³ CAT ACM Llibre d'acords municipals 1936.

⁴⁴ Segons testimoni del Sr. Manel Salicrú

per foc. Els bombers eren ciutadans voluntaris i s'aplegaven aleshores en l'ex-monestir benedictí per córrer a apagar el foc.

En acabar la guerra, es va veure que l'Ajuntament no tenia cap interès de retornar el monestir i la comunitat no disposava dels béns necessaris per a reconstruir-lo. D. Encarnació Serra va demanar, un espai on la comunitat es pogués aixoplugar i retrobar mentre es gestionava la venda del monestir i es cercava un nou espai on viure. L'Ajuntament els va proporcionar un petit edifici al carrer de Palau, núm. 26.⁴⁵ Des del 1938, D. Encarnació Serra havia mantingut contacte amb un monjo de Montserrat, el P. Ricard M. Sans, que va suggerir que potser podrien estar-se a Sta. Cecília.⁴⁶ L'abadessa de Dourgne, a instàncies de la sotspriora de Mataró, la Gna. M. Lluïsa Ramon, també es va posar en contacte amb el P. Abat de Montserrat per veure si aquest monestir podria facilitar acolliment a les monges ja que a França començava a tèmer-se la guerra amb Alemanya. La resposta va ser positiva i, després dels tràmits pertinents amb el bisbat, la comunitat va deixar Mataró i va anar a viure a l'antic monestir de Sta. Cecília de Montserrat amb caràcter interí.

Març 1939. Un d'aquells dies del mes de març, la Sra. Ab. de Mataró vingué a visitar el monestir amb dues o tres de les monges benedictines d'aquell monestir i ens tornàrem a saludar. Em contà que el nou ajuntament de Mataró posava moltes dificultats en retornar-les els seus edificis i que no sabia on reunir les monges que s'anaven aplegant, tant les que havien quedat aquí com les que havien sortit a l'estranger i que estaven arribant per a continuar la seva vida religiosa amb la seva comunitat. Se m'acudí que podien fer-ho temporalment en els edificis de Sta. Cecília, utilitzant la part de les construccions que no utilitzava el masover, mentre tramitaven el retorn dels seus edificis. Ho varen anar a mirar i els semblà bé. Hi havia unes sis cel·les més la cuina, menjador, rebedor i la possibilitat d'utilitzar l'església romànica pels seus actes litúrgics. Retornats al monestir en vaig parlar amb el P. Abat i el P. Prior que no trobaren malament la idea per tal d'ajudar a aquelles bones religioses, però posant la condició de que n'havien de parlar amb el vicari episcopal, ja que depenien de l'Ordinari de la diòcesi i per tant s'havia de fer amb el seu consentiment.⁴⁷

Quan ja feia gairebé un any que la comunitat de Sant Benet de Mataró residia interinament a l'antic Monestir de Sta. Cecília de Montserrat, el dia 17 de maig de 1940,⁴⁸ D. Encarnació Serra va presentar la seva dimissió com a abadessa al P. Abat Antoni M. Marcet, aleshores Delegat del Visitador Apostòlic⁴⁹ prop de les monges de Catalunya, segons el rescripte de la Sagrada Congregació de Religiosos núm. 289/40 de 10 de maig de 1940.

⁴⁵ M. L. RAMON, *Cròniques del temps de guerra*.

⁴⁶ R. M. SANS, *Montserrat 1936-1939. Episodis viscuts*, Barcelona: PAMSA 1992, p. 263.

⁴⁷ Íd. n. 46.

⁴⁸ CAT AAM *Documentació de la Visita*.

⁴⁹ El Visitador Apostòlic anomenat pel rescripte de la Sagrada Congregació de Religiosos era el P. Abat Dom Emmanuel Caronti, Abad General de la Congregació de Subiaco.

El 25 de juliol del 1940, D. Encarnació Serra es trasllada a viure al Monestir de Sant Daniel on mor el dia 7 de desembre de 1942.

Per substituir-la, és nomenada Priora Administradora⁵⁰ de la comunitat la Gna. Montserrat Pedrós i Orobig el dia 28 de maig de 1940, data en que es féu efectiva l'acceptació de la dimissió de D. Encarnació per part del Visitador Apostòlic.

La vida a Sta. Cecília no va ser fàcil. No estava en condicions de mínima habitabilitat per la quantitat de monges que hi anaren. La pobresa que sempre va acompanyar al Monestir de Sant Benet de Mataró continua, malgrat la venda del monestir a l'Ajuntament, l'ajut dels monjos i de benefactors diversos.

El que sí que ha millorat a la comunitat de Mataró és la formació gràcies a les freqüents conferències i cursos impartits pels monjos de Montserrat sobre litúrgia, història del monaquisme, Bíblia,...

El 28 de maig de 1940 s'erigeix el *Noviciat Comú*,⁵¹ ubicat al Monestir de Sant Pere de les Puel·les. El dirigeixen les Gnes. M. Montserrat Figueras i Anna M. Trabal, monges del Monestir de Sant Anton i Santa Clara de Barcelona. Les postulants entren al monestir que les acull i abans de la vestició es traslladen al *Noviciat Comú*, al Monestir de Sant Pere de les Puel·les. Aquesta situació es manté fins el dia 9 de setembre de 1944, moment en que es clausura.

El dia 20 de març de 1946, les monges de Sant Benet de Mataró, residents a Sta. Cecília, es reuneixen en capítol per decidir que accepten el pas de dependència de l'Ordinari,⁵² sotmetent-se a partir d'aquell moment a la jurisdicció de l'Abat del Monestir de Santa Maria de Montserrat:

El día 20 de marzo de 1946. 5 de la tarde. Presidido por el P. Abad Coadjutor.⁵³ «Por pertenecer a la antigua Congregación Tarraconense los monasterios de monjas benedictinas de Catalunya, gozaban del privilegio de exención del Ordinario de conformidad con las normas canónicas dependiendo tanto de la Santa Sede y de los Superiores Regulares. Habiéndose suprimido en 1836 las órdenes religiosas y no habiendo ya un Superior Regular para ejercer la debida jurisdicción sobre las monjas, dicha jurisdicción pasó por concesión temporal de la Santa Sede al Ordinario del lugar el cual con las debidas renovaciones la conserva aún hoy en día. Seguidamente propuso una votación secreta para cerciorarse de si las monjas desean o no volver al antiguo estado de cosas y aceptan la jurisdicción del Abad del Monasterio de Montserrat (único en Catalunya) como Superior Regular.»⁵⁴

⁵⁰ En aquesta època ja no s'utilitza el títol de *Presidenta*, sinó el de *Priora Administradora*. El càrrec propi de qui dirigeix la comunitat amb caràcter interí: sense elecció ni benedicció.

⁵¹ CAT AMSBM A9P2C1-*Cròniques*. M. A. SINDREU, *Crònica any 1940*,

⁵² Situació en la que es trobaven les monges benedictines des de la desaparició de la Congregació Claustral.

⁵³ P. Aureli M. Escarré.

⁵⁴ CAT AMSBM A9P2C5- *Llibre d'actes capitulars. 1939-1952*.

Poc després, atenent a la manca d'espai amb que es vivia a Sta. Cecília, el P. Abat Escarré donà permís a les monges per a fer obres que permetessin a les monges viure amb més comoditat i preparar un augment posterior de la comunitat:

15.6.1947 a las 11.30. Preside el P. Abad Escarré. «Siendo imposible cambiar por ahora las condiciones de interinidad merced a las cuales la comunidad puede vivir en este monasterio de Sta. Cecilia. Necesitando, absolutamente, por otra parte, dilatar la capacidad del mismo por resultar ya del todo insuficiente. Accediendo a los deseos y reiteradas instancias de la Comunidad la cual no duda que Dios la quiere en Sta. Cecilia, el Rvdmo. P. Abad, consiente en autorizar a la misma para [...] la construcción de las celdas y dependencias necesarias para poder vivir con más regularidad y dignidad la vida monástica.»⁵⁵

El dia 12 de novembre de 1947 és nomenada Priora Administradora la Gna. Encarnació Lloveras. Es va haver de demanar permís⁵⁶ a la Sagrada Congregació de Religiosos per poder-la anomenar. Va ser concedit pel P. Larraona el 9 de novembre de 1947.⁵⁷

Poc després, es comença a parlar de la possibilitat d'unir-se amb el Monestir de St. Anton i Sta. Clara de Barcelona, que també havia perdut el seu monestir, incautat per l'Ajuntament de Barcelona als inicis de la guerra civil. La decisió final sobre l'acceptació de la unió amb la Comunitat de St. Anton i Sta. Clara de Barcelona, la pren la comunitat de Sant Benet de Mataró el 20 de maig de 1950:

20.5.1950. Preside el P. Oleguer M. Porcel en nombre del P. Abad Escarré. «Después de haber consultado con su Rda. Comunidad, en Roma con la Sgda. Congregación de Religiosos y finalmente con el Excmo. Sr. Obispo de Barcelona, Dr. D. Gregorio Modrego Casaus, ha decidido fundar un Monasterio de Monjas Benedictinas en la Montaña de Montserrat. Llevando Vds. Más de 10 años en el actual monasterio de Sta. Cecilia, experimentando las vicisitudes y sacrificios que supone el no tener casa propia, el Rvdmo. P. Abad, les invita oficialmente, si quieren Vds. a unirse con la Rda. Comunidad de Monjas Benedictinas del Monasterio de Sta. Clara y St. Anton de Barcelona (residentes en Ripollet) que carecen de lo mismo para fundar el nuevo cenobio. Esta fusión implica, la renuncia absoluta a su personalidad jurídica como monjas benedictinas de Mataró y por ende a todas sus costumbres y constituciones ya que en la futura fundación deberán adaptarse a las nuevas disposiciones.»⁵⁸

El 13 de maig de 1952 les comunitats de St. Benet de Mataró i de Santa Clara de Barcelona s'uniren, desapareixent jurídicament com a monestirs, per tal de donar a llum al Monestir de Sant Benet de Montserrat. La nova comunitat residí a Santa Cecília fins que fou possible, l'any 1954, el seu trasllat al nou edifici ubicat en els terrenys de l'antic Hotel Marcet.

⁵⁵ CAT AMSBM A9P2C5- *Llibre d'actes capitulars. 1939-1952.*

⁵⁶ No feia prou temps que era professa per poder accedir al càrrec.

⁵⁷ CAT AAM *Documentació de la Visita*. Rescripte Núm 9386/47.

⁵⁸ Íd. n. 55.

3. PERÍODE PREVI A LA FUNDACIÓ (1808-1880)

En aquest apartat estudiarem les circumstàncies prèvies a la fundació de Sant Benet de Mataró fixant-nos en com es vivia als monestirs femenins de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana, especialment a Sant Daniel i Sant Pere i, més breument, als monestirs benedictins femenins espanyols. També recollirem la situació de l'església i la societat mataronina en l'època de la fundació.

3.1. LA CONGREGACIÓ CLAUSTRAL TARRACONENSE I CESARAUGUSTANA

El Concili del Laterà IV, de 1215, obligava als monestirs benedictins a organitzar-se, de manera similar a com ho feia l'Orde del Císter, al que es prenia com a model, formant congregacions regides per capítols generals i controlades per visitadors i agrupant els monestirs de la mateixa demarcació eclesiàstica. Així va néixer la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense, l'any 1219, a la que s'afegirien els monestirs aragonesos i navarresos de la Congregació Cesaraugustana per donar lloc, l'any 1233, a la Congregació Benedictina Claustral Tarraconense i Cesaraugustana. Al principi, fou dirigida per tres abats Presidents, dos de catalans i un d'aragonès. Es reunien de manera triennial, alternativament a Catalunya, a Sant Pau del Camp, i a l'Aragó, a Sant Juan de la Peña.⁵⁹

Els monestirs benedictins femenins catalans van estar sota la seva jurisdicció fins que aquesta va desaparèixer l'any 1836, amb la desamortització de Mendizàbal. La representació dels monestirs, l'exercien els seus procuradors que donaven comptes de la situació econòmica als capítols de la Congregació i defensaven els interessos dels monestirs, ja que les seves abadesses, com a monges de clausura no podien fer-ho elles mateixes.

La Congregació tenia visitadors⁶⁰ per garantir l'observança monàstica i elaborar els textos jurídics adients per corregir les possibles desviacions. Treballava perquè al formació en els monestirs fos homogènia. Assistia a les eleccions i benediccions de les abadesses, i en ella⁶¹ residia la màxima autoritat sobre els seus monestirs. El

⁵⁹ C. GÓMEZ, *Historia monástica. 2n curs*, Montserrat: Monestir de Sant Benet 2011. Edició privada.

⁶⁰ Les visites solien ser cada dos anys.

⁶¹ En la Congregació, per tant en el seu president, no en les abadesses. Les abadesses s'havien de sotmetre als abats presidents.

President de la Congregació tenia poder monàstic, eclesial i civil.⁶² La seva desaparició, va provocar una pèrdua de referents i de guiatges que va motivar que els monestirs fossin, cada cop més, heterogenis i depenents de les directrius dels seus Ordinaris i capellans.

De la Congregació, ens interessa el contingut i la vigència dels seus codis legals. A tots els monestirs es conserven dos exemplars⁶³ de les *Constituciones para los monasterios de religiosas de la Congregación Benedictina Claustral Tarraconense i Cesaraugustana*⁶⁴ de 1615. Es tracta d'un document que recull les conclusions del Concili de Trento⁶⁵ i que té vigència teòrica fins després de la guerra civil espanyola. Entre els anys 1940 i 1960⁶⁶ té lloc una *visita apostòlica* en els monestirs benedictins femenins espanyols. Els objectius de la *visita* seran fonamentalment dos: substituir els costums i pràctiques derivats d'aquestes *Constituciones* que, teòricament encara eren vigents, i establir Federacions de Monges Benedictines regides per uns *Estatuts* propis de cada federació. A les federacions s'agrupen, geogràficament diversos monestirs. Cadascun d'ells es regeix per les pròpies *Declaracions a la Regla de Sant Benet* i depèn de l'Ordinari corresponent. Els diversos textos jurídics, els *Estatuts* i *Les Declaracions*, foren aprovats per la Santa Seu l'any 1960 i fou aleshores quan es crearen efectivament les Federacions a tot l'Estat Espanyol. A casa nostra neix la Federació Catalana de Benedictines formada pels monestirs de Sant Benet de Montserrat, Sant Daniel de Girona, Sant Pere de les Puel·les de Barcelona, Santa Família de Manacor i Sta. Maria de Puiggraciós.

Tornant al segle XIX, als monestirs benedictins catalans, a més d'aquestes *Constituciones* de 1615, n'hi ha d'altres de contingut idèntic datades del 1743, en català i dos exemplars en llatí de l'any 1662,⁶⁷ més llargues i detallades, amb vigència tant per a monestirs femenins com per a masculins. En aquesta darrera, el codi penal

---

⁶² Representava al Rei.

⁶³ Les mateixes *Constituciones* assenyalen que és preceptiu que cada monestir disposi de dos exemplars: un a l'arxiu i l'altre lligat amb una cadena en un espai on totes les monges puguin llegir-lo.

⁶⁴ Les *Constituciones* per a monestirs femenins es van publicar en llengua vernacle (castellà per Aragó i Navarra i català per a la Tarraconense) i no en llatí perquè eren poques les monges amb un bon coneixement d'aquesta llengua.

⁶⁵ Especialment sobre la clausura de les monges.

⁶⁶ La Sagrada Congregació de Religiosos amb decret núm. 4201/38, de 9 de desembre de 1946 nomena al P. Aureli M. Escarré Visitador Apostòlic de tots els monestirs de monges benedictines de Espanya. A Catalunya, aquesta *Visita* havia començat amb el nomenament del P. Abat Marcet l'any 1940 com a Delegat del Visitador Apostòlic. CAT AAM *Documentació de la Visita*.

⁶⁷ En trobem també còpia traduïda al castellà a la Biblioteca de l'Abadia de Santa Maria de Montserrat, per un novici. Tot i això, Montserrat no pertanyia a la Congregació Claustral sinó a la de San Benito de Valladolid, des de l'època de l'Abat García de Cisneros.

ocupa un lloc primordial i resulta molt sever i en les anteriors el paper protagonista el té la clausura. El fet que no estiguin traduïdes a llengua vernaclea i que el coneixement del llatí no fos general entre les monges, fa pensar que no foren massa utilitzades en els monestirs femenins en els que el text de referència fou *Las Constituciones para los monasterios de religiosas de la Congregación benedictina claustral, tarraconense y cesar-augustana, hechas y mandadas observar por el Sagrado Capítulo General, celebrado en la Ciudad de Barcelona en el Real Monasterio de San Pablo del Campo, Año del Nacimiento de Jesu-Christo 1615*. El seu objectiu és reformar la vida monàstica benedictina derivada de l'observança de Cluny,⁶⁸ per ajustar-la al Concili de Trento.

Entre los muchos cuidados, que han siempre estimulado el ánimo de los Sumos Pontífices y Sagrados Concilios, particularmente à la Tridentina Sínodo General, y à los Santísimos Padres Pio V, y sus Sucesores de feliz memoria, uno de los más principales ha sido siempre el procurar, que la regular Observancia, especialmente la que profesan las Sagradas Vírgenes dedicadas al servicio de su Esposo Jesu-Christo, fuese conservada floreciendo, y decaiendo restablecida [...] Nos ha parecido conveniente para el mayor servicio de Dios, para el Culto Divino y beneficio de las conciencias de las Religiosas y satisfacción de nuestro oficio advertir, encargar, reparar, corregir, enmendar, renovar, revocar y reformar la disciplina regular con las cosas infra escritas designadas por Capítulos en la forma y con las penas y censuras en ellas contenidas y prescritas.⁶⁹

A les *Constituciones* hi ha dinou capítols. Els que més ens interessin, en relació a les possibles causes de la nova fundació són:

Capítol ⁷⁰	Pàgines	Contingut
Prólogo y Decreto	3-5	Presenta als legisladors i a qui s'adreça i justifica el document per la necessitat d'una reforma de la vida monàstica femenina acord amb el Concili de Trento
Capítulo I. De las novicias y escolanas	6-12	Institueix la Mestra de novícies i regula la presa d'hàbit i la professió de les novícies
Capítulo II. De la clausura	13-20	Estableix una clausura severíssima coherent amb la doctrina del Concili de Trento

⁶⁸ Cluny té el seu temps d'esplendor entre els segles X-XII i des d'aleshores els usos monàstics, pràcticament no havien variat, fins el Concili de Trento.

⁶⁹ *Constituciones*, pp. 4-5.

⁷⁰ Els títols dels capítols estan escrits amb l'ortografia i la llengua de l'original.

Capítol ⁷⁰	Pàgines	Contingut
Capítulo III. De los locutorios	20-24	És una extensió concreta del capítol anterior
Capítulo IV. Del voto de obediencia	24-28	Justificació de l'obediència i presentació del codi penal per garantir-la
Capítulo V. Del voto de castidad	28-32	Prohibeix determinats usos en el vestit i en les costums per garantir la castedat
Capítulo VI. Del voto de pobreza	32-36	Regula la pràctica i la vigilància de la pobresa ⁷¹
Capítulo VII. Del aiuno y abstinencia	36-37	Estableix diversos temps de dejuni per la Quaresma i l'anomenada Quaresma de Sant Benet, al mes de setembre
Capítulo VIII. Del silencio y lección espiritual	37-39	Estableix la seva necessitat i que la lectura espiritual estigui contemplada en l'horari del monestir
Capítulo IX. Del oficio divino y oración mental	39-41	Estableix la necessitat de l'assistència als oficis, la pràctica de l'oració mental i l'atenció i cura en el seu desenvolupament

El capítol primer parla sobre el noviciat i adverteix que cal escollir en la comunitat una mestra de novícies, entre les ancianes, per ensenyar les cerimònies del culte, bons costums i l'observança de la disciplina segons Sant Benet. Abans de donar l'hàbit a les novícies, dues religioses ancianes han d'examinar els pares de la novícia sobre la seva vida i bons costums. El monestir no pot acceptar cap novícia il·legítima o amb defectes al cos. Pel que fa a l'edat, es pot donar l'hàbit a una novícia de set anys, confirmada, que sàpiga llegir i conegui la doctrina cristiana tot i que, abans de professar cal un any de prova en el que se li ensenyarà la Regla de Sant Benet. En el cas de les *escolanes*,⁷² l'edat màxima de professió són setze anys.

El segon capítol parla de la clausura. És el més llarg de les *Constituciones* i reflecteix la importància que va donar Trento a la clausura femenina: no pot obrir-se cap porta

⁷¹ Una pobresa que no impedia que les monges fossin assistides per les seves criades, disposessin d'un espai propi per a viure en el monestir, els seus utensilis particulars i el propi peculí.

⁷² Les *escolanes* vivien al monestir des de la seva infantesa i a l'època es creia que calia que professessin quan abans millor.

del monestir sense permís de l'abadessa, que ha de tenir sempre les claus de les portes principals. Qualsevol visita o entrada de confessors, metges,... sempre ha de ser amb permís de l'abadessa i amb el seu coneixement. Ni tan sols els *visitadors* poden entrar a la clausura sinó és per comprovar-ne l'estat i acompanyats de dos abats. Les criades són obligades a guardar la mateixa clausura que les monges. Això fa imprescindible la figura de la *compradora*. Les monges només poden sortir de la clausura si hi ha un gran incendi, lepra o una altra epidèmia. Qui no compleixi la clausura «sera comprendida en las censuras y penas fulminadas en el Sagrado Concilio de Trento contra las que salen de la Clausura.»⁷³

Que cada monja dentro de tres meses en su aposento y casa tenga celosías en todas las ventanas, que puedan ser vistas de parte de afuera de la Clausura, sea de calle, muro, huertos o patios; y que las celosías estén compuestas de forma, que aunque se distinga el vulto, no pueda ser conocida la monja.⁷⁴

Ens interessa comentar el paràgraf anterior perquè, a més de fer-nos conèixer el rigor de la clausura, ens parla de que les monges tenen «su aposento y casa». La *vida particular*, en la que les monges conserven el seu peculi i viuen en la seva casa dins el monestir està reconeguda en les *Constituciones* de 1615 i és l'estil de vida que D. Carme Llinàs va trobar monestir de Sant Daniel quan hi va entrar.

El capítol IV parla de l'obediència i del càstig de la *inobediència*. Les monges de Sant Benet de Mataró, seran castigades en aquests termes pel capellà del monestir, el P. Recoder.⁷⁵

Estatuimos, que conforme la qualidad de la inobediencia, y delito, y del animo, y malicia de la inobediente, o delincuente, el Presidente, la Abadesa, y en su defecto la Priora, usen de las penas, penitencias y correcciones siguientes: Correccion publica en la Sala Capitular, disciplina, ò otra penitencia en el Capitulo, Coro o Refectorio, Oracion, privacion, ò suspension de cargo, ò de voto activo, y pasivo, por tiempo, ò para siempre; Cárcel, ò encerramiento en Casa, ayunos, privacion de la porción, ò de alguna parte de ella, ò otra penitencia, ò penas que se usan, y practican en las Religiones, y previene nuestro Padre San Benito en su Regla desde el Cap. 23, de cómo se deben castigar las culpas, hasta el 30. de la corrección de los Infantes, y en el Cap. 44. y los dos siguientes, como han de satisfacer los que son excomulgados.

⁷³ *Constituciones*, p. 19. Les desgràcies que sovintejaran el segle XIX obligaran a sortir a les monges de la clausura en més d'una ocasió.

⁷⁴ L'ortografia és la dels textos originals al llarg de tot el treball.

⁷⁵ Segons testimoni de la Gna. M. Lluïsa Ramon a CAT AMSBM A9P2C1-*Cròniques*. El P. Recoder castigava a les monges que desobeïen les seves directrius amb les sancions de les que parla aquest paràgraf.

El cinquè parla de la castedat, demana que les monges vesteixin amb modèstia, que s'abstinguin de converses perilloses i que s'eviti que les monges joves visquin soles:⁷⁶

Han de procurar pues las Religiosas agradar tan solamente a su Esposo Jesu-Christo, el cual ninguna cosa aprecia mas, que la perfección Virginal unida con la humildad: Y viendo que muchas Religiosas que no son mayores, ò ancianas traen Tocados, ò Vestidos no con la decencia, y mortificación que es razón, llevan cabellos rizados, bolsas de seda, estuches guarnecidos de oro, guantes hermosos, manguitos a la moda, sortijas curiosas, quantas de olor, lo que no solo repugna al Voto de Pobreza, y Religión profesada, pero aún à lo que está prohibido en las Visitas de los años 1524 y 1535, y otras mas modernas: Por tanto prohibimos todos los expresados ornamentos, y cualesquiera otros profanos.⁷⁷

Serveixi aquest paràgraf per fer-se una idea de la vestimenta de les monges prèvia a aquestes disposicions i de l'entesa de la pobresa que hi anava associada que es desenvolupa en el capítol sisè:

Así mismo advertimos a las Religiosas, que ni de las cosas que tienen en sus Casas, ni de la Renta particular y Violarios puedan expender en usos profanos, superfluos, inútiles, ò vanos cumplimientos. Y para obviar algunos excesos y abusos, que se podrían seguir contra el Voto y Profesión hecha, ordenamos estrechamente à la Abadesa, que dos, ò tres veces en el año visite las Casas, y Aposentos de las Monjas, y las Oficinas comunes, y particulares del Monasterio.⁷⁸

Cada monja és mestressa dels seus béns. A més de les cases de cada monja, hi ha oficines associades a càrrecs com la sagristia o la infermeria. Aquests oficines solen tenir un patrimoni propi. Una monja per arribar a assolir una oficina, ha d'esperar la mort de la seva antecessora. Les oficines eren molt desitjades i s'adquirien com tots els càrrecs, excepte l'abadiat, per rigorós ordre d'antiguitat.

Les *Constituciones* acaben amb el formulari de professió monàstica de la Congregació:

En el nombre de nuestro Señor Jesu-Christo. Amén. En el año desde el Nacimiento de Nuestro Señor... en el día... del Mes.... Yo N. hija de tal Lugar y Diócesis prometo mi estabilidad, y conversión de mis costumbres, y Obediencia según la Regla del Padre San Benito delante de Dios, y de todos los Santos, cuyas Reliquias se guardan en este Monasterio de la Diócesis N. en presencia de la M.I.S. Abadesa del mismo Monasterio, y bajo la Congregación Benedictina, Claustral, Tarraconense, y Cesar-augustana. En fe de lo cual firmo esta petición con mi propia mano en el día sobredicho.⁷⁹

⁷⁶ Això vol dir que les monges grans hi vivien i feien la seva vida al marge de la comunitat. De fet, les monges només es trobaven al cor. La vida de comunitat era inexistent.

⁷⁷ *Constituciones*, p. 29

⁷⁸ *Constituciones*, p. 34.

⁷⁹ *Constituciones* p. 63

3.2. SITUACIÓ DEL MONESTIR DE SANT DANIEL DE GIRONA

3.2.1. *El Monestir de Sant Daniel. Apunts històrics*⁸⁰

El monestir de Sant Daniel de Girona es troba a la vall de Sant Daniel, fora muralles, entre el Monestir de Sant Pere de Galligants, el massís de les Gavarres, la muntanya de Montjuïc i la del Calvari.

La primera referència documental que en tenim és del 1015 i el document de dotació del monestir, del 1018. Fou fundat per Ermessenda de Carcassona i dotat per la mateixa comtessa de Barcelona i pel seu fill Berenguer Ramon I.⁸¹

Al llarg del segle XVIII el monestir de Sant Daniel va patir els efectes de diverses guerres que obligaren les monges a deixar casa seva. La darrera d'elles, *La Guerra Gran*, les va dur el 30 de novembre de 1794 a refugiar-se al monestir de Sant Anton i Santa Clara de Barcelona⁸² al que, prèviament, havien confiat els objectes de valor de la sagristia i de l'arxiu. El 2 d'octubre de 1795 les monges de Sant Daniel poden tornar al monestir, trobant-lo malmès per l'incendi que havia patit i les destrosses de l'exèrcit espanyol en la seva lluita contra el francès.

El 19 de juny de 1808 la proximitat dels soldats de Napoleó les fa marxar. El 23 d'agost tornen. El 9 de desembre tornen a deixar casa seva perquè la Junta de Defensa de l'exèrcit espanyol vol convertir el monestir en una caserna i, després, en un hospital militar. En aquesta mateixa data les monges són obligades a donar tota la plata del monestir i els objectes de valor com a impost per sufragar les despeses de la guerra.

En el mes de juny de 1809 s'inicia el setge francès a Girona. El monestir és pres el 3 d'agost i convertit en dipòsit de queviures. Els francesos roben tot allò que troben, profanen les sepultures,...

Acabada la guerra, queden quatre monges que s'apleguen en una casa llogada al carrer de la Força de Girona. Del monestir no queden més que les parets. El 5 de gener de 1816 l'Abat President de la Congregació Claustral,⁸³ els ordena la unió amb

⁸⁰ Cf. aquest apartat amb A.GIRONELLA – J.M. OLIVERAS, *El Monestir de Sant Daniel de Girona. 1000 Anys de vida a la Vall*, Girona: Ajuntament de Girona – Fundació Abertis 2010, pp. 53-60 tret de les cites literals i de les notes que especifiquen la procedència directa de l'arxiu de Sant Daniel.

⁸¹ Íd. n. 80, pp. 28-29.

⁸² Després d'aquesta estada, les monges gironines van dir que no tornarien mai més a Sta. Clara.

⁸³ CAT AMSDG G2.3-*Correspondència amb abats presidents.1742-184*,

el monestir de St. Anton i Sta. Clara de Barcelona ja que considera que com que viuen en un pis, no està prou garantida la clausura. Elles es neguen. L'oposició de les monges implica càstigs de tipus religiós i civil. Les monges miren de convèncer l'Ajuntament⁸⁴ i al Bisbe perquè les defensi davant del Rei, recolzant-se en la seva antiguitat gairebé mil·lenària, la condició d'espai d'acollida de dones de la noblesa gironina i de moltes dones de la Vall de Sant Daniel que poden dur una vida de profit en contacte amb el monestir i l'amenaça de que, en cas de fer-se efectiva la unió amb el Monestir de Sta. Clara, les possessions i béns de que gaudeix el monestir de Sant Daniel, passaran de mans gironines a mans barcelonines. Aquestes raons⁸⁵ van convèncer el Bisbat i l'Ajuntament per fer les gestions necessàries davant del Rei. El decret de la Congregació no es va dur a terme i les monges de Sant Daniel van continuar a Girona.

A principis de juny de 1816 l'Ajuntament els comunica que en l'espai del monestir s'ha d'edificar un cementiri, ja que el *Capitán General del Principado de Cataluña* ha dictat que, com l'edifici de Sant Daniel es troba fora de les 1500 vares de distància permeses per la plaça i les fortificacions de les ciutats, no pot reconstruir-se.⁸⁶ Les monges es queixen que el castell d'Hostalrich⁸⁷ es troba en una distància de la població similar a la de Sant Daniel respecte de Girona i, en canvi, no s'ha decidit la seva destrucció, com es pretén de fer amb el Monestir de Sant Daniel. El Capità General no atén a raons i les monges s'adrecen al Rei, que les escolta i permet que reedifiquin el seu monestir amb la condició que, en cas de conflicte bèl·lic, es comprometin a destruir elles mateixes el seu monestir i pagar-ne els costos:

Muy señora mía de todo mi aprecio. Recibo su estimada de 22 de los corrientes por la que me he enterado así de la satisfacción que cabe de la licencia que ha conseguido para reedificar aquella parte de su monasterio que necesite para su decente habitación con obligación de destruirla a sus expensas y sin resarcimientos cuando el bien del servicio lo exija, como de haber ya a consecuencia de la misma real licencia principiado, v.s., la obra cuya conducta v.s. no puede menos de merecer mi aprobación siendo conforme a la insinuada resolución del rey nuestro señor que venero según el debido y como todas las demás que dimanar de S.M.⁸⁸

⁸⁴ CAT AMSDG I- *Comunicacions oficials*.

⁸⁵ Especialment l'última.

⁸⁶ Íd. n. 84.

⁸⁷ Íd. n. 84. Carta de l'Abadessa Maria Anna de Camps i de Font al Capità General del Principat amb data 10 de febrer de 1817.

⁸⁸ CAT AMSDG G2.3- *Correspondència amb abats presidents.1742-1842*. Carta signada per F. Rafael, abad de la Portella, Presidente de la Congregació Claustral, y el Secretario de la Congregación Pablo de Francolins i adreçada a la Abadesa y cabildo del real monasterio de San Daniel. 28.06.1817.

Una altra carta de 20 d'octubre de 1820, de F. Jayme, abat d'Amer i President de la Congregació,⁸⁹ felicita a l'abadessa Maria Anna de Camps i de Font perquè des del 13 d'octubre s'havien pogut traslladar ja al monestir, després de la seva reconstrucció.

L'any 1821 hi ha una «orden de S.M. para el arreglo y supresión de conventos de la provincia de Cataluña en cumplimiento de la ley de 25 de octubre de 1820»⁹⁰ per la que es prohibeixen les professions monàstiques. Tres monges queden pendents de professió. Per raó d'aquesta llei dues monges cistercenques de Cadins,⁹¹ a qui el seu monestir no garantia la professió, van decidir entrar a Sant Daniel, on van ser acceptades.

L'any 1836 té lloc la desamortització i l'exclaustració de les comunitats religioses i monàstiques masculines de St. Pere de Galligants, St. Francesc, St. Domènec, del Carme, de la Mercè, de St. Josep, St. Agustí, els caputxins i els mínims. Girona era una ciutat levítica, com Vic i Mataró. La desaparició d'aquestes comunitats deixa un gran nombre d'edificis buits al cor de la ciutat que són dedicats a equipaments.

L'any 1852, després del *Concordat* de 1851 amb la Santa Seu, es tornen a permetre les professions. A partir d'aquest moment, les monges s'han de dedicar a tasques educatives i de beneficència.⁹² A més del cultiu de la vida espiritual i de la pregària. Sant Daniel té escola. D. Carme Llinàs hi farà de mestra.

El 3 de maig de 1855 es publica a la *Gaceta de Madrid* la desamortització que s'ha de dur a terme per ordre del ministre d'hisenda Pascual Madoz. Les monges de Sant Daniel es queden sense béns. Des de la desamortització de Mendizàbal havien tingut diversos requeriments i demandes. Els més greus, del 31 d'agost de 1846, quan se'ls demana la relació de les seves possessions. Les monges presenten al·legacions i no l'elaboren. El 13 d'agost de 1855 el funcionari Francisco Miralles entra a l'arxiu i s'endu tots els títols de propietat del monestir:

El día 13 de agosto del año 1855 a las nueve menos cuarto de la mañana entró en el archivo de este monasterio el Sr. Comisionado, D. Francisco Miralles, el Sr. Contador y los escribanos acompañados de D. Martín Matute, la Sra. Abadesa y las Sras.

⁸⁹ CAT AMSDG G2.3- *Correspondència amb abats presidents.1742-1842.*

⁹⁰ CAT AMSDG C.5- *Administració. Desamortització.*

⁹¹ Eren D. Maria Guytó i D. Caterina Albert, futura abadessa del monestir. Aquestes dues monges van importar de Cadins la vida comuna. A partir del 1863, el bisbe Constantí Bonet, va autoritzar que aquestes dues monges i les novícies que entraven visquessin la vida comuna i no la particular. És en aquest moment que entra al monestir D. Carme Llinàs que comença vivint en el noviciat la vida comuna i es veu forçada a viure la vida particular, un cop professa. CAT AMSBM A9P2C5-*La fundadora. P. LAGUNA, Biografia.*

⁹² Han de fer alguna cosa útil per la societat. El problema del monacat en aquesta època és que s'assumeix com un paràsit per a la societat: viu de rendes i és inútil i improductiu.

Archiveras. Al entrar al archivo expusieron el Sr. Comisionado y el Sr. Contador cómo venían autorizados del gobierno que les entregaren los papeles, rentas y bienes, a lo que contestó la M. Abadesa en nombre de todo el cabildo que nunca ella se los entregaría, que no se oponía si se los querían tomar, aunque no prestaba su consentimiento; lo que verificaron al momento, ellos mismos abrieron la puerta del archivo y se los tomaron y por la mañana del día 14 concluyeron el inventario y se nos llevaron los papeles del archivo sin nuestro consentimiento de lo que doy fe y cuya relación pongo en el mismo archivo para que las Sras. venideras se penetren de todos nuestros acontecimientos, por el espacio de 20 años de ruegos y de representaciones, al último Dios lo ha permitido, se practicaron las diligencias posibles, como se podían penetrar, más todo ha sido en vano. Relación de los funestos acontecimientos ocurridos el año 1855. Javiera Germán. Archivera.⁹³

Amb la revolució del 1868 i la llei de supressió dels convents de 1869, les monges de Sant Daniel es veuen forçades a marxar del monestir. Es refugien a casa de les seves famílies i, un altre grup va a Olot.⁹⁴

El 27 d'agost de 1881 D. Carme Llinàs i Reixach, monja del monestir de Sant Daniel de Girona marxa a Mataró a fundar el Monestir de Sant Benet.

L'any 1895, les onze monges que vivien *la vida particular* al monestir de Sant Daniel demanen, a través de la seva abadessa, D. Carme Albert,⁹⁵ de poder renunciar als seus béns. El 10 d'agost de 1895 el bisbe de Girona, de qui depenen, ho accepta:

Gerona, 9 de agosto de 1895. Visto el presente escrito de 8 de julio último con el cual sus once confirmantes renuncian espontáneamente al derecho al peculio decretado en la Santa Visita de 11 de febrero de 1863: visto este decreto con el cual nuestro Predecesor de grata recordación Dr. D. Constantino Bonet y Zanuy entre otras cosas ordenó que las aspirantes y novicias que en lo sucesivo pretendieren la solemne profesión en el Real Monasterio de San Daniel quedaran obligadas a colocar las pensiones, réditos y demás que por cualquier benefactor les fueren señalados o por sus padres o parientes o por cualquier benefactor en una arca común de tres llaves las que serían custodiadas por la Abadesa y dos de las señoras más antiguas, cuya arca común debiere ser abierta dos veces en cada mes en los días que designare la Abadesa; considerando que la vida común, sin el uso de los peculios, contribuye mucho a la perfección integridad y fervor de la vida religiosa y que es más conforme con el espíritu de las Reglas del glorioso Patriarca S. Benito especialmente manifestado en aquellas palabras del capítulo 33 de las mismas, sean todas las cosas comunes para todos y constándonos que los fondos o bienes del Monasterio de que se trata son suficientes para proveer con sus réditos todas las necesidades de la Comunidad sin perjuicio de las del culto ni de las de los edificios. Nos complacemos en aceptar y aprobar la espontánea renuncia del peculio de que al principio hemos hecho mérito derogando en esta parte el referido decreto de Santa Visita; exhortando a las que han renunciado al peculio a despreciar constantemente las cosas temporales y a aspirar siempre a más alto grado de perfección por medio de la fiel observancia de la Santa Regla y encargando a la M. Abadesa que procure con la mayor solicitud y caridad que nada de lo necesario falte a sus súbditas en estado de salud, ni de enfermedad mirando y tratando a todas como hijas suyas en Jesucristo. Tomás Sivilla, Obispo de Gerona.⁹⁶

⁹³ CAT AMSDG C5- *Administració. Desamortització. Incautació, 1855-1856,*

⁹⁴ CAT AMSDG E- *Entrades de monges, 1830. Vida en comunitat.*

⁹⁵ Una de les novícies que havia vingut de Cadins.

⁹⁶ CAT AMSDG II- *Comunicacions oficials eclesiàstiques. Decret episcopal per la vida comuna, 10 d'agost de 1895,*

3.2.2. La vida monàstica a Sant Daniel

Ens fixarem en alguns punts de la vida quotidiana de la comunitat: l'admissió de novícies, la pràctica anomenada *visita*, els horaris,⁹⁷ el treball, la clausura, la litúrgia, la formació... Per a parlar-ne aprofitarem el text de *Records dispersos dels primers temps al Monestir* de la Gna. M. Antònia Castanyer⁹⁸ i el *Costumari*⁹⁹ de 1746.¹⁰⁰

La Gna. M. Antònia Castanyer ens explica:

Aquells tres cops a la porta de la clausura que donà el capellà revestit amb capa pluvial, el soroll del forrellat i el moment d'obrir-se la porta [...] el pati auster amb dues fileres de monges i al fons una creu sostinguda per una sor¹⁰¹ (Sor Isabel) [...] I de dret al noviciat... Primer de tot el canvi de vestit. Ho diu la *Regla*: «Tot seguit se li mudaran aquelles robes». El meu bagatge estava en un bagul de zenc i consistia en prenes personals i, sobretot, roba en peça per a la indumentària futura: *coto sense os* per a mocadors de punxa i estrenyecaps, llana per fer mitges negres, llana i cotó per fer mitges blanques, roba de color per faldilles de sota i per butxaques, [...] Vaig posar-me un dels dos vestits de llaneta negra que m'havia fet la Maria, una esclavina i un mocador de seda negra al cap.¹⁰²

En l'època de D. Carme Llinàs, la postulant vesteix l'hàbit gairebé immediatament i un any després ja pot professar de manera definitiva.¹⁰³ Per entrar al monestir s'exigia noblesa o acreditar una sang lliure de màcula. Al llarg del segle XIX, les dificultats i la manca de vocacions, fa que aquests requeriments vagin desapareixent. Tot i això, les famílies de les monges de Sant Daniel, la de D. Carme Llinàs¹⁰⁴ inclosa, tenien encara una certa categoria social.

El 20 d'octubre de 1830 en March Custí, procurador de Sant Daniel, escriu un text amb les "tarifes" que havien de fer efectives les novícies, professes...

⁹⁷ Annex 2.

⁹⁸ Es tracta d'un text que reflecteix la situació a Sant Daniel l'any 1933. Hi ha costums que han variat amb el temps respecte l'època de D. Carme Llinàs, però hi ha usos atàvics coherents encara amb el *Costumari* de 1746. No és una font d'informació precisa, per raó de la distància temporal, però després de revisar els usos de la resta de monestirs, els *Records* de la Gna. Antònia Castanyer semblen una molt bona aproximació al que es devia viure en aquella època.

⁹⁹ Els *Costumaris* són documents jurídics dels monestirs que especifiquen com s'han de dur a terme determinats ritus, cerimonials i aspectes de la vida comunitària.

¹⁰⁰ Cf. amb A. GIRONELLA – J.M. OLIVERAS, *El Monestir de Sant Daniel de Girona. 1000 Anys de vida a la Vall*, Girona: Ajuntament de Girona – Fundació Abertis 2010,

¹⁰¹ Després del decret de vida comuna ja no hi havia senyores i criades, hi havia *coristes* (monges que tenien com a ofici resar al cor i que havien aportat el dot, tenien coneixement de música o alguna capacitat interessant per al monestir) a les que es tractava amb el títol de *Domna* i *germanes* (no havien pogut aportar dot ni tenien cap altra capacitat interessant per al monestir que realitzar les tasques domèstiques: neteges, cuina,...) que rebien el tracte de *Sor*.

¹⁰² A. CASTANYER, *Records dispersos dels primers temps al Monestir*, Sant Daniel: 1983.

¹⁰³ No fou fins al 3 de maig de 1902, amb el decret *Perpensis* de Lleó XIII, que s'obligà al monacat femení a adoptar una professió temporal separada per un trienni de la definitiva. Pràctica que gràcies al cardenal Bizarri es practicava entre els religiosos masculins des del papat de Pius IX.

¹⁰⁴ La seva era una família de propietaris al terme del Castellar de la Selva. El seu avi era *Familiar del Sant Ofici*. Títol que es solia comprar i que, en els seus inicis, implicava col·laborar en la denúncia i els processos dels Tribunals de la Inquisició.

Memòria per saber el modo com deuen distribuir-se las porcions quant entra una monja al Real Monestir de Sant Daniel. La casa de la Senyora que entra antes de entrar ha de entregar a la M. Abadesa la quantitat de 69 lliures. Després esta mateixa quantitat la expressada M. Abadesa la entrega al Síndic procurador del Monestir qui cuida de repartir-les donant a cada un dels que corresponen al repartiment aquella porció que los correspon y la distribució se fa de aquesta manera:

Distribució de particulars: al rector se li donen 6 sous, al domer 6 sous, al síndic procurador 6 sous, al advocat 6 sous, al metge 6 sous, al altre metge que són dos 6 sous, al cirurgià 6 sous, a la portera secular 6 sous, a la compradora 6 sous. Total 3 lliures.

Distribució a las Señoras: a la M. Abadesa se li donen separadament 9 lliures 12 sous, a la Senyora Camarera també se li donen separadament altres 9 lliures i 12 sous. A la Senyora Sacristana per Llibres de Cor se li donen separadament 6 sous. Nota: Despues de pagadas todas las sobreditas partidas que deuen satisfacer-se de les 69 lliures de las quals deuen rebaixar-se, lo demes que resta se ha de repartir per parts iguals entre todas las señoras monjas del Monastir, en qual repartiment no se ha de comprendre la senyora que entra, pues esta no ha de percibirla porque no disfruta de tal part del diner. També es de advertir que de la Abadesa a mes de lo que se li ha de donar separadament com sobreestà dit, entra igualment al repartiment com les demás i encara no se li ha de donar la part doble que de ellas per tocarli per rahó de la sua Dignitat.

Professió de una monja de Sant Daniel. Promtuari. Memòria per saber el modo com deuen distribuir-se les porcions quant professa una monja del Real Monastir de Sant Daniel. La casa de la monja que professa antes de professar ha de entregar a la Abadesa la quantitat de 45 lliures. Després esta quantitat la citada M. Abadesa la entrega al Síndic Procurador del Monastir i est cuida de repartir-la donant a cada senyora aquella porció que li correspon i la distribució es fa de esta manera. Distribució. De les sobredites 45 lliures se donan separadament a la M. Abadesa y de las quals deuen rebaixar-se la quantitat de 11 lliures i 4 sous. De lo que resulta que despues de feta esta rebaixa aquella quantitat quedarà reduïda a solas 33 lliures i 16 sous. Nota: Estas 33 lliures i 16 sous son las que deuen repartirse per parts iguals entre todas las señoras monjas del monastir en la que també entra a percibirla la monja que professa. Advertint que la M. Abadesa a mes de les sobre explicadas 11 lliures i 4 sous, que se li donen separadament se li entrega y li toca porció doble que les demes senyoras y esto per rahó de la sua Dignitat.¹⁰⁵

Les novícies viuen separades de la comunitat. Només es troben amb ella en el cor. Pel que fa al contingut de la seva formació, sabem que al Monestir de Santa Clara¹⁰⁶ hi havia un llibre per la formació dels novicis de la *Congregación Claustal*. Es tracta d'un únic volum on s'hi apleguen *La Regla de Sant Benet* en llatí,¹⁰⁷ el segon llibre *dels Diàlegs*, de Sant Gregori el Gran, que narra la vida de Sant Benet i l'*Exercitatori* de l'Abat García de Cisneros, amb una espiritualitat ben pròpia de la *devotio moderna*¹⁰⁸, que es reflecteix a la litúrgia. També a Santa Clara,¹⁰⁹ hi havia un llibre escrit per l'Abat Muntades de Montserrat: *Las reglas de urbanidad de la*

¹⁰⁵ CAT AMSDG C1- *Sobre procuradors*.

¹⁰⁶ CAT AMSBM A4P4

¹⁰⁷ Fins ben entrat el segle XX es feia aprendre a les novícies la *Regla de Sant Benet* de memòria i en llatí.

¹⁰⁸ La *devotio moderna* és un corrent espiritual i litúrgic que s'imposa a partir dels segles XIV-XV a Europa. Té un caire marcadament afectiu i fa de l'examen de consciència i de la meditació de les imatges de la vida de Jesús, especialment de la infantesa i la passió, un mètode de pràctica cristiana. El representant més important d'aquest corrent és Thomas de Kempis. Tot i que, en l'àmbit monàstic és notable la influència de Louis de Blois i de l'abat de Montserrat García de Cisneros. Les seves obres són de lectura obligatòria per als monjos i monges de la *Congregación Claustal*.

¹⁰⁹ Biblioteca del Monestir de Sant Benet de Montserrat, SB, *Monàstica*.

monja benedictina, del 1876,¹¹⁰ que prenent i parafrasejant la *Regla de Sant Benet*, defineix l'observança de l'època.

La Gna. Antònia Castanyer¹¹¹ va haver de llegir els llibres que suposadament, la mística carmelita Sta. M. Magdalena de Pazzis donava a les novícies del seu monestir: *Discursos Morales, La Religiosa instruída, el Libro de las Novicias y el Libro de las Profesas*.

D. Carme Llinàs coneixia¹¹² les obres del P. Antonio Yepes, especialment la *Historia general de la Orden de San Benito*, també titulada *Coronica general de la Orden de San Benito*¹¹³ sobre la història i els fets dels sants benedictins que, en molts monestirs, eren de lectura obligada al refector.¹¹⁴

En les estones de pregària es llegien *Las meditaciones espirituales: en que se trata la institució del SS. Sacramento de la eucaristia*¹¹⁵ del jesuïta P. Luis Lapuente.

L'horari¹¹⁶ de les monges és molt fragmentat i el temps dedicat al treball no és significatiu en front del que es dedica a la pregària i a d'altres activitats, com regar el jardí o passejar. El nombre de pràctiques i devocions alienes a la *Regla de Sant Benet* i pròpies de la *devotio moderna* és altíssim.

Les monges de Sant Daniel viuen la *vida particular*. Amb l'arribada de D. Maria Guytó i D. Caterina Albert de Cadins s'havia intentat el canvi cap a la *vida comuna*, posant tots els béns en comú i vivint totes a la mateixa casa. El bisbe Constantí Bonet, l'any 1863 havia concedit que les novícies practiquessin la *vida comuna* però en professar, es veien forçades a adoptar la *vida particular*, amb peculí perquè el canvi que havia de fer el monestir era complicat a la pràctica: les arquees del monestir eren buides i hi havia monges remises a posar els seus béns en comú.

Només es trobaven, fora del cor, un cop l'any, el 31 de desembre: era la *visita*. Les monges parlaven les unes amb les altres i s'intercanviaven estampes pietoses del Sagrat Cor o de Sant Benet i Santa Escolàstica o d'altres pròpies de la iconografia de l'època.¹¹⁷

¹¹⁰ M. MUNTADAS, *Reglas de urbanidad de la monja benedictina*, Manresa: Roca 1876.

¹¹¹ CAT AMSDG - A. CASTANYER, *Records dispersos dels primers temps al Monestir*.

¹¹² CAT AMSBM- *Correspondència amb Sant Anton i Santa Clara de Barcelona*.

¹¹³ A. YEPES, *Coronica general de la Orden de San Benito*, Valladolid: Francisco de Cordova 1615.

¹¹⁴ Com fou amb el de San Benito de Corella, des d'on sorgiria la fundació de San Benito de Cuntis l'any 1876. G. COLOMBÀS, *El Monasterio de San Benito de Cuntis*, Zamora: Monte Casino 1978, p. 21

¹¹⁵ P. L. LAPUENTE, *Meditaciones espirituales en que se trata del Ssmo. Sacramento de la Eucaristia*, Madrid: Antonio Pérez de Soto 1751.

¹¹⁶ Annex 2.

¹¹⁷ Íd. n. 111.

Pel que fa a la clausura:

Les lleis de sobre la clausura eren observades minuciosament i amb escrúpol. Teníem en el llibre de la Santa Regla un apèndix titulat *Instrucción sobre la clausura de las monjas de votos solemnes*. Allà tot era d'estil jurídic amb el consegüent vocabulari: clausura papal, licencias, obligaciones, cautelas, rejas, llaves, celosías, Ordinario del lugar, Santa Sede, superior regular, vigilancia, gravedad... Jo no comprenia que no em deixessin anar al terrat gran a disfrutar del paisatge de la banda de la font d'en Pericot, que és tan bonic, sols pel fet que podíem ser vistes dels que passaven per la muntanya. Tenien horror a ser *dominades*¹¹⁸. El terrat més petit, el del noviciat, era rodejat de gelosies, no es veia més enllà del nas. Mai no vaig poder gaudir de la vista de la Vall, de Can Roca, de Sant Miquel, ni pensar-hi. La majoria de monges desconeixien els cotxes i, les més antigues, fins i tot el tren. Al parlador hi havia dues reixes i per les visites que no eren familiars, la monja hi anava acompanyada de *la escucha*, que en deien. Quan havia d'entrar un operari o un home pel que fos, s'avisava fent toc d'entrada i aquest havia d'anar al lloc corresponent acompanyat de dues monges de *las más graves* deia el Dret Canònic. Mentalitzades així, s'explica el trastorn que produí la sortida forçosa del monestir de Domna Claret quan es va trencar el braç. Missenyora¹¹⁹ plorava a llàgrima viva. Sor Isabel sofria de la vista, era precís operar-la de cataractes. I la intervenció es va fer dintre del monestir. Sor Isabel en sortí força millorada de l'operació.¹²⁰

El monestir tenia un grup de *Deganes*, el Consell de l'abadessa. La *Regla* sempre adverteix que l'abat *ho faci tot amb consell*¹²¹ i que no decideixi les coses tot sol, sinó que s'aconselli. A Sant Daniel, les deganes no eren escollides pel seu seny, sinó que era un càrrec com tots, excepte l'abadiat, al que s'arribava per antiguitat. Les deganes no eren les monges més capacitades, sinó, simplement, les que feia més anys que vivien a la comunitat.

El número de monges que hi va haver al monestir de Sant Daniel de Girona, cal advertir que és força reduït, de quatre a deu, al llarg de tot el segle XIX,¹²² excepte en el període immediat a la supressió dels convents del 1869, en que arriben a ser 21.

¹¹⁸ És a dir, vistes.

¹¹⁹ Era el tractament per l'abadessa i la priora, en aquest monestir fins els anys 50 del segle XX.

¹²⁰ A. CASTANYER, *Records*.

¹²¹ *Regla de Sant Benet*, III, 12.

¹²² Annex 3.

3.3. SITUACIÓ DEL MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES DE BARCELONA

En aquest bloc revisarem les circumstàncies de vida del monestir de Sant Pere de les Puel·les al llarg del segle XIX però evitant de repetir el ja dit fins ara.

3.3.1. *El Monestir de Sant Pere de les Puel·les. Apunts històrics.*¹²³

El 13 de febrer de 1808 entren els francesos a Barcelona i carreguen el monestir amb uns impostos que obliguen les monges a hipotecar-se per poder menjar. El 6 de desembre, ocupen part del monestir i reclouen a les monges en la resta.

A les darreries de 1809, s'enduen els objectes de culte i els fonen per transportar-los al seu país. El 6 de febrer de 1814 expulsen les monges. Les ancianes i malaltes són obligades a dirigir-se a un monestir proper, la resta de la comunitat marxa a refugiar-se amb les Gnes. Carmelites Calçades de Vilafranca on s'hi estaran fins el 28 de maig de 1814, data en que els francesos deixaren Barcelona. El monestir està força malmès i necessitat de reconstrucció.

El 5 de maig de 1823, durant el període constitucional, són obligades a marxar al Convent del Carme Calçat, d'on havien expulsat els frares, perquè l'edifici del Monestir de Sant Pere és requerit per a presó pública. Les contínues molèsties que hi van patir, van fer que les monges es refugiessin, de nou, al Carmel de Vilafranca fins que van poder llogar una casa al carrer d'en Cuch a Barcelona.

El 6 de setembre de 1828 els retornen el monestir en un estat deplorable que fa imprescindible les reparacions.

El 25 de juliol de 1835 cremen a Barcelona els convents de Sant Josep, Sant Agustí, el Carme Calçat, els Trinitaris Descalços, els Mínims,... Els disset monestirs de monges i els dos beateris que tenia la ciutat no van ser molestats, però l'ambient va fer que les monges rebessin l'ordre de dispersar-se. La Sra. Abadessa, M. Ignàcia Desvalls, salva l'arxiu, les joies i ornaments de la Sagristia. Mor el 1837, sent substituïda amb el càrrec de Priora Administradora, D. Mariana de Sans.

El monestir de Sant Pere de les Puel·les fou ocupat pel Convent de l'Ensenyança el 30 de novembre de 1840, però el desembre de 1842 va ser dedicat, de nou, a presó.

¹²³ Quan no hi ha cites que indiquin el contrari, les dades que presentem són extretes d'A. PAULÍ, *El real monasterio de San Pedro de las Puellas de Barcelona*, Barcelona: 1945, pp. 115-175

D. Mariana de Sans mor el 20 d'agost de 1843. La substitueix la monja més anciana, monàsticament parlant, D. Maria Dolors de Pareja que, finalment, també mor al 1850. Només queden sis monges: D. Carlota de Batlle que viu amb les Jerònimes, D. Concepció Puig, que està al monestir de les Magdalenes i quatre més que viuen fora de claustre (D. Amàlia de Tini, Carme de Sclar, Anna de Dachs i Concepció Casanya). Es decideix d'elegir entre elles l'abadessa. Convoca el capítol, per l'elecció, l'Abat President de la Congregació,¹²⁴ D. Linus Picado, però es cuida de la recollida de vots i de la cerimònia el prior de Ripoll, D. Pere Màrtir d'Olzinelles. Els escrutadors són D. Manuel de Nicolau i D. Jeroni de Franch, també monjos de Ripoll. És escollida D. Amàlia de Tini i de Walsh que és abadessa fins la seva mort l'any 1886.

El 13 de gener de 1852 reben una *Carta del Ministerio de Gracia y Justicia*, núm. 6403 que diu:¹²⁵

En atención a la real orden de 14 de diciembre de 1851 y según el concordato se prohíbe la admisión y profesión de novicias en la forma debida y hasta completar el número máximo de religiosas que a cada comunidad se prefija en los conventos de la diócesis y poblaciones que expresa la siguiente nota.

A Sant Pere li prefixen un número de 20 monges i al monestir de Sta. Clara de Barcelona, 24. Ambdós monestirs, segons l'ordre s'han de dedicar a la beneficència.¹²⁶

Al maig de 1855 les sis monges viuen en un pis a la plaça de Sta. Anna i tenen set postulants. El 2 de maig de 1858 es traslladen a un edifici construït a l'hort del seu antic monestir, al costat de la presó. A la cerimònia hi assisteixen quatre monjos benedictins exclaustrats i l'antic beneficiat de Sant Pere. La pobresa les obliga a abandonar la *vida particular* i a començar a viure la *vida comuna*. És el primer monestir benedictí femení català en abraçar-la.

El 7 de febrer de 1869 reben l'orde d'abandonar el petit monestir que s'havien construït i d'incorporar-se al monestir de les Jerònimes.¹²⁷ El 20 d'octubre de 1872 poden tornar a casa.

En previsió de noves revoltes i com no els retornen el monestir, demanen una permuta de solars i adquireixen els terrenys del Manso Anglú, a Sarrià, com a

¹²⁴ Era una tasca que li corresponia i que el fet que les monges fossin a Barcelona el va permetre.

¹²⁵ CAT AMSPPBB A13P1C4- *Correspondència 1852-1886*.

¹²⁶ Íd. n. 125.

¹²⁷ Íd. n. 125.

particulars i no com a religioses per evitar futures confiscacions. Mentre es construeix el nou monestir viuen interinament al carrer de Sant Delfí, proper a la Bonanova. El 15 de setembre de 1877 posen la primera pedra del nou monestir i s'hi traslladen el 13 d'agost de 1879.¹²⁸

Des del 1835 las monjas fueron arrojadas por la Revolución y el monasterio se había destinado a establecimiento penal desde el año 1835 hasta que la nueva revolución de 1868, suprimiendo aquel establecimiento, derribó el edificio abriendo en el centro de su área una calle que se ha denominado de Méndez Núñez con solar por ambos lados, los cuales han sido enajenados por el Estado.

Que deseosas de restituirse a su antiguo local no les quedó más remedio que levantar una pequeña casa convento para su albergue en el huerto que allí tenían practicandolo así en el año 1859.

La indicada revolución de 1868 o sea, en febrero de 1869, arrojólas otra vez de su nueva y modesta morada y si bien a consecuencia de las gestiones practicadas, se declaró con fecha 12 de agosto de 1873 por el Gobierno de la República, exceptuados de la incautación y venta por el Estado el nuevo convento, su huerto y anexos, pero hasta el 5 de septiembre de 1874 no se les dio posesión de las esperadas fincas por un delegado del Gobierno constando todo esto en el acta que levantó el Notario de Hacienda D. José Ponsá y Figuerola por quien fue protocolada en 13 de octubre del mismo año. Que obtenido este acto de justicia reparadora por parte del Gobierno de la República y puestas en plena posesión de la referida casa-convento huerto y anexos, temerosas de otro desafuero revolucionario acudieron a la Santa Sede al Gobierno Supremo solicitando permiso para enajenarlo todo bien fuera a título de venta o por permuta. Que obtenido este permiso de la Santa Sede en Rescripto de 18 de septiembre de 1874, pasaron a verificar la permuta de lo que actualmente poseen por un arca de terreno, igual al que poseen situado en el pueblo de Sarriá con la promesa de edificar un nuevo convento en dicho terreno según escritura pública en poder del referido Notario José Pomá.

Que por haber expuesto los permutadores y probado lo difícilísimo que les era utilizarse el terreno de la casa-convento huerto y demás anexos mientras las Religiosas lo habitasen, parandoles esta demora a los permutadores perjuicios de consideración y no pudiendo las religiosas desocupar su actual morada hasta que estuviera concluido el nuevo monasterio, acudieron a la Santa Sede pidiendo facultad de establecerse interinamente en una casa cerca de Barcelona.

Que conseguida de su Santidad esta facultad en rescripto de 14 de abril del presente año fue delegado V.E.I. para dar cumplimiento a dicha concesión con las debidas formalidades canónicas.

Que alquiladas por las exponentes una casa torre en el pueblo de San Gervasio de Casolas y transformada para morada interina de la Comunidad con las precisas cautelas que previenen las leyes canónicas en tales casos fue declarada dicha morada apta para la clausura y vida monástica por el M.I.C.R. Felipe de Alemany¹²⁹ a quien V.E.I. se dignó deputar para este caso [...]

Deben trasladarse las monjas en coches cerrados en línea recta a su referido nuevo monasterio interino, acompañando a dichas religiosas un sacerdote en cada coche haciendo de modo que a la salida del sol se hallen todas las religiosas reunidas en el nuevo monasterio y estableciéndose desde luego la clausura en el mismo momento. Asimismo autorizamos para celebrar todos los días misa en el oratorio construido en la casa-torre por Nos visitado y tener en él la Reserva del Smo. Sacramento *servatos servandis*.¹³⁰

¹²⁸ A. PAULÍ, *El real monasterio de San Pedro de las Puellas de Barcelona*.

¹²⁹ Felip d'Alemany fou el darrer monjo viu del monestir de Sant Cugat del Valles. Era de Tortosa, però abans d'entrar havia residit a Mataró i hi tornà després de l'exclaustració. Va ser el Superior del Monestir de Sant Benet de Mataró, en l'inici de la seva fundació.

¹³⁰ CAT ADB *Benedictines 3. 1877-1935*.

El 27 d'agost de 1881 en marxen D. Maria Gracia Font i D. Rosa Casas i Espinal per fundar el nou monestir de Sant Benet de Mataró.

3.3.2. *La vida monàstica a Sant Pere de les Puel·les de Barcelona*

Pel que fa a la vida a Sant Pere, els usos són similars als que ja hem vist però hi ha un parell d'aspectes distints que val la pena de remarcar.¹³¹

El primer punt a tractar és l'hàbit que, segons, D. Amàlia de Tini:¹³²

Estoy en ayudarla en todo lo que se pueda quedo enterada de todo lo que me dice en su apreciada y para satisfacer á las preguntas que me hace le diré que por lo que respecta al hábito que vestimos entre día es una saya de estameña negra: y para los actos de coro vestimos lo que llamamos Cugulla y es un hábito estrecho de estameña negra con una sola abertura para pasar la cabeza y las mangas son largas asta los pies, la toca es blanca de lienzo y un velo pequeño para ir por casa y para el coro y el locutorio uno de mas grande, el Escapulario también lo vestimos.¹³³

Pel que fa a la clausura i a d'altres costums, és interessant de veure el resultat de la *Visita* duta a terme a Sant Pere pel Bisbe Urquinaona l'1 de febrer del 1881, poc abans de la fundació mataronina:

1. Dispuso todo lo ordenado en la visita a los otros conventos con respecto al coro, el locutorio, el torno, silencio, clausura, pláticas, ejercicios anuales en comunidad y retiro mensual.¹³⁴
2. Ordenó que el torno de la sacristía se cierre tan luego como se acaben las misas y las funciones religiosas y no se abra a otras horas, sino para cosas urgentes que se relacionen con el culto.
3. Que se tapiara la puerta de la clausura que daba a las habitaciones del capellán, y así mismo el comulgatorio que había allí para las enfermas, como igualmente la segunda puerta que da a la tribuna de la derecha a fin que el organista nunca entre en la clausura, que se coloque allí el comulgatorio para las enfermas y en el mismo local se ponga un *armonium* para que toque allí el organista cuando no puedan hacerlo las monjas.
4. Que para la admisión de novicias se tome en cuenta no solo las buenas condiciones morales de la persona, sino también las físicas, excluyendo a las que no puedan soportar los ayunos y abstinencias de la orden.
5. Que se pongan celosías en las ventanas de la casa del capellán que caen a la huerta.
6. Que se celebre con mucha puntualidad y rigor el capítulo de culpas.
7. Que en las recreaciones, que se tienen dentro del convento el día de inocentes, no se permita cosa alguna que no esté en armonía con la disciplina monástica.

¹³¹ Els horaris es troben a l'Annex 2. Tenim certesa de la identitat d'horaris per CAT AMSPPB A13 P1C4- *Correspondència de Rosa Casas a l'Abadessa Amàlia de Tini. Correspondència 1852-1886*,

¹³² CAT AMSPPB A13 P1C4- *Correspondència de Rosa Casas a l'Abadessa Amàlia de Tini. Correspondència 1852-1886*,

¹³³ La carta, en realitat, l'escriu D. Concepció Puig, la priora del monestir, per trobar-se indisposada l'Abadessa D. Amàlia de Tini. CAT AMSPPB A13 P1C4- *Correspondència de Rosa Casas a l'Abadessa Amàlia de Tini. Correspondència 1852-1886*.

¹³⁴ Bàsicament aquestes disposicions ordenen que es realitzin exercicis anuals i recessos mensuals, que es guardi el silenci i que es garanteixi la clausura i l'abadessa en tingui cura.

8. Recomiendo mucho la rigurosa observancia, encareciendo a la prelada el celo con que debe ser vigilada.
9. Que se lean los mandatos todos los meses, dando cuenta a la Secretaría.¹³⁵

3.4. LA SITUACIÓ DEL MONACAT BENEDICTÍ FEMENÍ ESPANYOL

En aquest bloc presentarem com van afectar al monacat femení benedictí espanyol alguns dels esdeveniments del segle XIX. L'objectiu és discernir si el cas de la fundació de Mataró és un cas aïllat o un reflex del que es vivia en els monestirs d'arreu de l'estat. Ens fixarem en alguns dels monestirs dels que hi ha disponible bibliografia: San Benito de Cuntis,¹³⁶ Sta. María de Carbajal a Lleó,¹³⁷ de San José de Burgos,¹³⁸ de Sta. Magdalena de Lumbier¹³⁹, de San Pelayo de Santiago de Compostel·la,¹⁴⁰ de San Pelayo de Oviedo,¹⁴¹ de San Salvador de Palacios de Benaver¹⁴² i Valfermoso de las Monjas.¹⁴³ Ens interessarà l'impacte de la guerra del francès, els esdeveniments polítics i la transició de la *vida particular* a la *vida comuna* perquè són aspectes que poden tenir relació amb el naixement de Sant Benet de Mataró.

3.4.1. L'impacte de la guerra del francès¹⁴⁴

Tenim notícies que les monges de Sta. Magdalena de Lumbier,¹⁴⁵ a Navarra, van haver de desallotjar el seu monestir per cedir-lo a les tropes espanyoles, van refugiar-se a casa d'un particular, amic i benefactor de la comunitat. Des d'aleshores, les 14

¹³⁵ *Llibre de visites a convents de religioses del Bisbe Urquinaona, 1858-1882*, pp. 66-67, ADB.

¹³⁶ G. M. COLOMBÀS, *San Benito de Cuntis*, Zamora: Monte Casino 1978

¹³⁷ G. M. COLOMBÀS, *San Pelayo de León y Santa María de Carvajal. Biografía de una comunidad femenina*, Zamora: Monte Casino 1982.

¹³⁸ M.C.VIVANCOS-PALACIOS, C.J., *El monasterio de San José de Burgos*, Madrid: Villena 2000

¹³⁹ T. USTÁRROZ, *El monasterio de Sta. Magdalena de Lumbier de 1808 a 1936*, Alzuza: Monasterio de Sta. Magdalena 2011, Ed. Privada.

¹⁴⁰ G. M. COLOMBÀS, *Las Señoras de San Payo. Historia de las Monjas Benedictinas de San Pelayo Antealtares*, La Coruña: Caja de Ahorros de Galicia 1980. San Payo és el nom gallec i asturià del màrtir San Pelayo.

¹⁴¹ MONJAS BENEDICTINAS, *Real Monasterio de San Pelayo*, Oviedo: Monasterio de San Pelayo, 1994.

¹⁴² J. L. DEL RÍO, *Palacios de Benaver y su monasterio de monjas benedictinas*, Burgos: Monasterio de Monjas Benedictinas de Palacios de Benaver 1993.

¹⁴³ R. MOLINA, *Las Señoras de Valfermoso*, Guadalajara: Aache 1996.

¹⁴⁴ Farem un recorregut monàstic d'est a oest.

¹⁴⁵ T. USTÁRROZ, *El monasterio de Sta. Magdalena de Lumbier de 1808 a 1936*, Alzuza: Monasterio de Sta. Magdalena 2011, Ed. Privada.

monges i 5 senyores, no van patir cap inconvenient fins que el seu monestir els fou retornat l'any 1839.

A San José de Burgos,¹⁴⁶ les monges es veieren forçades a fugir el 5 de novembre de 1808, abandonant una relíquia de Sta. Apolònia que fou robada pels francesos. Es refugiaren al monestir de clarisses de Sta. Clara, a Carrión de les Condes, a les que quedaren a deure 5030 reals en concepte de manutenció. Ho acaben de pagar l'any 1821. Els béns del monestir foren convertits en nacionals pels invasors mentre el monestir era ocupat per artillers, fonedors i d'altres operaris de l'exèrcit francès. En marxar els francesos, el van ocupar els anglesos i les bombes de les darreries de la guerra van destruir l'edifici. Les monges no van poder tornar de manera immediata i van haver d'allotjar, interinament, a casa d'un marquès, al carrer de San Juan, fins que va acabar la restauració, l'any 1818.

Les monges de San Salvador de Palacios de Benaver¹⁴⁷ van haver d'acollir l'exèrcit francès. Part de la comunitat va fugir amb les seves famílies però la resta es quedà a l'hostatgeria, convivint amb l'exèrcit, fins a la fi de la guerra.

Sólo lamentos, los más tristes, vendrían a convencernos de la escasez en que gemían el corto número de religiosas que lo habitaban, a las cuales el Señor puso a prueba: siete años tuvieron que esperar su Profesión¹⁴⁸, y encontraron su monasterio desalojado completamente de las riquezas, joyas y hermosos tapices que anteriormente poseía lo perdieron completamente sus antepasadas que víctimas de la barbarie habían sido inhumanamente expulsadas de su querido monasterio.¹⁴⁹

En el monestir de San Pelayo de Oviedo,¹⁵⁰ la monja encarregada del *Libro de las Defunciones*, ens explica que «En el año 1809 cuando Dios por nuestros pecados,¹⁵¹ nos castigó con la entrada de las tropas francesas en esta ciudad, fue forzoso a toda la comunidad dejar el monasterio y huir por esas aldeas.» En poc temps tornen al monestir però al gener de 1810 en marxen. Es refugien al monestir de Sta. María de la Vega però les dues comunitats han de tornar a fugir, aquest cop a San Pelayo. En arribar-hi, troben que els edificis havien estat usats com a caserna. Molts objectes de

¹⁴⁶ Íd. n. 138, pp. 63-68

¹⁴⁷ Madre Purificación Barriuso citada per J.L. DEL RÍO, *Palacios de Benaver y su monasterio de monjas benedictinas*, Burgos: Monasterio de Monjas Benedictinas de Palacios de Benaver 1993, pp. 147-148.

¹⁴⁸ Mentre va durar la guerra no va ser possible la professió de les religioses.

¹⁴⁹ Citada per J.L. DEL RÍO, *Palacios de Benaver*, p. 147.

¹⁵⁰ Citat a MONJAS BENEDICTINAS, *Real Monasterio de San Pelayo*, Oviedo: Monasterio de San Pelayo, 1994, p. 65

¹⁵¹ Les monges ho visqueren realment com un càstig de Déu, un toc d'atenció per a canviar de vida.

valor, entre ells l'urna que contenia les restes de San Pelayo,¹⁵² havien estat espoliats.

A San Pelayo Antealtares,¹⁵³ a Santiago de Compostel·la, en entrar les tropes, les monges marxen espantades. Retornen aviat i es veuen forçades a allotjar i mantenir l'exèrcit francès i a improvisar hospitals. En començar la guerra, l'exèrcit espanyol, els havia demanat ajut econòmic deixant-les en la misèria. Els francesos els demanen 160.000 reals i unes contribucions mensuals de 2.000 reals de les que elles no disposen.

A Santa María de Carbajal,¹⁵⁴ havien arribat notícies de la crema de convents i del tracte violent dels soldats francesos a Barcelona però aquí, el contacte amb els soldats de Napoleó, va ser respectuós i cortès. Les monges, excepte tres que, esporuguides, van marxar durant sis mesos al monestir cistercenc d'Otero de las Dueñas,¹⁵⁵ van decidir de romandre al monestir i no van tenir problemes, tret de les contínues demandes econòmiques de francesos i espanyols que les deixen sense res.

La guerra del francès, en els diversos monestirs, va ser font de misèria. Abans de la guerra s'havia fet molt difícil el cobrament de les rendes i amb l'arribada d'aquesta es féu impossible. Els continus i immensos impostos a que, tant els govern francès com l'espanyol, les van sotmetre van deixar-les en la misèria. Els edificis, n'hi va haver, com el de Lleó en que no van acollir cap exèrcit, d'altres com els de Lumbier i Palacios que van estar ocupats completament o alguns que van haver de cedir part del seu espai. Altres, com el de San José de Burgos que foren greument destruïts.

3.4.2. *L'impacte dels esdeveniments polítics*

L'impacte dels esdeveniments polítics en la vida dels monestirs espanyols és divers en funció de la zona geogràfica en que es troben. En les zones fortament carlines, com passa a Navarra amb el monestir de Lumbier, les monges tenen problemes per

¹⁵² Els francesos van endur-se l'urna però van deixar la reliquia i l'autèntica que la certificava.

¹⁵³ G.M. COLOMBÁS, *Las Señoras de San Payo. Historia de las Monjas Benedictinas de San Pelayo Antealtares*, La Coruña: Caja de Ahorros de Galicia 1980, pp. 358-373

¹⁵⁴ M. ALONSO, *El monasterio de Santa María de Carbajal entre 1808 y 1936*, León: Monasterio de Sta. María de Carbajal 2011. Ed. Priv.

¹⁵⁵ G.M. COLOMBÁS, *San Pelayo de León y Santa María de Carbajal. Biografía de una comunidad femenina*, Zamora: Monte Casino 1982, p. 447.

continuar amb la seva quotidianitat, un cop recuperen el monestir l'11 de gener de 1840,¹⁵⁶ perquè són protegides pels governadors i pels seus conciutadans.

A la resta, l'embat fou notori: a San José de Burgos, el trienni liberal no els afecta excessivament però sí la prohibició d'admetre a novícies del 8 de març de 1836 perquè les condemna a una mort lenta: «Si el cantado no se llevaba con el tesón de antes era por el poco número de monjas y bastante falta de salud que se padecía actualmente.»¹⁵⁷ Poc després, les monges comencen un renaixement amb l'obertura d'una escola i seguint les directrius de l'article 30 del concordat amb la Santa Seu, del 16 de març de 1851:

Para que haya también casas religiosas de mujeres, en las cuales puedan seguir su vocación las que sean llamadas a la vida contemplativa y a la activa de la asistencia de los enfermos, enseñanza de niñas y otras obras y ocupaciones tan piadosas como útiles a los pueblos, se conservará el instituto de las Hijas de la Caridad, bajo la dirección de los clérigos de San Vicente de Paul, procurando el Gobierno su fomento. También se conservarán las casas religiosas que a la vida contemplativa reúnan la educación y enseñanza de niñas u otras obras de caridad.¹⁵⁸

La reial orde de 31 de juliol de 1855, que suprimia els monestirs de menys de 12 monges professes, les va respectar ja que n'eren 14, però la llei desamortitzadora de Madoz, de l'1 de maig de 1855, les va deixar sense immobles ni rendes.

A Palacios de Benaver, la desamortització de Mendizàbal va amenaçar de fer-les fora del monestir, però només van haver de marxar durant la revolució de 1869, quan foren obligades pel Governador de Burgos a marxar al Monestir de Sta. María de Tórtoles de Esgueva.

A Oviedo, els monestirs masculins són desamortitzats al 1836 però el de San Pelayo i el de Sta. María de la Vega romanen. A diferència de la resta de monestirs espanyols, l'economia de San Pelayo era monetària: no es vivia de rendes sinó que es disposava de diners. Per aquesta raó, no patiren les desamortitzacions. En canvi, Sta. María de la Vega és expropiat per utilitat pública i convertit en hospital en previsió de l'acollida d'uns hipotètics casos de còlera que provinents de Galícia, havien d'arribar a Oviedo. La malaltia no va arribar, però l'edifici es va utilitzar com a Reial Fàbrica d'Armes i mai no es va retornar. Les monges de Vega van haver-se

¹⁵⁶ T. USTÁRROZ, *El monasterio de Sta. Magdalena de Lumbier de 1808 a 1936*, Alzuza: Monasterio de Sta. Magdalena 2011, Ed. Privada.

¹⁵⁷ Citat per M.C. VIVANCOS – C.J. PALACIOS, *El monasterio de San José de Burgos*, Madrid: Villena 2000, p. 74

¹⁵⁸ Citat per M.C. VIVANCOS – C.J. PALACIOS, *El monasterio de San José de Burgos*, Madrid: Villena 2000, p. 75.

de refugiar a San Pelayo i al 1863, quan la recuperació del monestir ja es veu impossible, ambdues comunitats s'uneixen.

A Santiago, l'any 1820 marxen els monjos de San Martín Pinario i desapareix, durant un temps, la Congregació a la que pertanyen.¹⁵⁹ Les Corts havien aprovat una sèrie de mesures que afectaven les monges: totes les religioses quedaven subjectes al seu bisbe, les superiores de les religioses havien de ser escollides per les seves comunitats, es prohibeix la fundació de nous monestirs, les vesticions i l'admissió a professió de novícies. El govern de la nació protegeix la secularització de les monges que ho desitgin: se'ls adjudicarà una pensió de 100 ducats a les que es secularitzin. Al 1836 desapareixen els priorats i les rendes del monestir es veuen molt migrades. El comandant militar de Santiago converteix en casernes els monestirs de dominiques, carmelites i mercedàries i les seves religioses són enviades a San Payo on s'arriben a ajuntar quatre comunitats diferents sota un mateix sostre. En aplicar-se la llei que suprimia els monestirs i convents de menys de 12 monges van anar-hi, a més, les religioses de Santa Bàrbara provinents de La Corunya.¹⁶⁰

A Sta. María de Carbajal havien patit des de 1820 la prohibició de tenir novícies. Per decret de 8 de març de 1836 s'havia decidit formar una Junta Diocesana que es va cuidar d'enviar al monestir a dues persones per tal de realitzar l'inventari dels béns mobles i immobles, rendes i finques de que disposaven les monges.¹⁶¹

Mentre, la comunitat s'anava envellint progressivament fins al 1852. La crisi de 1868 fa perillar la pervivència del monestir però, finalment, el perill passa perquè obliguen a les monges agustines a instal·lar-se al monestir de Sta. María de Carbajal i a conviure amb aquesta Comunitat fins l'any 1884.

Amb el trienni liberal i la prohibició d'admetre novícies, els monestirs femenins envelleixen. Amb la desamortització de Mendizàbal, uns mantenen les seves propietats, d'altres perden bona part de les seves fonts de subsistència. El que no s'havia perdut amb Mendizàbal, es perd amb Madoz. Al 1869, moltes comunitats corren el risc de ser suprimides, d'altres es refugien en monestirs germans.

¹⁵⁹ La Congregació de San Benito de Valladolid en aquella època, San Benito de España.

¹⁶⁰ G.M. COLOMBÀS, *Las Señoras de San Payo. Historia de las Monjas Benedictinas de San Pelayo Antealtares*, La Coruña: Caja de Ahorros de Galicia 1980, pp. 409-422.

¹⁶¹ ¹⁶¹ G.M. COLOMBÀS, *San Pelayo de León y Santa María de Carvajal. Biografía de una comunidad femenina*, Zamora: Monte Casino 1982, pp. 467-492

3.4.3. *El pas de la vida particular a la vida comuna: a la recerca de la identitat benedictina*

El Monestir de Valfermoso de las Monjas, a la província de Guadalajara, abraçà la *vida comuna* després d'una *visita* del delegat del bisbe, el 31 de juliol de 1779:¹⁶²

Doi a Vtra Yltma. la enhorabuena de estar concluido muy felizmente el proyecto de Vida Común. Deshechas las recias impresiones, reina en el claustro un nuevo regocijo... E pasado por alto algunas cosas q. piden remedio y, ciertamente, se tendrán muy en cuenta en lo sucesivo. Pero haber cedido el amor del peculio a la entera renuncia q. lleba consigo el nuevo establecimiento, merece esta indulgencia y no menos deberán prometerse a tan buenas hijas una felicitación de aquellas q. llenas de dulzura sabe hacer Ntro Pastor cuando conviene.¹⁶³

Al llarg del segle XIX tots els monestirs es veuen forçats a abandonar *la vida particular* i substituir-la per la *comuna*, òbviament, més evangèlica i adient al missatge de la Regla de Sant Benet. Les resistències i el moment en que ho fa cada monestir varien. L'anhel d'una vida benedictina veritablement coherent amb els *Evangelis* i la *Regla de Sant Benet* és font de moltes tensions i àdhuc d'alguna nova fundació, com la de Sant Benet de Mataró o la de San Benito de Cuntis.

Després del de Vallfermoso, tenim constància de que un dels primers monestirs en adoptar la *vida comuna* és el de Sta. Magdalena de Lumbier, que ho féu l'any 1850:

Todas reunidas, dispuso la Señora Abadesa, que animada por el Espíritu Santo sentía vivos deseos de aspirar a la perfección y teniendo muy presente el capítulo 33 de la Regla y el sexto de *Las Constituciones*¹⁶⁴ que nos manda terminantemente el voto de pobreza evangélica. Teniendo en cuenta esto, las señoras de coro e de obediencia,¹⁶⁵ entrarían gustosas a hacer vida en común, trabajando en la Comunidad aquellas labores que vayan ocurriendo en lo sucesivo; sin que las monjas en particular tengan ya que procurarse sus labores y venta de ellas, como se practicaba hasta estos momentos. La misma Abadesa o Prelada se obligó a subministrar todo lo necesario para la mantención de todas y cada una de las religiosas, de acuerdo con los medios a su alcance, dándoles comida, chocolate para el desayuno y ropa para su uso, añadiendo, desde luego que debía ponerse en práctica la "VIDA EN COMÚN".

Dicha determinación, queda aprobada, por el Señor Don Fray Joaquín Romanos, electo Abad de San Juan de la Peña. Año 1850.¹⁶⁶

¹⁶² Potser és el primer monestir benedictí femení espanyol que l'adopta.

¹⁶³ Carta del visitador Juan Lozano al bisbe. Citat per R. MOLINA, *Las señoras de Vallfermoso*, Guadalajara: Aache 1996.

¹⁶⁴ *Las Constituciones* de 1615 adreçades a les religioses benedictines de la Congregació.

¹⁶⁵ Les monges de cor dedicaven la major part del temps a la pregària coral i l'ofici diví. Les monges d'obediència venien a ser les minyones de les anteriors i les que usualment faran les tasques domèstiques del monestir. Amb el pas a vida comuna les monges corals i les d'obediència es convertiran en coristes i germanes.

¹⁶⁶ Citat per T. USTÁRROZ, *El monasterio de Sta. Magdalena de Lumbier de 1808 a 1936*.

Pel que fa al monestir de San José de Burgos,¹⁶⁷ l'any 1854 l'arquebisbe mana imprimir unes *Constituciones* per les monges benedictines de la seva diòcesi, San José, Palacios, Tórtoles i el Moral, «con el fin de ofrecerles un directorio escrito y uniforme para mejor practicar la santa Regla de su glorioso patriarca, de cuya purísima fuente dimanaban cuantas advertencias y preceptos contienen las nuevas constituciones.»¹⁶⁸ Fins aleshores, les monges es regien per costums propis i per les directrius de la Congregació de San Benito de Valladolid, tot i que no hi pertanyien jurídicament. La nova legislació és una mixtura de preceptes de la Regla de San Benet i de les constitucions i cerimonial de la congregació val·lisoletana. Un dels punts més importants de les *Constituciones* elaborades per l'Ordinari de Burgos és l'establiment de la *vida comuna*, amb una roberia i refetors comuns.

Pel que fa a la litúrgia, l'any 1884¹⁶⁹ les monges combreguen els dijous, diumenges i festes i, de manera extraordinària i amb permís del confessor, els primers divendres de mes en honor al Sagrat Cor de Jesús. Al 1888 adopten el calendari litúrgic del monestir de San Plácido de Madrid.¹⁷⁰ Al 1898 segueixen el dels monjos de Samos, de la Congregació de Subiaco,¹⁷¹ al temps que estableixen el cant gregorià en els seus oficis, després que personal de la Catedral de Burgos els instruís en aquesta matèria. Tot plegat són signes de l'ampliació de les relacions amb d'altres monestirs de més enllà de la província i també de l'inici de les diverses influències que els renascuts monestirs masculins tindran en elles. No hi ha documentació que demostrï una relació amb els monjos que, des de Ligugé, vindran a restaurar Silos, però sabem que, malgrat adoptar el calendari de Samos, qui més influeix a San José i a la resta de monestirs burgalesos és Silos i, per tant, Solesmes i les directrius marcades per Dom Guéranger. San José és el primer en començar a utilitzar els llibres editats a Solesmes. Un altre exemple d'aquestes relacions, és la institució dels *oblats benedictins*¹⁷² a San José de mans d'un monjo de Silos, Leandro Pérez Quirantes.

A Palacios de Benaver, en relació a la vida quotidiana del monestir:

¹⁶⁷ M.C. VIVANCOS –C.J. PALACIOS, *El monasterio de San José de Burgos*, Madrid: Villena 2000, pp. 76-82.

¹⁶⁸ Íd. n. 167.

¹⁶⁹ Íbid.

¹⁷⁰ Fet que és signe de l'augment de relacions intermonasterials propi d'aquesta època.

¹⁷¹ La Congregació de Subiaco apareix a Itàlia substituint a l'antiga Congregació Casinesa de la Primitiva Observància, fruit d'un cisma dins la Congregació Casinesa. A més de diversos monestirs arreu del món, en formen part el monestir de Samos i el de Montserrat.

¹⁷² Els *oblats benedictins* foren una institució molt habitual en tots els monestirs d'Europa.

Tenían vida particular y databa este género de vida, de fecha inmemorable; ese es el que conocieron nuestras ancianas y el que cuentan que conocieron únicamente sus antepasadas. De este modo, las costumbres eran muy lamentables, porque no eran nada conformes al espíritu religioso que obliga a tanta sumisión y rendimiento a lo que ordena el superior; entonces cada una hacía lo que le parecía de sus cosas; guardaba cada una, tanto lo necesario para el alimento, como lo que podía servirles para obsequiar y regalar a los huéspedes de sus respectivas familias; hacían a veces dulces particularmente y eran dueñas de hacer cualquier otro regalo. Cada una conservaba su vajilla para huéspedes, lo mismo que otras muchas cosas. Dicen que la que tenía, se alimentaba bien; la que no, pasaba grandes necesidades.¹⁷³

Una d'aquestes monges que va passar dificultats econòmiques serioses fou la Madre Gertrudis de Colosia que, tot i que els seus pares gaudien de bona posició, no van donar-li dot perquè no volien que es fes monja. Malgrat haver estat abadessa, passava necessitat, fins el punt que alguna germana llega l'havia d'ajudar amb els seus béns escassos perquè pogués sobreviure.

La *vida comuna*, a Palacios,¹⁷⁴ s'instaura l'1 de desembre de 1882 amb l'autorització del Vicari Capitular però, en realitat no fou efectiva fins l'any 1887. Poc després de la implantació de la *vida comuna*, a Palacios comença a sentir-se amb força la influència dels monjos de Silos i de la visió monàstica i litúrgica de Dom Guéranger. Al 1903 hi arriba la Madre San Pablo Rizán, procedent del monestir benedictí de Sant Lluís del Temple a París, duent l'influència de Solesmes. L'any 1908 adopten l'adaptació espanyola de les constitucions i declaracions de la *Santa Regla* que Guéranger havia fet per a la M. Cécile Bruyère del monestir de Santa Cecília de Solesmes.¹⁷⁵

A San Pelayo de Oviedo sabem que les monges vivien la *vida particular* i que cada monja tenia la seva assignació. Al 1865 el bisbe d'Oviedo, Benito Sanz Forés, els dóna unes *Constituciones* en les que s'obliga a les monges a realitzar determinades tasques. Possiblement, és aleshores que es du a terme el pas de *vida particular* a *vida comuna*, tot i que al 1899 «Las monjas viven de las dotes, unido a lo que nos han dejado las que nos precedieron (lo que les permite) un buen pasar y no precisan de trabajo para su sustento.»¹⁷⁶

El monestir de San Payo Antealtares potser fou el darrer monestir espanyol en abraçar la *vida comuna*. Al 1833 havien adoptat les disposicions que l'encara vigent

¹⁷³ M. Purificación Barriuso citada per J.L. DEL RÍO, *Palacios de Benaver y su monasterio de monjas benedictinas*, Burgos: Monasterio de Monjas Benedictinas de Palacios de Benaver 1993, p. 153.

¹⁷⁴ J.L. DEL RÍO, *Palacios de Benaver y su monasterio de monjas benedictinas*, pp. 154-155.

¹⁷⁵ J.L. DEL RÍO, *Palacios de Benaver y su monasterio de monjas benedictinas*, Burgos: Monasterio de Monjas Benedictinas de Palacios de Benaver 1993, p. 222.

¹⁷⁶ Citat a MONJAS BENEDICTINAS, *Real Monasterio de San Pelayo*, Oviedo: Monasterio de San Pelayo, 1994, p. 70

congregació val·lisoletana,¹⁷⁷ força anacròniques que, en desaparèixer la Congregació, intenten corregir des del bisbat a través de les *visites apostòliques*. En la primera *visita* de l'Arquebisbe de Santiago l'any 1867,¹⁷⁸ els diu que «debe adoptarse en la mayor extensión posible la vida común» i que l'abadessa n'ha de donar exemple per tal de que es desenvolupi un tipus de vida que ja s'havia començat a instaurar. Durant les tres primeres parts del segle XIX, les relacions amb els monjos exclaustrats, especialment de San Martín Pinario és molt gran, sobretot, amb els pares Venancio Garrido i també amb els dos fundadors de Nova Nòrcia a Austràlia, José Serra¹⁷⁹ i Rosendo Salvado. Però, amb el pas del temps, la majoria dels monjos exclaustrats moriren i les monges quedaren sense cap referent de l'extingida congregació de Valladolid.

Al 1903 es fa¹⁸⁰ una compilació d'unes *Constituciones para el real monasterio de religiosas benedictinas de San Pelayo de la ciudad de Santiago*. El seu autor fa una "síntesi" entre les *Constituciones de la Congregación de San Benito de Valladolid*, del 1610 i hi afegeix els decrets dels capítols generals. Es tracta d'un document rígid que les monges no utilitzen mai. Al 1906, la M. Socorro Salgado, comença unes reformes de la mà del monjo de Samos, el P. Mauro Ruiz, que fa els tràmits per tal que una part de monges del monestir de San Pelayo de Oviedo, ajudi en la reforma del monestir de San Payo Antealtares. Una de las novetats fou l'adopció de la *vida comuna*.

A Sta. María de Carbajal de Lleó,¹⁸¹ fins al 1856 es manté la *vida particular*. Aleshores, com que queden quatre monges ancianes, demanen al bisbe Joaquín Barbarejo que els concedeixi la rebaixa dels diners que es demanen com a dot per mirar d'aconseguir que entrin postulants. El bisbe accedeix a condició que s'estableixi la *vida comuna*.

---

¹⁷⁷ El monestir de San Payo pertany a la Congregació de Valladolid i està sota la seva autoritat. Hi ha un període en que es troben sota la jurisdicció diocesana durant el trienni liberal però, posteriorment tornen a dependre de la Congregació a través del veí monestir de San Martín Pinario fins que aquest és desamortitzat al 1835 i pràcticament tots els monestirs masculins desapareixen i els seus monjos són exclaustrats.

¹⁷⁸ G.M. COLOMBÀS, *Las Señoras de San Payo. Historia de las Monjas Benedictinas de San Pelayo Antealtares*, La Coruña: Caja de Ahorros de Galicia 1980, p. 479.

¹⁷⁹ Mataroní il·lustre.

¹⁸⁰ No sabem ni qui les va elaborar ni qui va manar que s'elaboressin.

¹⁸¹ M. ALONSO, *El monasterio de Santa María de Carvajal entre 1808 y 1936*.

A les darreries del segle, el 1893, les monges de Lleó comencen a relacionar-se amb els nous monestirs benedictins, en aquest cas amb Samos i amb Montserrat,¹⁸² però també amb Silos, com demostrarà la implantació del cant gregorià amb l'ajut d'un monjo d'aquest monestir l'any 1905.¹⁸³

3.4.4. La fundació del monestir de San Benito de Cuntis

Els canvis polítics i les guerres sumiren els monestirs en un estat de pobresa i de postració. En tots ells es féu necessària una renovació en la manera d'entendre i de viure la vida monàstica benedictina. Una renovació que no sempre fou ben acollida i que, en moltes ocasions, fou fruit d'exigències externes. Aquesta set renovadora fou la que conduí a D. Carme Llinàs a la fundació del monestir de Sant Benet de Mataró, però no fou l'únic cas ni el primer: l'any 1876 es fundà a Cuntis, Pontevedra, un monestir. La fundadora fou Dña. Carmen Baliñas de Castro, nascuda allà l'any 1822. Havia estudiat a Santiago i tingut tractes amb els monjos de St. Martín Pinario. El P. Granado fou qui li recomanà l'entrada al monestir de Corella, Navarra. Ho féu l'any 1854:

Hallé una comunidad muy observante y muy regularizada, muy buena; pero observaba la Regla con bastantes mitigaciones y por consiguiente no conseguí del todo mi objeto. No obstante, como no supiese de otro monasterio en España a mi propósito y careciese de recursos para salir a buscarlo a otro reyno, después del año de mi probación y habiendo obtenido los votos necesarios hice mi profesión.¹⁸⁴

Ella volia anar a Nova Nòrcia, a Austràlia, on deien que també s'hi fundaria un monestir de dones i en el que «se observaria puntualmente la regla benedictina», però aquest projecte encara era molt verd i Dña. Carmen Baliña ja tenia 33 anys per esperar-se més. La comunitat que troba Dña. Carmen Baliñas viu la *vida particular*,¹⁸⁵ tot i que no va durar gaire perquè l'any 1863 la pròpia comunitat demana al bisbe de Tarazona que li concedeixi de viure la *vida comuna* i l'abolició de la propietat privada. El P. Garcia Colombàs¹⁸⁶ diu que hi ha testimonis¹⁸⁷ de que

¹⁸² Hi fa uns exercicis que seran inici de reformes, el P. Rossend Casanovas, monjo de Montserrat que també l'any 1897 els fa a Sant Benet de Mataró.

¹⁸³ S'implanta el cant gregorià per la relació amb Silos, però també perquè l'any 1903 el Papa Pius X l'havia proposat com el cant litúrgic per excel·lència.

¹⁸⁴ G.M. COLOMBÀS, *San Benito de Cuntis*, Zamora: Monte Casino 1978, p. 22.

¹⁸⁵ El monestir navarrès de Corella formava part de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaraugustana.

¹⁸⁶ Íd. n. 184, p. 26

Dña. Carmen Baliñas «trabajó todo lo que pudo y fue mucha parte para que se estableciese la vida común, como desde entonces quedó establecida». El cert és que Dña. Carmen Baliñas, als dos anys d'haver entrat al monestir no estava satisfeta amb la vida que s'hi duïa. Fins el 1856 esperava que, com li havia anunciat el P. Garrido, possiblement de Corella en sortirien les monges que anirien a fundar un monestir benedictí a Austràlia, prop de Nova Nòrcia. Amb aquesta esperança, havia entrat a Corella i hi restava. Però aquesta hipotètica fundació no arribava mai i Dña. Carmen Baliñas comença a sospitar que l'única alternativa que li queda és fer ella mateixa una fundació on es visqués realment una vida monàstica autènticament benedictina tal i com ella s'imaginava que havia de ser:

Leíase en el refectorio la Crónica de la orden;¹⁸⁸ llamaba mi atención las muchas fundaciones que se hacían en tiempos antiguos: los pocos recursos con que se emprendían y la facilidad con que se realizaban. De aquí vínome el pensamiento que yo podía emprender una también, con la observancia primitiva, tal como no la había en España. Yo no contaba con recursos propios; yo me hallaba en estrecha clausura; yo era todavía juniora¹⁸⁹; en mi comunidad haría muy mal efecto, por el poco personal con que contaba y por las esperanzas que abrigaba relativo a intereses por no tener mis padres herederos forzosos.¹⁹⁰

Així veiem, com es gesta el projecte i quines són les causes que la mouen: la pretensió de viure l'*observancia primitiva*. La idea és anar a fundar a Galícia, potser a San Lorenzo de Trasouto, a Santiago. L'any 1857 comença a plantejar els seus plans a una connòvia, als benedictins Vicente Horcos, bisbe d'Osma, a José Serra, fundador de Nova Nòrcia, al bisbe de Tarazona, als seus pares que l'havien d'ajudar econòmicament,... Els bisbes d'Osma i de Tarazona l'animen a tirar endavant. Els seus pares no veuen clar que aquests temps d'amenaques anticlericals i liberals siguin els millors per a fundacions monàstiques. Les comunitats religioses de Santiago, en particular la benedictina de San Payo de Antealtares, s'oposen obertament a la nova fundació. En José Serra no contesta la seva consulta però, el P. Rosendo Salvador, l'altre fundador de Nova Nòrcia, li dóna el seu suport i l'ajuda a dur a terme els passos necessaris perquè la fundació sigui possible. Les recomanacions del P. Salvador són que dediqui el nou monestir a l'ensenyament de nenes o a la formació de missioneres. Li aconsella que cerqui un monjo que pugui dirigir la comunitat i que faci un prec formal a Roma per a fundar a la parròquia de Santa María de los

¹⁸⁷ Parla de la M. Gertrudis del Pilar i del P. Mauro Ruiz.

¹⁸⁸ Es refereix a la *Coronica* de Fray Antonio Yepes, una obra que mirava d'explicar la història de l'Orde benedictí a través dels segles i dels seus sants.

¹⁸⁹ No feia més que dos anys que era al monestir.

¹⁹⁰ Citat per G.M. COLOMBÀS, *San Benito de Cuntis*, p. 28.

Baños, a Cuntis, un monestir de benedictines dedicades a obres pietoses amb la possibilitat de tenir un caràcter auxiliar de les missions benedictines d' Austràlia. El procés no és fàcil i les oposicions nombroses, però, finalment els tràmits es duen a terme. Després d'una votació comunitària, s'arriba a la conclusió que quinze de les divuit monges de la comunitat de Corella estarien disposades a anar a fundar. L'abadessa n'escull dues que amb Dña. Carmen són el mínim necessari per dur a terme la fundació. L'única condició és que si la fundació fracassa, les monges hauran de retornar a Corella. El 4 de juny de 1868, surten cap a Cuntis tres monges de Corella, a les que la seva comunitat havia proporcionat roba nova de llana i de lli, cogulles noves, una custòdia de plata, llibres de cor,... tot el necessari i més immediat per a la vida quotidiana de les fundadores.¹⁹¹ Els pares van proporcionar el primer edifici, la casa de Pereira, que va haver d'adaptar-se per a la seva nova funció. Posteriorment, s'edificaria l'edifici actual. Malauradament, la revolució va obligar les fundadores a retornar a Corella el 18 de novembre de 1868 i allà s'hi quedaren fins el 20 de novembre de 1876. El dia 5 de desembre de 1876 l'arquebisbe de Santiago, Miguel Payá, convoca a les monges per elegir la seva priora i futura abadessa, Dña. Carmen Baliñas.

Les dificultats econòmiques de la nova fundació, tal com passarà a Mataró, són notables, especialment, mentre duren les obres d'edificació i condicionament del monestir. Pel que fa al personal, poc a poc, arriben les postulants. A les novícies no se'ls demanava dot per a professar perquè es suposa que han de viure del seu treball. Abans d'entrar ja els assignen un ofici que han de desenvolupar dins el monestir: brodadora, teixidora, cordonera,... Els primers anys van tenir una escola per donar compliment al que manava el *Concordat de 1851*. Una de les monges es dedicà a aquest ofici però, ben aviat, prenen una mestra a sou per atendre les alumnes. A diferència de Sant Benet de Mataró, la fundadora de Cuntis no tenia cap interès per la docència.

Al 1883 s'elabora un *Ceremonial romano monástico conforme a la concesión hecha por la santidad de Paulo V en favor de cuantos militan bajo la Santa Regla del Patriarca San Benito para uso de las benitas recoletas de Cuntis*. En aquest cerimonial s'hi precisa com s'han de desenvolupar les cerimònies, els oficis de cor, la solemnitat de les festes, alguns actes conventuals, la vestició i la professió, les

---

¹⁹¹ És d'imaginar que les monges de Sant Daniel i de Sant Pere farien el mateix amb les fundadores de Mataró.

processions i l'administració dels sacraments, amb una claríssima influència de la legislació de la Congregació de Valladolid.¹⁹²

L'any 1893 s'aproven les *Constituciones* que regeixen la vida de la Comunitat i que, la mateixa Dña. Carmen Baliñas, havia elaborat abans de dur a terme la fundació i que feia anys que es practicaven de manera oficiosa. Les *Constituciones* consten d'una part en la que es reglamenta la constitució del monestir, els òrgans de govern, els oficis, el noviciat, la professió,...i d'una segona part centrada en la vida espiritual: l'ofici diví, la missa conventual, l'oració mental, la confessió,...Una tercera, en la que es parla del vestit, l'alimentació, el treball,... Es tracta d'un codi legal força minuciós i estricte que no permet omissions ni canvis on el contingut i que vetlla fortament per mantenir en el monestir la separació del món, la clausura, el silenci i l'observança.

Pel que fa a la litúrgia, Dña. Carmen Baliñas insisteix en les *Constituciones* en que «el verdadero canto benedictino es el gregoriano y éste es el que deben preferir las religiosas a otro cualquiera.»¹⁹³

D. Carme Llinàs a Mataró, cerca la implantació de la *vida comuna*, Dña. Carmen Baliñas a Cuntis, va més enllà i cerca una vida benedictina més observant que ella mateixa s'encarrega de determinar i legislar en tots els seus aspectes.

---

¹⁹² G.M. COLOMBÀS, *San Benito de Cuntis*, Zamora: Monte Casino 1978, p. 147. Ben acord amb el regulat per la Santa Seu anys després.

¹⁹³ Citat per G.M. COLOMBÀS, *San Benito de Cuntis*, Zamora: Monte Casino 1978, p. 154

3.5. LA CIUTAT DE MATARÓ A LES DARRERIES DEL SEGLE XIX

3.5.1. La ciutat de Mataró: situació i antecedents

Mataró¹⁹⁴ és una ciutat costanera que es troba a uns 28 km de Barcelona, envoltada de petits turons que la connecten a ponent i al nord amb la Serra del Corredor.

En època romana rebé el nom d'Iluro que, entrant a l'Edat Mitjana fou substituït per Alarona i *Civitas Fracta*. El seu nom actual està vinculat al castell de la Mata.

La fondària de la seva costa féu possible que els vaixells s'hi acostessin prou com per descarregar les seves mercaderies amb petites embarcacions que s'aturaven directament a la platja, fent innecessària la construcció d'un port que, com el de Barcelona fos controlat i gravat amb els corresponents aranzels.

Al segle XVI una nombrosa immigració francesa afectà Catalunya i en féu créixer la població. A Mataró també hi arriben. La seva riquesa augmenta pel fructífer comerç marí que l'acaba unint amb les Amèriques. En aquesta època, per por dels pirates, es reclou rere muralles.

El centralisme sempre fou aliè als interessos de Mataró perquè la condemnava a la submissió a Barcelona. Per evitar-ho, s'alineà amb la casa d'Àustria contra Felip V, tot i que fou ell, qui el 20 de març de 1712, li concedí el títol i els privilegis de ciutat.¹⁹⁵ Al segle XVIII, els mataronins, es revoltaren contra els *regidors perpetus* imposats pel govern borbó perquè deixaven sense un paper políticament actiu als *comuns*, una classe social emergent enriquida pel comerç i que reclama la seva representació. Els *gaudins*¹⁹⁶ i l'església¹⁹⁷ donen suport a aquesta incipient burgesia en contra dels *corregidors* tirànics i centralistes com Betrela. Segons la tesi de Ramon Reixach i Puig,¹⁹⁸ les reivindicacions dels *comuns* i l'oposició al centralisme, són les bases que, amb l'arribada de la industrialització del segle XIX, fan de Mataró una ciutat fonamentalment liberal però també molt catòlica. No podem oblidar que

¹⁹⁴ Cf. aquest apartat majoritàriament amb J. LLOVET – F. COSTA, «Mataró» en J. GIRALT (dir. ed.), *Gran Geografia Comarcal de Catalunya II: «Vallès Occidental, Vallès Oriental, Maresme»*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana 1991, pp. 347-369

¹⁹⁵ C.GOMIS, «Província de Barcelona» en CARRERAS, F., (dir.), *Geografia General de Catalunya II*, Barcelona: Martín (1908-18), p. 293.

¹⁹⁶ Ciutadans posseïdors de diversos privilegis com el de no haver d'hostatjar exèrcits de pas per la ciutat.

¹⁹⁷ L'església mataronina també destacà per la seva set d'autonomia que, des de l'Ajuntament, es volia corregir.

¹⁹⁸ R. REIXACH, *Els orígens de la tradició política liberal catòlica a Catalunya. Mataró, s. XVIII i XIX*, Mataró: Caixa Laietana 2008.

al 1857 Mataró tenia el 3,56% de la població de Catalunya i el 7% dels seus preveres¹⁹⁹ seculars: una veritable ciutat levítica amb un nombre creixent d'esglésies i institucions religioses. Els carlins mataronins recolzen les propostes eclesials, però és des de les files del catolicisme liberal d'on sorgeixen la infinitat d'iniciatives per intentar millorar les condicions de vida dels obrers i les que les parròquies duen a terme per mirar d'aturar el creixement de la indiferència religiosa i l'anticlericalisme. Són aquests grups sociopolítics els que donaran el seu suport a la vinguda a Mataró al llarg del segle XIX de les Filles del Cor de Maria, de les monges de la Divina Providència, de les Benedictines, dels Maristes, de les Sierves,...

Les fortunes mataronines havien crescut fortament a partir del segle XVII, pel comerç de Mataró amb França i Itàlia i s'havia obert a ultramar a través dels ports de Cadis i de Portugal. Més endavant, el comerç amb Marsella, l'Havana, Veracruz, Montevideo o el Río de la Plata²⁰⁰ era fluït i hi havia famílies mataronines que hi tenien delegacions perpètuas.²⁰¹ Mataró era una ciutat privilegiada per la seva poca distància amb Barcelona i la seva condició de port franc feia que els comerciants barcelonins hi tinguessin representants. El Corredor era una frontera fàcil que la comunicava amb la Catalunya interior a través de Granollers i de Vic. A més, els seus boscos proporcionaven la fusta necessària per la indústria naviliera. Les mercaderies ultramarines, que no anaven adreçades específicament a Barcelona, arribaven a Mataró i amb el seu trànsit enriquien la ciutat. Fins la primera meitat del segle XVIII, Mataró exporta els seus aiguardents a les colònies americanes. A partir de 1750, comencen les exportacions de manufactures pròpies sortides de petites fàbriques artesanals de seda i cotó. Fins la *guerra del francès*, la incipient indústria tèxtil mataronina dóna una gran riquesa a la ciutat. La dècada del 1820 al 1830 és un temps de crisi a causa de les proclamacions d'independència de diversos països americans i la inestabilitat consegüent dels mercats.²⁰² Al 1838, en Joan Gordils i en Salvi Dalmau,²⁰³ pròspers comerciants de Tossa, van invertir 120.000 ptes. en la

¹⁹⁹ R. REIXACH, *Els orígens de la tradició política liberal catòlica a Catalunya. Mataró, s. XVIII i XIX*, Mataró: Caixa Laietana 2008, p. 20.

²⁰⁰ *Ibíd.*

²⁰¹ D. Encarnació Serra i Quadrada havia nascut a l'Uruguay ja que la seva família s'hi havia traslladat des de Mataró. Eren comerciants ultramarins.

²⁰² F. COSTA, *Mataró al segle XIX. El treball i el capital fent la ciutat*. (Episodis de la història 295), Barcelona: Rafael Dalmau 1993, pp. 20-23.

²⁰³ En Salvi Dalmau fou avi de D. Concepció Dalmau i Rabassa, monja i presidenta del Monestir de Sant Benet de Mataró.

instal·lació de la primera màquina de vapor²⁰⁴ que va funcionar en una indústria tèxtil a Mataró, una de les primeres de Catalunya. Entre la primera i la segona guerra carlina, l'any 1844 s'obriren més factories de filatures a Mataró promogudes per diverses famílies,²⁰⁵ atraient nombrosos obrers d'arreu de Catalunya que s'instal·len a la segona ciutat en importància del país. L'any 1864 el tèxtil de cotó pateix la crisi per la manca de matèries primeres a causa de la guerra civil americana.²⁰⁶ Després en vénen d'altres que fan deixar de banda les filatures de cotó i decanten les factories a la producció de gènere de punt.²⁰⁷ A la darrera dècada del segle XIX la fil·loxera destrueix les vinyes, que són substituïdes per les Mataró's Potatoes a principis del segle XX. La fi de les colònies espanyoles a Cuba, Filipines,... minva de manera dràstica les exportacions ultramarines que, gràcies al gènere de punt que s'exporta a la resta de l'estat, no enfonsen la ciutat, tot i que li treuen el protagonisme que tenia des del segle XVII i inicien un període de decadència que no ha acabat de remuntar encara.²⁰⁸

Tot plegat, dibuixa el panorama d'una població costanera on les necessitats industrials i l'empenta dels ciutadans fa que hi hagi llums d'oli ja al 1816, que, per l'esforç de persones com Miquel Biada, es construeixi el primer ferrocarril de la península entre Barcelona i Mataró al 1848, que la llum de gas arribi als carrers l'any 1855, que la fotografia ho fes en el 1850, el mateix any que el telègraf òptic, que de la mà de la revolució, la bicicleta s'obrís pas l'any 1869 i el telèfon al 1895. L'arribada massiva d'obriers provoca l'aparició de sindicats, cooperatives i entitats que pretenien millorar la situació dels treballadors. Comencen les vagues i es fa imprescindible trobar la manera de mantenir la pau social amb eines com les escoles nocturnes o el *Círcol Catòlic*, en la línia del que preconitzarà Lleó XIII en la *Rerum Novarum* l'any 1891.

---

²⁰⁴ Tenia 20 CV.

²⁰⁵ Busqueta i Sala, Arenes, Mataró, vídua Gironès, Roldós,...

²⁰⁶ *La fam de cotó*.

²⁰⁷ Famílies Coll Regàs, Marfà, Colomer.

²⁰⁸ F. COSTA, *Mataró al segle XIX. El treball i el capital fent la ciutat*. (Episodis de la història 295), Barcelona: Rafael Dalmau 1993, pp. 25-30.

3.5.2. L'urbanisme

Al 1600 la població de Mataró era d'uns 2.500 habitants; al 1.700, 5.000; 10.000 al 1800 i 19.900 en el cens de 1897.²⁰⁹

En el segle XIX el nombre d'habitatges gairebé es duplica, passant de 2271 cases a més de 4.000 de les quals, 708 apareixen entre el 1890 i el 1900.²¹⁰

L'augment de població i la previsió que la indústria en faci arribar més, du l'any 1878 a l'elaboració d'un projecte d'eixample de la mà de l'enginyer Melcior de Palau i l'arquitecte Emili Cabañes.²¹¹

La inmigración aumenta la mortalidad y si hay emigración disminuye. Otra causa ha influido también de una manera notable la aglomeración de familias en una misma casa atendido el escaso número de viviendas de que disponía Mataró consecuencia del aumento industrial, habiendo sido este uno de los motivos poderosos que obligó a formular las bases para un nuevo plan de ensanche ya que en fuerza de las circunstancias se levantaban edificios sin regularidad y sin un plan concebido y hasta siendo obstáculo a futuras alineaciones. [...] El estado higrométrico es bastante perjudicial por existir humedad en la mayor parte de las estaciones descomponiendo con mayor facilidad las sustancias y adhiriéndose a las paredes.²¹²

Realment el segle XIX és prolífic en malures i epidèmies: el còlera de 1854 que a la ciutat, s'havia endut a més de 1.000 persones en tres mesos, el tifus de 1870 i el de 1890 que provocà més de 2.000 malalts, la varola, el xarampió, l'escarlatina, les galteres, el grip, el dengue.²¹³ Calia un nou disseny urbanístic i un nou clavegueram²¹⁴ que fes de Mataró un entorn més saludable. Dins d'aquest projecte d'eixample, Melcior de Palau i l'Emili Cabañes preveuen:

Calles en proyecto: Argüelles, 2 parcelas perpendiculares al mar.
Calle de Cisneros: 2 parcelas perpendiculares al mar.
Genoveses: 3 parcelas paralelas al mar.
Onofre Arnau: 2 parcelas paralelas al mar.²¹⁵

Es tracta de les parcel·les on es començarà a construir el monestir de Sant Benet de Mataró l'11 d'agost de 1889 i que tindran per veïnes a les Sierves de Maria, al carrer

²⁰⁹ R. REIXACH, *Els orígens de la tradició política liberal catòlica a Catalunya. Mataró, s. XVIII i XIX*, Mataró: Caixa Laietana 2008, p. 20.

²¹⁰ F. COSTA, *Mataró al segle XIX. El treball i el capital fent la ciutat*. (Episodis de la història 295), Barcelona: Rafael Dalmau 1993, p. 10.

²¹¹ Emili Cabañes i Rabassa, futur alcalde de Mataró en el període de 1895 a 1902, cosí de D. Concepció Dalmau, fou l'arquitecte del monestir de Sant Benet de Mataró.

²¹² CAT ACM AH-0235-01- *Proyecto de rectificación y ensanche de la ciudad de Mataró. Memoria. Ingeniero D. Melchor de Palau, Arquitecto D. Emilio Cabañes. 1878*.

²¹³ F. COSTA, *Mataró al segle XIX. El treball i el capital fent la ciutat*. (Episodis de la història 295), Barcelona: Rafael Dalmau 1993, p. 10.

²¹⁴ En Melcior de Palau i l'Emili Cabañes presenten l'any 1878 el seu projecte de xarxa de clavegueram, l'any 1894 és el mataroní Puig i Cadafalch qui du a terme el seu projecte.

²¹⁵ Íd. n. 212.

d'Onofre Arnau, i el Círcol Catòlic, dirigit per l'Emili Cabañes i el futur bisbe de Girona, Francesc de Paula Mas, al carrer de Cisneros, a la cantonada de la Plaça dels Bous²¹⁶.

3.5.3. La premsa

A l'any 1847 apareix el primer periòdic: el *Mataronés*. El segueix la *Revista Mataronesa* de 1856. A partir de la dècada dels 60 la tendència política en els diaris es fa més marcada: *La voz del litoral*, *El Demócrata*, *El Progreso*,... *La voz de Iluro* i *El liberal* són publicacions liberals,²¹⁷ *El Semanario de Mataró* i *El Diario de Mataró y Comarca*, carlins. *El Mataronés* i *El Cronista*, conservadors. Socialistes: *Boletín socialista* y *La República social*. L'any 1894 apareix la primera publicació en català, *La Costa de Llevant*, el primer periòdic comarcal de Catalunya.

El nostre interès per la premsa mataronina sorgeix de les notícies relacionades amb el monestir de Sant Benet que ens informen de la seva projecció social, la litúrgia i d'alguns fets de la seva quotidianitat. La primera notícia sobre el monestir apareix en *El Mataronés*,²¹⁸ el 14 de setembre de 1881, a la pàgina 3, en un petit paràgraf que deixa constància de la fundació. Amb més freqüència apareixen, per qüestions relacionades amb el culte a *El Semanario de Mataró* entre el 1883 i el 1895. A *El Diario de Mataró*²¹⁹ també hi són presents però de manera minsa. Puntualment hi ha notícies sobre les monges a *La Costa de Llevant*.²²⁰

3.5.4. L'església de Mataró

A l'època d'arribada de les monges de Sant Benet a Mataró existien dues parròquies: la de Santa Maria, de la que hi ha documentació que es remunta al segle XI i la de Sant Joan i Sant Josep, creada al 1866.

²¹⁶ Se'n deia així perquè s'hi instal·lava una fira de bous. Els bous s'utilitzaven per les tasques agràries però també per arrossegar les barques a la platja.

²¹⁷ F. COSTA, *Mataró al segle XIX. El treball i el capital fent la ciutat*. (Episodis de la història 295), Barcelona: Rafael Dalmau 1993, p. 12-13.

²¹⁸ Es pot trobar a la FCL però no pot consultar-se directament: cal demanar prèviament la digitalització de la notícia/es que es precisen.

²¹⁹ Disponible a l'AMSMM.

²²⁰ Disponible a <<http://www.diba.es/xbcr/default.htm>> [Consulta: 10 de novembre de 2011]

Per a fer-nos una idea de quines circumstàncies travessa l'església de la ciutat en aquest període és interessant de revisar les *visites apostòliques* dels bisbes Català (1885), Morgades (1899) i Casañas (1902)²²¹ també són interessants les necrològiques dels seus rectors²²² i el llibre de Lluís Ferrer Clariana²²³ sobre la Parròquia de Santa Maria.

En el temps de preparació de la fundació i fins l'any 1881 és rector de Santa Maria el Dr. Francesc Pla. L'octubre d'aquest any es fereix i el substitueixen com a regents el Dr. Codina²²⁴ i el Dr. Bonaventura Castellà,²²⁵ que, a partir del 1888, n'és l'Ecònom. Des de 1893 i fins el 1904 és rector el Dr. Pau Costas. Del 1905 al 1919, el Dr. Josep Roig.

De tots ells, qui més ens interessa és el Dr. Bonaventura Castellà per la seva participació en la fundació i la continuïtat del monestir de Sant Benet. Col·laborà en *El Semanario de Mataró*.²²⁶ Animà la devoció del mes del Sagrat Cor de Jesús²²⁷ i fou responsable de l'Associació de las Señoras para la Vela al Santísimo en las Cuarenta Horas. Segons el Dr. Nunell:

A su celo se debe la instalación de las Religiosas Benedictinas en 1881 en esta ciudad, cuyo cofundador se puede considerar y continuo protector hasta lograr que se levantara el actual cenobio donde se trasladaron las Religiosas el 10 de mayo de 1892, y en el cual admiramos la iglesia (proyecto de nuestro compatriota D. Emilio Cabañas), que nos recuerda las del gusto artístico de los Monasterios Benectinos, cuando estaban en su máximo apogeo. Él fue el Padre espiritual de dicha Comunidad, debiéndose a él mismo que entraran en ella tantas Religiosas y el que se dedicaran a la enseñanza.²²⁸

Tot i això, la seva tasca a Mataró no s'esgota amb la fundació de les Benetes. El 3 d'octubre de 1885 té responsabilitat en la vinguda de las Siervas de María per protegir els malalts, també per las Terciarias Franciscanes per l'ensenyament de nenes pobres, l'arribada dels Maristes l'any 1887 i l'establiment de les Escoles Nocturnes per als nens pobres que treballaven tot el dia.

²²¹ CAT ADB

²²² CAT MASMM

²²³ LL. FERRER, *Santa Maria de Mataró: la parròquia, el temple (1675-1928)* II Mataró: MASMM 1970.

²²⁴ Entre el 1881 i el 1884.

²²⁵ Entre el 1884 i el 1888.

²²⁶ És una de les publicacions en les que hi haurà més notícies de les monges benedictines.

²²⁷ Les notícies de les monges a *El Semanario* sovint es devien a la celebració d'actes vinculats al Sagrat Cor.

²²⁸ CAT MASMM, J. NUNELL, *A la buena memoria del reverendo Sr. Dr. D. Buenaventura Castellà y Pujadas, presbítero licenciado en Sagrada Teología, ex-ecónomo de la Parroquia de Santa María de Mataró y residente perpetua de la misma*, Mataró 1902.

Segons l'informe de la visita realitzat pel Dr. Bonaventura Castellà el 23 de març de 1885 en època del bisbe Català, la parròquia de Santa Maria de Mataró estava dotada pel govern amb 8.000 reals i hi pertanyien unes 9.000 persones de les que unes 4.500 practicarien el precepte pasqual.

Atendido el espíritu de piedad que antes distinguía a esta ciudad, hoy día el estado religioso y moral de la misma da bastante que desear. Sobre todo desde la revolución de 1868. Tiene sus centros de propaganda impía, periódicos abiertamente hostiles a la iglesia, escuelas protestantes y laicas, logia masónica, sin que pueda contar con centros decididos y resueltos a sostener los santos principios. Uno o dos periódicos semanales y un círculo obrero recientemente creado son los únicos elementos que pueden oponerse.[...] Urge plantear escuelas nocturnas para las clases trabajadoras en que se dé gratis la enseñanza. [...] El espíritu general es bueno. Las costumbres son cristianas y si bien en ciertas clases sociales crece la indiferencia y en parte de otra el odio por cuanto atañe a la religión, sin embargo, con celo, actividad y discreción y constancia mucho se puede contener el mal que va invadiendo y mejorar el bien que se hace. Como remedio el más urgente creo las escuelas nocturnas a cargo de los Hermanos de la Doctrina Cristiana, que tanto bien producen en las poblaciones donde se instalan. Bueno fuera y será, Dios mediante, la fundación de una casa de hermanas de la caridad para asistir a domicilio a los enfermos.²²⁹

L'any 1899, el rector Pau Costas es queixa al bibe Morgades:

Lo que más domina es la indiferencia, hallándose también no pocos que se las echan de incrédulos o librepensadores. En Mataró no faltan protestantes, espiritistas, francmasones furibundos (esto es decir: los furibundos son poco numerosos), también tenemos algunos anarquistas y no poco socialistas, unos 800 organizados en sociedad, sin contar los que como ellos piensan que son muchísimos. Causas de esta descristianización progresiva que afecta a la inteligencia y las costumbres: la política, los malos periódicos y la multitud de centros de recreo, sociedades, cafés, salas de baile que infestan la comarca, corrompiendo los corazones y predisponiendo así a la impiedad. [...] Otra causa indirecta de la disminución de la fe es sin duda la falta de instrucción religiosa. [...] En bastantes escuelas, aún de religiosas, sólo se enseña el catecismo en castellano, en otras solamente se les enseña en catalán cuando han de hacer la primera comunión, hasta entonces únicamente en castellano, dándose el caso de no saber siquiera el padrenuestro en su propio idioma, niños que nunca hablarán la lengua de Castilla y cuyos padres ni siquiera comprenden del castellano una palabra, ¿cómo pueden rezar juntos?²³⁰

El 23 de juliol de 1900, Mn. Pau Costas escriu al Dr. Casañas:

Asociaciones y cofradías: Smo. Sacramento (Minerva), Rosario, Carmen, Corte de María, Corazón de María, Esclavas de Ntra. Sra. de las Mercedes, Preciosísima Sangre, Almas del Purgatorio, Ntra. Sra. de los Dolores, Pía Unión de San Antonio de Padua, Tercera Orden de San Francisco, Hijas de María, Teresianas, Apostolado de la Oración, Asociación de la Vela a Jesús Sacramentado, Asociación Catequística,²³¹ Conferencia de San Vicente de Paúl. [...] Iglesias y capillas: Santa

²²⁹ CAT ADB- *Primera visita pastoral de las Parroquias del Obispado de Barcelona practicada por el Excmo. e Ilmo. Sr. D. Jaime Català y Albosa. Primer volumen. 23 de marzo de 1885, pp. 245-266.*

²³⁰ CAT ADB- *Visita del 1899 practicada por el infraescrito Pablo Costas en virtud del decreto del Excmo. e Ilmo. Josep Morgades, el 10 de noviembre de 1899.*

²³¹ De la que formà part l'escola de les monges de Sant Benet.

Ana (8 minutos),²³² Capuchinas (6 minutos), Benedictinas (4 minutos), Siervas (5 minutos), Terciarias (3 minutos), Cor de María (4 minutos), Valldemia (10 minutos). Eso hace que sea difícil llenar la necesidad y el coste de conservar el culto en Santa María. Es excesivo el número de dichas iglesias y capillas públicas. A lo menos, más que suficiente y de ninguna manera convendría aumentarlas.

El Dr. Bonaventura Castellà havia percebut la instauració de congregacions i monestirs com una manera de garantir l'educació cristiana, la cura als malalts i aconseguir frenar l'empenta de la indiferència i l'anticlericalisme. En arribar al segle XX, Pau Costas veu que el problema no es resol i que, en canvi, el nombre d'esglésies i institucions és, potser excessiu, per als 11.000 fidels que corresponen a la Parròquia. Per a ell la solució passa per la devoció al Sagrat Cor, la fi del liberalisme i el tancament dels espais de lleure.

Tot i el vincle amb el Dr. Castellà i el fet que el capellà que els diu la missa és Mn. Ramon Casabona de Trincherie,²³³ adscrit a Santa Maria; fins el 1892 les monges de Sant Benet pertanyen a la Parròquia de Sant Joan i Sant Josep, de la que és rector Mn. Maurici Bruquetes i que atén a unes 9.000 ànimes, unes 6.000 de comunió. Es tracta d'una parròquia de nova creació on les obres de reparació de l'església de l'antic convent de carmelites, on està ubicada, es mengen els pocs ingressos que hi ha i la manca de capellans per atendre-la és un problema seriós.

---

²³² Es refereix al temps que es tarda en recórrer la distància entre Santa Maria i cadascuna d'aquestes esglésies. Pretén fer notar com l'excés d'esglésies i la seva proximitat redueixen el nombre de fidels que s'acosten a Sta. Maria.

²³³ La seva família eren veïns de les benedictines i patrons del benefici de les Stes. Juliana i Semproniana, patrones de Mataró.

4. LA FUNDACIÓ DE SANT BENET DE MATARÓ

4.1. LES FUNDADORES

4.1.1. D. Carme Llinàs del Torrent i Reixach

De D. Carme tenim una *Biografia* realitzada per D. Pilar Laguna²³⁴ en la que ens diu que era de família noble i que a casa seva s'hi hostatjava Carles Isidre de Borbó quan visitava Catalunya. D'altra banda, en diversos documents,²³⁵ consta que el germà de D. Carme fou qui financà la fundació mataronina, però en alguns es parla de que ho féu Josep Llinàs i en d'altres en Manuel Llinàs. Per aclarir la situació, cal parlar breument de la família Llinàs del Torrent i Reixach.

D. Carme Llinàs del Torrent i Reixach va néixer a Palamós el 28 d'octubre de 1835.²³⁶ La seva família, per part de pare, provenia de Castellar de la Selva²³⁷ i es remuntava, pel que sabem, a en Jaume Llinàs, pagès del Torrent,²³⁸ que l'any 1618 es casa amb Maria Llira.²³⁹

D. Carme és filla de Ramon Llinàs del Torrent i Batlle, pagès hisendat,²⁴⁰ fill de Narcís Llinàs del Torrent, pagès, familiar del Sant Ofici²⁴¹ i de Maria Batlle de Creixell. En Ramon Llinàs es casa l'any 1820 a Solius amb Manuela Reixach, filla de Sebastià Reixach, pagès hisendat, propietari del Mas Reixach,²⁴² de la mateixa població. Viuen a Castellar de la Selva i allà hi neixen la Maria, en Josep²⁴³ i en Joaquim.²⁴⁴ Després del 1826, la família deixa el Mas Llinàs de Castellar, que continua com a propietat familiar i se'n va a Cassà de la Selva. El cap de família, en Ramon Llinàs i Batlle consta com a hisendat i capità de la primera companyia mòbil

²³⁴ CAT AMSBM A9P2C5- *La fundadora*. P. LAGUNA, *Biografia de Dña. Carmen Llinàs i Reixach, fundadora del Monasterio de Sant Benet de Mataró*.

²³⁵ CAT AMSBM A9P2C1- *La fundació*.

²³⁶ CAT ADG- *Parròquia de Palamós*. Llibre de Baptismes.

²³⁷ Població propera a Quart.

²³⁸ Població propera a Palafrugell i La Bisbal d'Empordà.

²³⁹ CAT ADG- *Parròquia de Castellar de la Selva*. Llibre de Matrimonis. 1618. Fol 15.

²⁴⁰ CAT ADG- *Parròquia de Castellar de la Selva*. Llibre de Matrimonis. 1820. Nota. Fol 44.

²⁴¹ Per tant, no eren nobles però gaudien d'aquesta dignitat que implicava un cert honor i una ascendència neta.

²⁴² Que encara avui existeix.

²⁴³ Que segons testament realitzat davant el notari Francisco Camps el 18 de març de 1835 és l'hereu universal. CAT AHG- *Protocols notariais*. Gi 04.

²⁴⁴ CAT ADG- *Parròquia de Castellar de la Selva*. Llibre de Baptismes. 1821, 24 i 26. Fol 172, 177 i 179.

de la milícia urbana d'aquesta població.²⁴⁵ A Cassà hi neixen en Narcís, l'Anna M., la Dolors,²⁴⁶ en Manuel i en Ramon.²⁴⁷

Per tant, podem afirmar que la família de D. Carme gaudia d'una posició benestant i, tenint en compte els nombrosos beneficis creats per ells a la parròquia del Castellar,²⁴⁸ que, certament, era una família molt cristiana. L'adscripció carlina no la podem demostrar, però no seria estranya en una família catòlica benestant gironina.

El 8 de juny de 1844, el bisbe Pedro Martínez de San Martín, la confirma a la capella del Palau episcopal de Barcelona. La seva família du a D. Carme al pensionat del Col·legi del Sagrat Cor de Jesús de Sarrià on sent la crida de Déu i demana per entrar. Al cap de poc temps es posa malalta i en marxa. Torna a Cassà, amb la seva mare vídua, fins que entra a Sant Daniel.²⁴⁹ Entre 1860 i 1861 s'entrevista en diverses ocasions amb la seva abadessa D. Gràcia Quintana.

Desde el primer momento sintió viva atracción por la vida benedictina pero la vida que se vivía en San Daniel no se adaptaba a sus deseos ya que la vida común no se observaba con la perfección que exige la Santa Regla. Con todo se decidió a entrar en San Daniel. ¿Se dibujó ya en su espíritu, desde entonces, aquel su ideal monástico de observancia perfecta de la Regla? ¿Sintió tal vez los primeros llamamientos a la obra que Ntro. Señor le tenía destinada?²⁵⁰

A D. Carme, tot i que decideix d'entrar a Sant Daniel, l'any 1862, li resulta molt incòmode el fet que «la vida común no se observaba con la perfección que exige la Santa Regla. Con todo se decidió a entrar en San Daniel», una situació similar a la que havia viscut Doña Carmen Baliñas a Corella. Com ella, al cap d'un temps de ser al monestir comença a plantejar-se la possibilitat d'una fundació, però tots els seus directors i confessors la fan desdir, fins que troba al Dr. Masmitjà:

[...]me dirijo con V. esperando de su caridad que si no tiene inconveniente lo manifestará al Ilmo. Sr. Obispo para que se sirva dar curso al asunto de que V. le habló, a cuyo favor le quedaré muy agradecida. Mi Rvdo. P. a fin de que su Ilma. no tenga inconveniente en satisfacer mi petición voy a manifestarle cuál es el fin que me propongo y motivos que me impelen a dicha empresa. Fin, la mayor gloria de Dios, cumplimiento de su divina voluntad y extensión de la religión de N.P.S.B. Motivos: ninguna pretensión, ninguna ambición; únicamente el deseo de trabajar por la gloria de Dios en el modo que Él me ha manifestado por su Sma. Voluntad después de más de 14 años de hacerme sentir interiormente su voz; ni tampoco algún respeto humano; pues que hace diez años o más que iba discurriendo el

²⁴⁵ CAT AHG- *Protocols notarial*. Francisco Camps. Testament 18 de març de 1835.

²⁴⁶ CAT ADG- *Parròquia de Cassà de la Selva*. Llibre de Baptismes de 1830, Fol 89, 234 i 327.

²⁴⁷ CAT ADG- *Parròquia de Cassà de la Selva*. Llibre de Baptismes de 1837, Fol 111; 1844, Fol 42.

²⁴⁸ CAT ADG [en línia] < <http://www.arxiuadg.org/index-de-llocs-i-persones.php?lleng=cat> >

[Consulta: 4 novembre de 2011 cercant "Linàs del Torrent"]

²⁴⁹ P. LAGUNA, *Biografia*.

²⁵⁰ Íd. n. 249.

medio o bien quien me lo podía dar, para poder ejecutar lo que sentía; sin saber lo que era. Cuando tuve de cambiar de director por motivo de trasladarse el que tenía, él mismo me señaló uno, que me conformé de ir con él, con la esperanza que con él hallaría medio para ejecutar lo que sentía; pero quedaron frustradas mis esperanzas, quedando mi espíritu con mucha inquietud hasta que en fin después de haber luchado algunos años y haber tomado consejo y desahogado con algún P. de la Compañía (porque no me fue posible seguir siempre con uno mismo) determiné dejarlo, en ocasión oportuna. Conocía que para la ejecución de la divina voluntad no era bastante el comunicar solamente una que otra vez con un Director, así tomé por P. Espiritual al que me había aconsejado un P. de la Compañía, sin pensar que Dios, siguiendo con él, me manifestase su Sma. Voluntad. Respecto a las dificultades, después de algunos años de prever, las he puesto en la confianza de Dios. Y en cuanto a mis pocas cualidades; si Dios se encarga de ello, no me toca más que seguir. Y así confiando con su ayuda estoy resuelta a arrostrar dificultades hasta lograr el fin.²⁵¹

En aquesta carta del 14 de maig de 1880 adreçada al Dr. Masmitjà com a apologia de la fundació davant el bisbe Tomàs Sivilla, D. Carme escriu en un to espiritualment correcte per l'època afirmant que l'objectiu és la major glòria de Déu i ella una servent inútil.

4.1.2. D. Maria Font i Mayoti

De Maria, Josefa i Francisca Font i Mayoti, la segona fundadora de Sant Benet de Mataró, provinent de Sant Pere de les Puel·les, no en sabem gaire. Nasqué a Mataró i fou batejada el 19 d'abril de 1827.²⁵² Els seus padrins foren en Josep M. i la Mercè Font.

El seu pare, Francesc Font i Thos, era natural d'Hostalrich, fill d'en Josep Font i Saurí, advocat, i de Francisca Thos, tingué de padrins de bateig a en Josep M. Font, també advocat i a Maria Josefa Bonsoms. El pare de la Maria Font era oficial segon de la Comandància de Marina de Mataró. El seu avi fou advocat i el seu besavi metge. Per tant, D. Maria Font formava part d'una família respectable, possiblement vinculada als Font, Thos i Saurí mataronins.

No sabem res dels motius que la duen a la fundació mataronina. Possiblement, el fet d'oferir-se-li la possibilitat de tornar a la seva ciutat i acostar-se a la família, devia ser un punt que l'ajudà a presentar-se com a voluntària. El que és cert és que el coneixement que ella tenia de les famílies mataronines, fou un fet positiu per a la nova fundació i, per aquesta raó, se li encarregà que es cuidés, entre d'altres tasques, de la porteria del monestir en els seus inicis.

²⁵¹ CAT AMSBM A9P2C1- *La fundació*. 14.05.1880 Carta de Carme Llinás al Dr. Masmitjà.

²⁵² CAT MASMM- *Llibre de Baptismes* 13. Fol 238.

4.1.3. D. Rosa Casas i Espinal

D. Rosa Casas i Espinal va néixer a Sant Vicenç de Fals, al bisbat de Vic. El 16 de gener de 1873 els seus pares, Vicenç Casas i Rosa Espinal, li donaren permís per entrar a Sant Pere de les Puel·les. El 20 de gener del mateix any, ella mateixa adreça la nota següent al Vicari Capitular de Barcelona:

Rosa Casas i Espinal vecina y natural de S. Vicente de Fals, obispado de Vich, respetuosa y humildemente expone:

Que se siente llamada al estado religioso y por lo tanto a separarse del mundo y consagrarse a Dios por medio de los votos que constituyen dicho estado. Convencida de que el Señor le ha otorgado la gracia de la vocación religiosa, en visto de las pruebas a que se la ha sujetado ha suplicado al Monasterio o Convento de S. Pedro de las Puellas de esta Ciudad cuya comunidad no tiene por su parte inconveniente en admitirla en su seno. Contando pues con este consentimiento y presentando los documentos necesarios, esto es la fe de vida y de Confirmación de la exponente, el consentimiento paterno para la entrada y profesión religiosa y la obligación contraída por mis señores padres de satisfacer en su día la dote consignada a V.S.I. rendidamente suplica se sirva disponer sea la solicitante recibida en la referida Comunidad en clase de probanda, por ahora, con lo cual accederá V.S. a sus más fervientes deseos y satisfará una necesidad de su espíritu.²⁵³

Arran d'aquesta petició, se li demana al capellà de Sant Pere que realitzi l'exploració de la voluntat per comprovar:

- 1- Que tiene vocación a la vida religiosa frecuentando los santos sacramentos y prácticas de piedad.
- 2- Si tiene algún defecto físico o moral que la inhabilite para la profesión religiosa.
- 3- Si tiene la robustez y salud necesaria para cumplir la *Sta. Regla* y las demás cargas que le sean impuestas por la Comunidad.
- 4- Si tiene la instrucción necesaria suficiente para llevar cargo de enseñanza si le fuere impuesto en virtud del último *Concordato*.
- 5- Si tiene asegurada la dote de un modo competente y si es admitida por la Comunidad

El 22 de gener de 1873, el capellà de Sant Pere, el domer Pere Cuñer y Santacreu, dóna fe de tot l'anterior i afegeix que «está dispuesta a cumplir con toda puntualidad la obligación que se ha impuesto a la Comunidad de obras de caridad y beneficencia en virtud del último Concordato». Perquè Sant Pere estava dedicat a la beneficència i no a l'ensenyament.

²⁵³ CAT ADB- Religiosas. Benedictinas. Sant Pere de les Puel·les. Documentació de D. Rosa Espinal i Casas.

4.2. MADURACIÓ I PROCÉS DE FUNDACIÓ

Tal com hem vist a la carta de Dª Carme Llinàs al Dr. Masmitjà del 14.05.1880, feia 14 anys que es plantejava la fundació, aproximadament des del 1866, quan en feia tres que havia professat. La mateixa carta ens diu que havia començat a plantejar-se seriosament com dur-la a terme al 1870.

El següent fragment d'una carta del 20.10.1881 escrita pel Dr. Masmitjà a Raimunda Cremadell²⁵⁴ ens ajuda a acabar de situar els inicis de les relacions entre el Dr. Masmitjà i Dª Carme Llinàs i el dels seus treballs de cara a la nova fundació benedictina:

20.10.1881. Carta a M. Raimunda Cremadell Priora fundadora "Habiendo sido inspirada una penitente mía monja de San Daniel para fundar un Monasterio de su orden de Benedictinas tuve ya licencia del difunto Señor Arzobispo Bonet para verificarlo en Tarragona. Pero no hallando allí local para ella, pusimos los ojos en Mataró y realmente después de muchísimas diligencias, y escrito por el Señor Obispo de esta a Roma dos o tres veces evacuando las diligencias allí ordenadas practicar, se efectuó la fundación el 27 de agosto.

El Dr. Masmitjà pren possessió del càrrec de Penitencier l'any 1853 i encara a l'any 1882 el Dr. Masmitjà va un cop a la setmana a confessar algunes monges de Sant Daniel.²⁵⁵ El text ens diu que el Dr. Masmitjà havia demanat permís a l'Arquebisbe Bonet per dur a terme la fundació a Tarragona: aquesta era la primer il·lusió de D. Carme: formar un monestir benedictí a Tarragona, on no n'hi havia cap, i fer-ho amb monges dels tres monestirs benedictins catalans que existien: Sant Daniel, Sant Pere i Sant Anton i Santa Clara.

El Dr. Constantí Bonet havia estat bisbe de Girona entre el 1862 i el 1875, per tant, es coneixien amb el Dr. Masmitjà, cosa que facilitava la tasca. Fou Arquebisbe de Tarragona entre el 23 de desembre de 1875 i el 10 d'octubre de 1878, data en que morí. No veiem que, es parli de demanar permís al bisbe de Girona, per tant, sembla probable que el Dr. Masmitjà fes la gestió per mirar d'establir una fundació benedictina a Tarragona quan ell mateix era Vicari Capítular per regir la diòcesi de Girona que tenia la seva Seu vacant. És a dir entre el 17 de setembre de 1877 i les darreries de maig de 1878.

²⁵⁴ Priora i fundadora del Convent del Cor de Maria a Califòrnia. La carta es troba a J.M. MARTÍ i T. MONTSERRAT, *Epistolario del Dr. Joaquín Masmitjà*, Barcelona: Archivo Diocesano y Biblioteca Pública Episcopal 1982, Volum II, pp. 616-619.

²⁵⁵ La carta es troba a J.M. MARTÍ i T. MONTSERRAT, *Epistolario del Dr. Joaquín Masmitjà*, Barcelona: Archivo Diocesano y Biblioteca Pública Episcopal 1982, Volum II, pp. 991

D'altra banda, D. Carme va demanar els 8000 duros necessaris per fer la fundació de Mataró a l'hereu de casa seva, al seu germà Josep, que havia estat el seu padrí de baptisme. Aquest mateix germà va intercedir davant el bisbe Sivilla, a qui coneixia,²⁵⁶ per avalar-la. Ho féu abans de morir, el 2 de març de 1879, als 54 anys en una casa de la seva propietat al carrer de Claveria número 12 de Girona.²⁵⁷ L'aval fou necessari perquè D. Carme, en un primer moment, havia proposat dur a terme la fundació confiant exclusivament en la Divina Providència, sense buscar recursos per finançar-la. El bisbe Sivilla s'hi havia oposat rotundament. Per tant, abans de març de 1879 es resol que la fundació no és possible a Tarragona perquè no s'hi troba un local adient i abans d'aquesta data és decideix de fer-la a Mataró. Per què? Perquè el Dr. Masmitjà hi havia fundat les Filles del Cor de Maria i havia vist que era un lloc propici. D. Pilar Laguna, en la seva *Biografía*, diu:

El Dr. Masmitjà preguntó a D. Carmen dónde se sentía inspirada a hacer la fundación. Ella tenía idea de hacerla en Tarragona, pero a su director le pareció sería más fácil realizarla en Mataró donde él había fundado hacía poco las Religiosas del Corazón de María y allí habían sido muy bien recibidas y estaban muy contentas. Por este motivo prefirió Mataró.[...] Fue durante el transcurso del 1880 que el Dr. Masmitjà convencido plenamente de que Dios quería la Fundación empezó a ocuparse de los trámites necesarios para llevarla a cabo. D. Carmen deseaba emprender la Fundación fiada plenamente de la Divina Providencia que le procuraría los medios económicos necesarios aunque ella no pudiera disponer de capital. El Dr. Masmitjà consultó el asunto al Sr. Obispo el cual se opuso a ello y no quiso oír hablar de la fundación. Como el Dr. Masmitjà insistiera una que otra vez, en cierta ocasión el Sr. Obispo se negó a recibirle para no hablar más del asunto, pues no quería que se hiciera una Fundación sin contar con medios económicos para realizar una tal obra.

De fet, els tràmits havien començat abans. El Dr. Francesc Pla, rector de Sta. Maria contestà el 3 de gener de 1880²⁵⁸ als requeriments formals que el Dr. Masmitjà li havia fet el mes abans:

Ilte. Sr. Joaquín Masmitjà Arc. Señor mío y de todo mi respeto y atención: he leído con atención y después con detención meditado, y más aun comunicado al Rdo. Gironés la proposición de su respetable carta; y ambos a una hemos convenido que el establecimiento de una casa convento de Religiosas de clausura aunque sea en la casa que fue del Rdo. Marcos Castañer no causará ninguna mala impresión en esa ciudad, mientras dicha comunidad viva de sí misma; no haya de pordiosear, viva de sí misma y de sus haberes. La parte sana y religiosa de esta ciudad, que es la mayoría, no dudo que la recibirán bien, y con gusto en su cívica compañía y aún con estimación, porque de esta compañía la resultará beneficio espiritual y también temporal. Entendido este asunto con el Rdo. hermano de Marcos Castañer, que es el P. Guardián del Convento de Capuchinos de Arenys de Mar, que se llama Segismundo Castañer, miro que esto será de fácil y de mayor

²⁵⁶ P. LAGUNA, *Biografía*.

²⁵⁷ CAT ADG- *Llibre d'òbits de la Catedral de Girona*.02 de març de 1879. Fol 85.

²⁵⁸ CAT AMSBM- A9P2C1- *La fundació*.

estima y preferencia por él y su hermana Gertrudis Castañer, que religiosa y Prepósita vive en Barcelona. En cuanto me parece habiéndolo meditado y consultado con el P. Gironés eclesiástico prudente y de su estima y confianza, puedo decir y contestar a su digna y muy apreciable.

Per tant, el primer requisit que es posa a les monges és que visquin d'elles mateixes: ja hi havia prou monestirs i institucions que vivien de la beneficència a Mataró.²⁵⁹

L'escriptura de compravenda de l'edifici on hi haurà el primer monestir de Sant Benet, al carrer de Sant Josep 18-20 i d'en Moles 27-31, fou realitzada pel notari Antoni de Domènech i Oliveras el 24 de maig de 1881 i especifica que en Manuel Llinàs del Torrent i Reixach va pagar 15.000 ptes. al Rdo. D. Silverio Aulet i Roure, apoderat de la Gertrudis Castañer i Seda, propietària de les finques «en dinero sonante y metálico que constó a su entera satisfacción en siete de enero de 1880, época en que quedó concertada la venta.»²⁶⁰ Per tant, quatre dies després de rebre l'assentiment del Dr. Pla i de Mn. Gironès.

Després de dir que qui deixa els diners és en Josep Llinàs, no ens ha de sorprendre de trobar a en Manuel Llinàs comprant ell mateix l'edifici del primer monestir. En Josep Llinàs, en saber-se malalt, havia donat poders²⁶¹ al seu germà Manuel, advocat i veí de Barcelona, perquè dugués a terme tot tipus de tràmits en nom seu (hipoteques,...). Cal tenir en compte que en Manuel Llinàs del Torrent i de Pastors, el fill i hereu d'en Josep Llinàs, només tenia 15 anys i no podia fer-se càrrec de la seva hisenda. Era en Manuel Llinàs i Reixach qui l'administrava en nom del seu germà.

D'altra banda, la raó de posar els edificis a nom d'en Manuel Llinàs i Reixach era protegir el monestir de futures desamortitzacions o incautacions i garantir que la família Llinàs no perdia els diners.

La casa de la que en Manuel Llinàs havia passat a ser propietari i que havia d'acollir el primer monestir de Mataró havia estat la casa de les Filipenses Missioneres de l'Ensenyament, fundades per en Marc i la Gertrudis Castañer i Seda el 5 d'abril de 1858.²⁶² Degut a la revolució de 1868, hagueren de marxar de Mataró i continuar la fundació a Barcelona. L'any 1878, els retornaren la casa de Mataró, però la vénen amb la intenció de comprar-ne una de més gran a Sant Gervasi. Hi ha un tercer

²⁵⁹ Les captuxines, les germanetes dels pobres,...

²⁶⁰ CAT AHPB- *Antoni de Domènech*. Escripura compra venda 243. 24.05.1881.

²⁶¹ CAT AHG-*Protocolos notariales.Girona 11*. Notari Joan Palet i Ferrer. 1878 (II). 09.08.1978.

²⁶² *Bloc Mataroní*, Mataró: 1925, p. 97.

germà, el caputxí Segimon Castañer i Seda,²⁶³ que renuncia a la seva part de l'herència perquè, a la mort d'en Marc Castañer, la Gertrudis pugui disposar de tot el capital familiar. Ell serà qui, com hem vist, farà de mitjancer entre el Dr. Pla, el Dr. Masmitjà i la Gertrudis Castañer per coordinar la venda. L'edifici de la família Castañer estava preparat, de manera coherent amb la seva missió fundacional: com a casa d'exercicis espirituals pel guiatge de senyorettes i vídues i com a escola nocturna d'ensenyament i catecisme.²⁶⁴

[...] El Dr. Masmitjà y el Párroco²⁶⁵ pasaron a ver el convento de S. José. Este en sí era pequeño pero para dar principio a una fundación era suficiente. El sitio era céntrico, frente a la Parroquia de S. José. La capilla era pequeña pero muy bonita y rica en ornato estilo barroco (cuando la Cdad. se trasladó al convento nuevo se llevaron altares, imágenes y muchas otras piezas de valor en pinturas y oro fino). Celdas había bastantes porque este edificio era para Sras. Retiradas y para Ejercicios. Las RR. que lo ocupaban eran Filipenses. En Mataró no tuvieron éxito y al poco tiempo se marcharon. Hacía muchos años que estaba cerrado.

Mentre es duïen a terme les gestions per la compra de l'edifici a Mataró, el bisbe Sivilla ja havia parlat amb el bisbe Urquinaona de la ubicació d'un monestir en aquesta ciutat rebent la contesta següent el 10 de gener de 1880.²⁶⁶

Muy Señor mío y estimado hermano: enterado con particular satisfacción de la apreciada de V. de 31 próximo pasado. Ahora que conozco la importancia de Mataró considero que será bien recibida la instalación de monjas benedictinas en aquella ciudad, mayormente si cuentan con medios propios para su subsistencia. Ya sabe V. que ahí además de algunos Institutos particulares de Hermanas, se han establecido en pocos años el Convento de la Providencia y Hermanitas que como el ya de antiguo Monjas Capuchinas fundado en aquella población viven de la caridad. Por mi parte apoyaré en lo que pueda a V. para que se llenen los deseos de esa buena religiosa benedictina del Monasterio de San Daniel y veré con gusto la instalación de aquel Instituto en una de las más importantes poblaciones de mi Diócesis.

Resoltes les qüestions del finançament, d'ubicació del Monestir i el beneplàcit del bisbat de Barcelona, cal resoldre la qüestió del personal que havia d'acompanyar a la fundadora en la seva empresa. D. Carme volia²⁶⁷ que el personal que havia de donar a llum la nova fundació sortís dels tres monestirs de Catalunya: Sant Anton i Santa Clara, St. Pere de les Puel·les i del seu propi, de Sant Daniel. Al Dr. Masmitjà li va agradar la idea ja que li semblava que seria agradable a Déu que hi hagués un nexa entre els quatre monestirs que hi hauria a Catalunya amb la nova fundació. De

²⁶³ Que s'embarcarà cap a Guatemala enduent-se al novici caputxí Josep de Calassanz de Llanerres (futur Cardenal Vives i Tutó).

²⁶⁴ M. GURRERA, «Els inicis de l'ensenyament de les noies obreres a Mataró», *Sessió d'Estudis Mataronins 19* (2002) 99-117.

²⁶⁵ El Dr. Francesc Pla.

²⁶⁶ CAT AMSBM A9P2C1- *La fundació*. Caixa 1.

²⁶⁷ P. LAGUNA, *Biografia*.

fet, és curiosa la reflexió que uns anys més tard, l'any 1882,²⁶⁸ el Dr. Masmitjà farà sobre aquest vincle:

Continúa igualmente bien la fundación que hicimos de Benedictinas en aquella Ciudad. Fundadora una religiosa de San Daniel, su hermano casado con una Señora de Casa Pastors,²⁶⁹ y dos del Monasterio de las Puellas de Barcelona. Contraste particular. Cuando desocuparon á San Juan de las Abadesas más allá de Olot; unas pasaron á esta de Gerona ó San Daniel y otras fueron á Barcelona; y ahora se reunieron ambos monasterios para fundar en Mataró. Son intimas de nuestras religiosas de allá y pueden verse desde el terrado²⁷⁰.

Com veiem, per al Dr. Masmitjà, a més del vincle entre quatre monestirs benedictins, hi havia l'al·licient de fer una reunió de monestirs que la història s'havia encarregat de separar. Segons ell, de Sant Joan de les Abadesses, n'havien sortit St. Pere de les Puel·les i St. Daniel.²⁷¹ Ara d'aquests dos en sortia un de nou en el que es tornaven a reunir les "descendents" de les monges de l'Abadessa Emma de Barcelona. Cal dir que, si més no, és una visió poètica.

Pel que fa a St. Daniel, D. Carme, comptava anar-hi ella acompanyada de dues monges més. Segons D. Pilar Laguna:²⁷²

Le dijo²⁷³ que dos monjas de su Comunidad eran entusiastas por tomar parte en la fundación y ella las preparaba, pues una de ellas era novicia todavía: D. Gracia Serquella, la otra Aniceta Llongariu, monja joven, pero la contrariedad fue muy grande por parte de la Sra. Abadesa. Creyendo D^a. Carmen que comunicando este asunto al Sr. Obispo lo tenía todo solucionado, pero no fue así.

D. Carme comptava amb dues monges de la seva Comunitat però la forta oposició de l'abadessa Carme Albert, la monja i la novícia que havien d'anar amb ella a Mataró es tiraren enrere. El Bisbe escriu a l'abadessa Carme Albert demanant-li el nom de les monges de Sant Daniel el to amb que ella contesta el 30 de juliol de 1880 a la missiva episcopal és força irònic i tallant:

²⁶⁸ J. MARTÍ – T. MONTSERRAT, *Epistolario del Dr. Masmitjà*, Carta a la M. Raimunda Cremadell. Carta 263 de 24.12.1882, pp. 643-644.

²⁶⁹ Es refereix a en Josep Llinàs del Torrent. El Palau de Casa Pastors és actualment el Palau de Justícia de Girona i es troba a la Plaça de la Catedral davant per davant de la seva escala.

²⁷⁰ Sembla ser que les Filles del Cor de Maria i les monges de Sant Benet quan vivien al carrer de St. Josep tenien molt bona relació i, no només es veien des del terrat, sinó que es saludaven efusivament.

²⁷¹ Els monestirs de Sant Pere de les Puel·les i de Sant Daniel són antiquíssims. Del primer la documentació més antiga es remunta al segle X, del segon a les primeries del segle XI, tot i que, possiblement fou anterior. Les dates de desaparició de la Comunitat de Sant Joan de les Abadesses i les de l'aparició de Sant Daniel de Girona tenen una certa proximitat i legendàriament se les vincula. Ara, el de Sant Pere de les Puel·les no sembla tenir cap relació amb els altres dos, com proposa el Dr. Masmitjà.

²⁷² P. LAGUNA, *Biografia*.

²⁷³ Al Dr. Masmitjà.

Unos cuantos días hace Dª Carmen Llinás me dijo haberle dicho el Sr. Masmitjà que V. Ilma. pedía el nombre de dos religiosas que han de asociarse a la misma Dª Carmen Llinás para verificar la fundación de no sé qué nuevo monasterio. Creí que la dicha Dª Carmen Llinás no había comprendido el recado del Sr. Masmitjà y así se lo indiqué a ella; pareciéndome imposible que se me pidan a mí los nombres de religiosas que no conozco. Hasta ahora, excepción hecha de la misma Dª Carmen Llinás, ninguna otra religiosa de este monasterio ha hecho indicación alguna de que aspire a salir para ir a fundar a otra parte. Si alguna otra hay que alimente semejante aspiración, por cierto saben conservarla bien oculta, puesto que yo no he podido descubrirla con las varias inquisiciones que al efecto he practicado. Pero como ayer Dª Carmen Llinás me volvió con nuevo recado del Sr. Masmitjà para que diese los consabidos nombres, a fin de que mi silencio no se interprete en sentido desfavorable, digo a V. Ilma. que tan pronto como alguna o algunas religiosas de este monasterio me digan o si quiera me indiquen que desean tomar parte en alguna fundación, pondré en conocimiento de V. Ilma. sus nombres y apellidos.

Per tant, cap monja de Sant Daniel no acompanyarà a D. Carme Llinàs en la nova fundació. Mentre, el Dr. Masmitjà s'havia posat en contacte amb els altres dos monestirs benedictins catalans que hi havia a la ciutat comtal. En primer lloc va anar a St. Anton i Sta. Clara i va parlar-ne amb la seva abadessa. Però ni ella ni cap altra monja no van acceptar la proposta. Desanimat, se n'anà a Sant Pere de les Puel·les i l'abadessa, D. Amàlia de Tini, reuní la comunitat i els parlà de la nova fundació. Immediatament, dues monges l'acceptaren i s'oferiren per acompanyar D. Carme a Mataró. A partir d'aquest moment s'inicià la correspondència que, malauradament no conservem sencera, entre D. Carme i l'abadessa de Sant Pere per exposar-se mútuament els seus dubtes. La primera de la que tenim constància²⁷⁴ és amb data de 30 de novembre de 1880 i sembla contestar a les preguntes que la Priora de Sant Pere, Concepció Puig,²⁷⁵ havia fet a en ^{Marc} Josep Llinàs quan havia visitat el monestir de Sant Pere. És un document interessantíssim perquè en ell ens parla de les rendes de que disposa per la fundació i dels punts claus en que es vol recolzar per dur a terme la vida monàstica. Val la pena de reproduir-lo íntegrament:

El poder(?)²⁷⁶ que actualmente tengo a mi disposición consiste en tres mil libras y mi pensión de ocho onzas anuales a vitalicio.²⁷⁷ Además hay ... a mi disposición el capital suficiente para la manutención de mi compañera que fue admitida por VS. sin la dote, en que... gracia la admitiré también sin él suponiendo que la otra compañera tenga algo de pensión llevadera a la nueva fundación.

²⁷⁴ CAT AMSPPB A13P1C4- *Correspondència*. 1850-1886.

²⁷⁵ En aquest període sovint la correspondència dona com a interlocutora de Sant Pere a la Priora, D. Concepció Puig que fa notar que l'abadessa Amàlia de Tini i de Walsh té problemes seriosos de salut. De fet, sis anys més tard morirà i prendrà el relleu l'abadessa Assumpció de Torres i España

²⁷⁶ Hi ha fragments de la carta que són de difícil lectura.

²⁷⁷ Recordem que malgrat que D. Carme Llinàs vol viure la *vida comuna*, com a monja de Sant Daniel i degut al seu sistema econòmic, propi de l'època, ella disposa d'unes rendes, d'un peculí per a la seva subsistència i que, en el nou monestir, posarà a disposició de tota la comunitat.

Tenim constància per una carta de l'any 1872²⁷⁸ de D. Rosa Casas i Espinal adreçada a la seva mestra de novícies i prèvia a la seva entrada demana una reducció del dot perquè els seus pares no poden pagar-la sencera. Per tant, imaginem que és ella la que no té pensió.

Després de parlar de les qüestions econòmiques, D. Carme parla sobre els costums litúrgics i quotidians de la vida monàstica que voldria viure a Mataró. El punt fort, com era d'esperar és l'establiment de la *vida comuna* que forçades per la situació que vivien, les monges de Sant Pere havien adoptat l'any 1850.

Se establecerá la vida común con toda su perfección tal como lo dispone N. S. P.²⁷⁹ en su Sta. Regla. El rezo será el Romano.²⁸⁰ El género de vida respecto a los alimentos será como indica la Sra. Priora en la ...²⁸¹ añadiendo el plato de frutas o legumbres: esto es el postre o ensalada. Se ayunará y comerá de vigilia los días la semana esto es: el miércoles y el viernes. Se hará la cuaresma dicha de N. S. P. B.²⁸² advirtiéndole que en atención a la falta de fuerzas que todos los días se experimenta he juzgado más prudente disponer que se divida en dos partes quiero decir: que la mitad de ella sea hecha por una parte de la comunidad y la otra por la otra; sin quitar por esto la libertad de hacerlo toda la que tenga bastantes fuerzas para ello.

Tot i que vol ser tan fidel com sigui possible a la *Regla de Sant Benet*, D. Carme veu massa austers els seus dejunis per a una Comunitat que, per força haurà de viure del seu treball. Per aquesta raó disposa que els dejunis es facin per torns. De tots els dies que Sant Benet proposa que hi ha d'haver dejuni, D. Carme proposa que es divideixen en dos, una part de la Comunitat dejunirà els dimecres i l'altra part ho farà el divendres. Així, en lloc de dos dies a la setmana les monges en dejunaran un.

El voto de pobreza se observará con la rigidez del capítulo 33²⁸³ de N.P.S.B.²⁸⁴ Bien quisiera poder dispersar de la enseñanza a la compañera que lo desea,²⁸⁵ pero por el momento no me es posible hacerlo del todo; porque será necesario compartir el trabajo entre las tres, más puede estar tranquila sobre dicho cargo porque mi intento es de prescindir tanto de ella como nos sea posible; encomendando en una hermana de obediencia; porque se por propia experiencia que es una sobrecarga a la que ya tenemos de cumplir con el Coro y especialmente si son preces, así pues

²⁷⁸ CAT AMSPPB-A13P2C4- *Correspondència. 1850-1886.*

²⁷⁹ Nuestro Santo Padre. Es refereix a Sant Benet.

²⁸⁰ I ho seguirà essent fins l'any 1921.

²⁸¹ Il·legible.

²⁸² Nuestro Santo Padre Benito.

²⁸³ El capítol XXXIII de la *Regla* es titula *Si els monjos han de tenir res de propi* i el que conclou Sant Benet és que els monjos no poden tenir res de propi sinó que tot el que necessitin ho han de demanar. El fet que D. Carme iniciï l'apartat de doctrina monàstica amb aquest capítol és una clara declaració d'intencions oposada a qualsevol rastre de *vida particular* en el nou monestir.

²⁸⁴ Nuestro Padre San Benito.

²⁸⁵ Per tant, el propòsit de la fundadora és que la nova comunitat es dediqui a l'ensenyament i sembla que, ja d'entrada, hi ha una de les cofundadores que no s'hi vol dedicar. Molt possiblement D. Rosa Casas.

no siendo por necesidad o para la mayor Gloria de Dios, se procurará eximirnos de ella.

Tot i que, com hem vist i veurem, les necessitats econòmiques obligaran a coristes i a monges d'obediència a treballar de valent, amb poques distincions, la seva idea primitiva és que siguin les monges d'obediència les que tractin amb el públic i es cuidin de la futura escola o pensionat.

La cama será sencilla y no se usará de colchón excepto en caso de enfermedad y si no daña a la naturaleza se usará de sábanas y ...²⁸⁶ de lana. El aderezo de la celda poco y nada sin permiso y las cosas igual. Para dormir se llevará el hábito y toca de noche. Respecto de todas las demás observancias se prescindirá de cualesquiera que aunque esté establecida ya sea en una o en otra de las Comunidades que no sean con la perfección que nos enseña N.S.P. en su Sta. Regla.

Así pues se establecerá la observancia según la Regla de N.P.S.B. en cuanto lo permitan las circunstancias del tiempo y las fuerzas de nuestra frágil naturaleza; y según las *Constituciones de la Congregación Benedictina Claustral Tarraconense y Cesaraugustana*; con las observaciones respectivamente a las Constituciones 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 y 12 de ellas.

Aquests capítols corresponen a les *Constituciones* de 1615 i són una mostra de que abans de començar la fundació, D. Carme, hi havia meditat i reflexionat. Tot i això, si ens fixem en correspondència posterior amb Sta. Clara de Barcelona o amb St. Pere de les Puel·les, ens adonem que malgrat la bona voluntat hi ha una certa desorientació, una manca de bagatge i de previsió que no té res a veure, amb el cas de Dª Carmen Baliñas de Castro que, abans de fundar Cuntis redacta unes noves *Constituciones* per al nou monestir preveient-ne el més mínim detall. La previsió de Dª Carme Baliñas féu que el seu ideari pràcticament fos un costumari exhaustiu de la nova comunitat, un recull casuístic que va arribar a encotillar la comunitat. La benintencionada manca de previsió de D. Carme Llinàs féu que la Comunitat tingués un grau de llibertat tan alt a nivell legislatiu que fos més fàcil caure a les mans dels directors espirituals i capellans, com ella benintencionats, que interpretarien les *Constituciones* de 1615 i la *Regla* com Déu els donés a entendre.²⁸⁷

Capítulos de dichas Constituciones:

El segundo permite tener a la Sra. Portera una mujer para decir los recados y tener criadas seculares. En su lugar se tendrá monjas de obediencia.²⁸⁸

El 3º para ir al locutorio se irá con escucha.

El 4º a fin de evitar inconvenientes, dirán las monjas privadamente a la Prelada lo que les parezca se necesita de remedio la Comunidad, así en cuanto a la Clausura, como a Costumbres, buen ejemplo y gobierno del Monasterio.

²⁸⁶ Il·legible.

²⁸⁷ Ens referim al P. Recoder.

²⁸⁸ A la pràctica mai no va ser així. Les monges d'obediència van respectar la clausura i no van sortir mai del monestir a fer compres.

El 5º no se permitirá ni recibir cartas, dádivas, observando lo que dice N.S.P. en el capítulo 54²⁸⁹ de su S.R.

El 6º en lugar de tener rentas particulares todo será común y se observará según la *Regla* según el capítulo 33.

El 8º el silencio se guardará siempre y en todo lugar excepto las horas de recreo y días que lo dispense la Prelada.

El 10º Nadie le será permitido elegir confesor extraordinario.

El 12º se observará según dice el N.P en el capítulo 55²⁹⁰ sobre los vestuarios dando a cada una según su necesidad.

Por el motivo de que en este Monasterio²⁹¹ la observancia no es tan rígida como la que se desea establecer en la nueva fundación, no se traerá de él más que a su servidora y por esto se ha puesto la vista en esa Ilre. Comunidad de S. Pere.²⁹²

D. Carme ens està dient que vindrà ella sola de Sant Daniel perquè les altres monges no serien capaces o no voldrien seguir una observança tan rígida com la que ella es proposa de dur a terme a la nova fundació. En canvi, està convençuda que a Sant Pere sí que es viu amb prou observança com perquè les seves monges puguin assumir el retorn als orígens que proposa D. Carme. Durant els primers temps de la fundació, Sant Pere serà el referent màxim d'observança benedictina per la fundadora gironina i la seva comunitat d'origen, el mínim.

El Sr. Ilmo. El Sr. Obispo de la diócesis ha mostrado deseo de saber cuanto antes las determinaciones de V.S. y no dudo se complacerá mucho del mejor resultado. Ana me encarga le diga que abrigo la confianza de que de dentro poco se presentarán jóvenes a la indicada fundación para monjas cuyas esperanzas tengo también confiadas en el Señor que querrá recompensar los sacrificios de sus Esposas dirigidas a su mayor gloria.

Si con lo dicho queda satisfecha V.S. y las Sras. Compañeras se servirá manifestármelo tan pronto como le sea posible porque el Sr. Obispo de la Diócesis escribirá al Ilmo. Sr. Obispo de esa de Barcelona y también será regular que las dos señoras compañeras tendrán de firmar las ...²⁹³

Dª Carme acaba la carta desitjant que la salut de l'Abadessa millori i insistint que, si pot ser li responguin el més aviat possible per continuar amb els tràmits que s'han de dur a terme entre bisbats.

Més endavant, trobem una altra missiva²⁹⁴ del sis de desembre de 1880 de l'abadessa de Sant Pere que, de fet, torna a ser escrita per D. Concepció Puig i que va adreçada a Dª Carme Llinàs en la que aclareix a la fundadora mataronina que les

²⁸⁹ Titulat *Si el monjo pot acceptar cartes o alguna altra cosa*. En resum, el monjo no pot acceptar cartes o altres coses. Només ho pot fer si li ho concedeix l'Abat i, en aquest cas, l'Abat ho pot donar a qui li sembli.

²⁹⁰ *El vestit i el calçat del germans*. Els monjos poden tenir dos vestits un més gruixut per l'hivern i un de més gastat per l'estiu. N'han de tenir dos per poder rentar la roba i perquè amb un hi dormen.

²⁹¹ Es refereix al Monestir de Sant Daniel. És una prova més de que el tipus de vida a Sant Daniel no era prou coherent amb la *Regla de Sant Benet*, almenys per la manera d'entendre-la de Dª Carme.

²⁹² En tot moment ens estem referint a la carta a D. Concepció Puig de 30 de novembre de 1880. CAT AMSPPB A13P1C4- *Correspondència*. 1850-1886.

²⁹³ Il·legible.

²⁹⁴ CAT AMSBM A9P2C1- *La fundació*.

monges que vindran de Sant Pere són voluntarioses però, molt possiblement, no són les persones més idònies per a dedicar-se a l'ensenyament, tal i com vol D. Carme i on li aclareix li aclareix alguns costums i l'horari seguit al Monestir de Sant Pere de les Puèl·les:²⁹⁵

Mi muy respetada y apreciadisima hermana mía de mi corazón en Cristo: no me ha sido dado el contestar más pronto a su favorecida a causa de mi indisposición y aunque al presente no estoy del todo restablecida con todo tomo la pluma para decirle como el día que le escribí me pasó por alto el poner en su noticia como las dos indicadas monjas no están al corriente de las labores que hoy día se estilan, esto no es decir que ellas si ven una labor no salgan con ello pero enseñar es muy diferente y como ellas tienen tan buena voluntad de ayudarla en todo y por lo que esté a su alcance para la mayor gloria de Dios, y en beneficio de nuestra religión benedictina para que V. no quede engañada me encargan le diga esta dificultad, si pasa V. por ello está bien, y si no disponga lo que mas le convenga. Añadiendo que para no pasar tiempo en escribir y contestar le apunto los dos nombres de las dos monjas y son Dª María Font y Mayotí y D. Rosa Casas Espinal. No dudé que el librito²⁹⁶ que le envié por vía de su hermano²⁹⁷ sería de su gusto; estoy en ayudarla en todo lo que se pueda quedo enterada de todo lo que me dice en su apreciada y para satisfacer á las preguntas que me hace le diré que por lo que respeta al hábito que vestimos entre día es una saya de estameña negra: y para los actos de coro vestimos lo que llamamos Cugulla y es un habito estrecho de estameña negra con una sola abertura para pasar la cabeza y las mangas son largas hasta los pies, la toca es blanca de lienzo y un velo pequeño para ir por casa y para el coro y el locutorio es uno de mas grande, el Escapulario también lo vestimos. Mi digna Prelada me encarga le diga que por su delicadez de salud no le escribe pues lo tiene prohibido por el médico, dice le diga que le agradece infinitamente su carta y queda satisfecha por su contenido, y las compañeras están decididas en ayudarla como queda dicho y le desean toda suerte de bienes y gracias y celestes bendiciones; y se encomiendan a sus oraciones para el buen éxito, sirvase saludar a su señor hermano cuando lo vea con finos recuerdos.

Vista aquesta carta,²⁹⁸ D. Carme Llinàs escriu entusiasmada al Dr. Masmitjà dient-li que a Sant Pere estan molt animades amb la fundació i que com tot va endavant i ja hi ha constància del nom de les dues cofundadores, potser és el moment de parlar amb el bisbe perquè prengui les mesures pertinents per tirar-la endavant.

Un cop resoltts tots els entrebancs, només cal comunicar-se amb Roma. El 21 de març de 1881²⁹⁹ el Bisbe de Barcelona demana permís al Nunci però ell diu que no té autoritat i que és la Santa Seu qui ha de donar el vist-i-plau per la fundació. El 8 d'abril del mateix any arriba de Roma el rescripte signat pel Cardenal Ferrieri, de la

²⁹⁵ Annex 2.

²⁹⁶ En una carta anterior que es conserva a Correspondència 1850-1886 a l'Arxiu del Monestir de Sant Pere de les Puèl·les, D. Carme es deixava instruir per l'Abadessa de Sant Pere sobre les lectures més convenients per a les monges sobre litúrgia i doctrina monàstica i que, la fundadora de Mataró desconeixia absolutament. Algunes d'aquestes publicacions foren proporcionades per Sant Pere a la jove fundació mataronina.

²⁹⁷ Una prova més de la tasca desenvolupada pel germà de D. Carme amb tot allò relacionat amb la fundació.

²⁹⁸ CAT AMSBM A9P2C1- *La fundació*.

²⁹⁹ Íbid. Carta del Bisbe de Barcelona al de Girona de 23.03.1881.

Sagrada Congregació de Bisbes i Regulars donant els permisos corresponents però demanant el permís previ de les dues comunitats i una declaració de les fundadores provinents de Sant Pere de les Puel·les.³⁰⁰ Un detall important és el fet que el rescripte permet que s'adquireixi l'edifici del carrer de Sant Josep com a persones privades sense cap al·lusió a la seva condició religiosa i sense que, en cap moment, la propietat estigui a nom del monestir³⁰¹ per evitar futures incautacions. Com a persones privades no hi cabia cap decret desamortitzador que deixés a la naixent fundació sense un lloc on viure com havia passat tantes vegades i a tantes comunitats tant masculines com femenines al llarg del segle. De fet, els edificis que configuraran el primitiu monestir de Sant Benet de Mataró, estan a nom de Manuel Llinàs des de que es compren fins que es venen.

Un cop rebut el rescripte a Barcelona, el bisbe Urquinaona demana la comunitat de Sant Pere de les Puel·les que faci una votació secreta en reunió capitular per donar permís a les monges³⁰² que havien de marxar a fundar i una declaració de les dues monges per certificar que realment volien anar a Mataró.³⁰³ El 18 de maig de 1881 des de Sant Pere s'envia el document que certifica la unanimitat de la Comunitat per acceptar la fundació i la declaració de D^aRosa Casas i de D^aMaria Font assegurant que volen anar a Mataró.³⁰⁴

Habiéndonos manifestado la Sra. Abadesa que el Ilmo. Obispo de Gerona deseaba dos Religiosas de este nuestro Monasterio para ir a acompañar a la fundadora que sale del Monasterio de San Daniel de Gerona de la Orden de N.P.S. Benito para fundar en Mataró, después de haberlo encomendado a Dios y reflexionado mucho, nos sentimos animadas por la gracia y la ayuda de Dios a hacer este sacrificio para gloria de Dios y de N.P.S. Benito. Reconocemos que somos inútiles para una obra tan grande por no tener ninguna de las virtudes que se necesitan, pero confiamos en el Señor que nos bendicirá los buenos deseos que nos animan a sacrificarlo todo, aunque sea necesario morir para extender nuestra Orden y que haya un Monasterio más en que se observe la Regla de Nuestro Glorioso P. S. Benito.

Un cop llestos els tràmits a Barcelona, el bisbe Urquinaona s'adreça al bisbe Sivilla demanant-li la mateixa documentació però de Sant Daniel. Ho fa en dues ocasions: el 10 de juny de 1881 i l'1 de juliol de 1881.³⁰⁵ El 8 de juliol de 1881³⁰⁶ l'abadessa de Sant Daniel, D.Carme Albert remet el resultat positiu en el que la comunitat,

³⁰⁰ Veure Annex 5.

³⁰¹ Cal recordar que tot i que la compravenda s'havia arranjat el 7 de gener de 1880, no és fins el 24 de maig de 1881, quan ja s'havia rebut el rescripte, quan es fa l'escriptura pertinent.

³⁰² CAT AMSPPB.A13PIC4- *Correspondència 1850-1886*. Petició feta el 2 de maig de 1881.

³⁰³ Petició feta el 13 de maig de 1881. *Correspondència 1850-1886*. Arxiu de Sant Pere de les Puel·les.

³⁰⁴ CAT ADB. *Caixa Religioses. Benedictines. 1881-1947*.

³⁰⁵ CAT AMSBM. A9P2C1- *La Fundació*.

³⁰⁶ *Íbid.*

unànimement, dóna permís a D. Carme Llinàs per anar a fundar. Al dia següent tornem a ser testimonis de la correspondència entre D. Carme i la Priora de Sant Pere, D. Concepció Puig:

Le participo y espero se servirá notificarlo a la Iltre. Sra. Abadesa: como ayer vino el Sr. Vicario General a comunicarme que el Sr. Obispo iba a mandar un oficio al Sr. Obispo de esa, comunicándole como en esa estaba todo ya dispuesto y así que se sirvieran destinar el día del traslado.

Al mismo tiempo si no es molestarles desearía saber que traje piensan llevar, es decir si manto o velo largo a fin de que su pueda uniformarme con las dos compañeras. Si se le ofrece algo mi hermano cuando se acerque el día del Traslado vendrá en esta para ser uno de los que el Sr. Obispo ha destinado para acompañarnos.

Espero que en ese triduo que precede a la fiesta de la translación de N.P.S.B. estaremos todas unidas para obsequiarle y así logremos todas su paternal protección. Mis respetos a la Ilma. Sra. Abadesa, con expresiones a las demás Comunidad en particular a las dos compañeras.

P.D. Según disposición del Ilmo. Iré acompañada de un sacerdote, una joven que pretende ser monja de obediencia y mi hermano.

Malgrat aquesta previsió, quan les tres monges es trobin a l'estació d'Arenys de Mar per agafar juntes el tren que les ha de dur a Mataró, se n'adonaran que les diferències en les vestimentes són tantes que caldrà fer ús, per no sorprendre els mataronins que aniran a l'estació a recollir-les, de les capes que les Filles del Cor de Maria hauran prestat i de les que, prèviament, s'havia proveït el Dr. Masmitjà.

D'altra banda, tot i el que diu D. Carme, ni la jove que vol ser monja d'obediència,³⁰⁷ ni el seu germà no podran acompanyar-la a la nova fundació.

El dia 10 de juliol el Bisbe de Girona escriu al de Barcelona per enviar-li el resultat de la consulta on les monges de Sant Daniel donen unànimament el permís per fer la fundació i li demana que fixi el dia perquè D. Carme marxi de Girona per reunir-se amb les seves companyes.

Mentre es concreta aquesta data, D. Carme ven a D. Dolors Cols³⁰⁸ la seva part de la propietat de la casa de l'organista i de la compradora.

De manera pràcticament simultània, a Mataró, es feien les darreres obres a l'edifici del carrer de Sant Josep. El rector de la Parròquia de Sant Joan i Sant Josep de la ciutat, Mn. Maurici Bruquetas dóna comptes, amb data 10 d'agost de 1881,³⁰⁹ un mes després que el bisbe Urquinaona li ho hagués demanat,³¹⁰ al canonge de Barcelona,

³⁰⁷ La futura Sor Mansueta Llinàs, veïna de Sant Daniel i ex-alumna de D. Carme.

³⁰⁸ CAT AMSDG. Amb data del 4 d'agost de 1881.

³⁰⁹ CAT AMSBM A9P2C1- *Fundació*

³¹⁰ CAT AMSDG- *Fundació de Sant Benet de Mataró*. Documents mecanografiats de l'arxivera Escolàstica Guinaliu.

Gualter de Castro, de que les obres encarregades en el convent de les filipenses ja s'han dut a terme.

Tot està apunt: l'edifici, les fundadores, les qüestions econòmiques, els permisos de Roma. És el moment d'iniciar la fundació i amb tal objectiu el Bisbe Urquinaona, el 19 d'agost de 1881,³¹¹ escriu al bisbe Sivilla dient-li que:

Dª María del Carmen Llinás salga del Monasterio de San Daniel de esta ciudad el día 27 del actual, para embarcarse en el primer tren del Ferrocarril, dirigiéndose a Mataró, donde las recibirán las Autoridades y constituirse en su Monasterio el mismo día 27 sábado, para celebrar la fiesta inaugural el día siguiente en el que se celebra la fiesta del Purísimo Corazón de María. Confío en la bondad de V.S.I. que en el caso de ocurrir algún inconveniente se servirá darme oportunamente aviso, para resolver lo que proceda.

Amb la mateixa data, el bisbe Urquinaona va escriure a l'abadessa Amàlia de Tini, dient-li que les seves monges havien d'agafar el tren de les 8 del matí per anar a trobar-se amb D. Carme Llinàs a Arenys. Uns dies més tard, el 23 d'agost, el bisbe Sivilla³¹² escriu a l'abadessa de Sant Daniel donant-li les instruccions següents:

El Sr. Prelado de Barna con oficio de 19 del corriente nos dice que Dª María del Carmen Llinás salga del Monasterio de San Daniel el día 27 del actual para embarcarse en el primer tren del Ferrocarril, dirigiéndose a Mataró. En su consecuencia se servirá V.S. disponer por su parte lo oportuno para que en el día y horas que se señalan en la comunicación que acaba de transcribirse pueda salir de ese Monasterio la mencionada Monja Dª María del Carmen Llinás y pasar a su nuevo Monasterio de Mataró, acompañada del M.I.Sr. Arcipreste de esta Catedral D. Joaquín Masmitjà y del Rdo. Sr. Cura-Párroco de Palol de Oñar, D. José Ametller.

Després d'això, hi ha constància de les diligències entre el Bisbe de Girona i el de Barcelona³¹³ per confirmar que no ha sorgit cap inconvenient, de la confirmació de l'Abadessa de Sant Daniel donant fe que el matí del dia 27 D. Carme Llinàs ha marxat cap a Mataró.³¹⁴

Segons D. Pilar Laguna³¹⁵ en marxar D. Carme de Sant Daniel, l'abadessa Carme Albert li demanava entre plors que no la deixi. Segons paraules de D. Carme Llinàs: *«Todas lloraban y abrazándome me pedían perdón. Yo también abrazándolas las perdonaba doliéndome mucho de la separación»*. També parla d'una ex-alumna del col·legi de les monges de Sant Daniel, la Rosa Llinàs, que corria darrera la tartana

³¹¹ CAT AMSDG- *Fundació de Sant Benet de Mataró*. Documents mecanografiats de l'arxivera Escolàstica Guinaliu.

³¹² Íbid.

³¹³ Íbid. Carta del 25 d'agost del bisbe Sivilla al bisbe Urquinaona.

³¹⁴ Íbid. Carta de l'Abadessa Carme Albert al bisbe Sivilla amb data de 27 d'agost de 1881.

³¹⁵ P. LAGUNA, *Biografía*.

que se'n duia a D. Carme, cridant-li que ella també volia anar a la nova fundació. Molt possiblement fos l'aspirant a monja d'obediència de la que parlava D. Carme del 9 de juliol a l'abadessa de Sant Pere³¹⁶ i que finalment entrà al monestir anys més tard amb el nom de Sor Mansueta.

D. Carme va prendre el tren cap a Arenys de Mar i en aquesta estació que, aleshores era d'enllaç, es trobà i veié per primer cop a D. Rosa Casas i a D. Maria Font. Allà s'abillaren amb les capes que les Filles del Cor de Maria els havien prestat. Tenim notícia de les circumstàncies de la seva arribada a Mataró pel registre que en Josep Manén va fer en el seu *Dietari*³¹⁷ el mateix dia 27:

Aquest dematí han arribat tres monjas benedictinas de l'orde de las de St. Pere de las Puellas de Barcelona, sent dos d'aquest convent i una de Girona, per fundarne un en Mataró a la casa qu'abans era de Felipenses en casa de Mossen March, carrer de St. Josep, ahont han anat de varios coches y tartanas. Són señoras nobles. La fundadora s'anomena D. Carme Llinás del Torrent, natural de Palamós, professa del Monestir de Sant Daniel, extramurs de Girona.³¹⁸

La impressió era que arribaven senyores d'una certa categoria a les que un bon nombre de mataronins³¹⁹ van anar a rebre a l'estació. La mateixa D. Carme en una carta amb data del dia 28 d'agost³²⁰ enviada al bisbe de Barcelona explica que van acompanyar-les des de l'estació fins al nou monestir, els Srs. Arciprest de Santa Maria, el Dr. Bonaventura Castellà i el Rector de Sant Joan, Mn. Maurici Bruquetas. Visitaren l'església i la sagristia amb la resta de la gent i després passaren a les dependències del monestir on quedà instituïda la clausura, acceptant D. Carme el càrrec de Presidenta de la Comunitat amb una durada provisional de tres mesos. En la mateixa carta demana que nomeni confessor ordinari de la Comunitat a Mn. Miquel Gironès,³²¹ beneficiat de Santa Maria.

Els acompanyants de les fundadores els demanaren si al dia següent podrien cantar en la Missa d'acció de gràcies. Les monges queden espantades perquè sembla que no coneixen el repertori i només una d'elles, D. Rosa Casas, tenia bona veu. Un cor de tres monges no prometia ser gaire lluit. Segons explica D. Pilar Laguna les monges van arribar a una casa pràcticament sense mobles i pels assajos de la missa del dia

³¹⁶ CAT AMSPPB A13P1C4- *Correspondència. 1850-1886.*

³¹⁷ CAT ACM-J. MANÉN, *Dietari.*

³¹⁸ L'ortografia és la del document.

³¹⁹ Dª Pilar Laguna diu «varios caballeros y señoras».

³²⁰ CAT AMSDG- *Fundació de Sant Benet de Mataró.* Documents mecanografiats de l'arxivera Escolàstica Guinaliu.

³²¹ Com així seria des de el 2 de setembre de 1881.

següent van haver-se de posar a les escales per no disposar d'altre lloc de reunió millor condicionat. En Josep Manén ens explica en el seu *Dietari*:³²²

28 d'agost. En la Iglesia del convent nou de benedictinas s'ha celebrat un ofici ab música y sermó, esposat lo SSm., sent l'altar tot iluminat y a la tarda, s'ha exposat també lo SSm, fent una funció ab sermó per un canonge de la Catedral de Girona.

El Canonge de Girona era el Dr. Masmitjà. El 31 d'agost, Mn. Francesc Pla, arxiprest de Santa Maria,³²³ explica al bisbe Urquinaona el desenvolupament de l'arribada de les Benedictines i li exposa els dubtes que té D. Carme Llinàs sobre el res de l'Ofici Diví. D. Carme utilitzava el dietari de la Diòcesi de Girona i D. Rosa i D. Maria feien servir el de Barcelona. Atenent que ara es trobaven a la Diòcesi de Barcelona es decidí que es faria servir el *Dietari* que utilitzaven a St. Pere de les Puel·les.

El dia 20 d'octubre, el Dr. Masmitjà escriu³²⁴ a la M. Raimunda Cremadell, fundadora de les Filles del Cor de Maria a Califòrnia, explicant-li els detalls i el desenvolupament d'una fundació que, prèviament s'hauria hagut de fer a Tarragona però que, malgrat el permís del Dr. Bonet no va poder ser i, finalment, va esdevenir a Mataró. Assenyala que la fundadora D. Carme és germana del gendre del Sr. de Pastors de Girona³²⁵ i és interessant de veure la impressió que constaten les monges dels monestirs d'origen:

La fundadora como digo era del Monasterio de San Daniel. Su hermano difunto casado con una hermana del Señor de Pastors del lado de esta casa, y otras dos monjas de San Pedro de las Puellas de Barcelona. Las de aquel Monasterio muy contentas, Abadesa, Priora y demás. En esta bastante oposición o contradicción, no creyendo seguramente pudiese tener buen resultado, pero se equivocaron. El Señor Obispo me comisionó para acompañar á la de esta, y segun disposición del de Barcelona debían hallarse el mismo día las de allí en Arenys de Mar para reunirse y entrar todos en Mataró, y realizar luego la Clausura, como se hizo en el Cnvento o Casa de Ejercicios de mugeres, que á motivo de la revolución de 1868 fue desocupada; y por estas se compró. El día siguiente se celebró Oficio solemne y todo muy bien á Dios gracias, y así continuan.

Les monges de Sant Pere de les Puel·les estaven molt contentes amb la fundació, en canvi, les de Sant Daniel, no.

³²² CAT ACM - J. MANÉN, *Dietari*.

³²³ CAT AMSDG- *Fundació de Sant Benet de Mataró*. Documents mecanografiats de l'arxivera Escolàstica Guinaliu

³²⁴ J. MARTÍ I T. MONTSERRAT, *Epistolario del Dr. Masmitjà*, Barcelona: Arxiu i Biblioteca Diocesanes 1986. Carta del 20.10.1881 a M. Raimunda Cremadell Priora fundadora, pp. 616-619. En les notes dels recopiladors de la correspondència del Dr. Masmitjà hi ha, fins i tot, una traducció del Rescripte de 8 d'abril de 1881 en la que la Santa Seu donava les condicions del permís per a la fundació.

³²⁵ Josep Llinàs estava casat amb la Sra. de Pastors.

4.3. CONSOLIDACIÓ DE LA FUNDACIÓ (1881-1905)

Des de la fundació fins la mort de la darrera de les fundadores, l'abadessa D. Carme Llinàs, el monestir de Sant Benet es va consolidant en diferents aspectes: el personal que forma la comunitat, els edificis on viu, els treballs que realitza, les relacions amb d'altres monestirs, la litúrgia, el transcórrer de la història...

4.3.1. *El personal que forma la comunitat*³²⁶

El creixement de la comunitat de Sant Benet fou ràpid. En el moment de la fundació ja hi havia dues candidates a les que es va fer esperar i que entraren tres mesos després: D. Benita Brillas i D. Escolàstica Pallarols, dues vocacions.

D. Benita (Joaquima) Brillas³²⁷ i Gubern era d'Esplugues de Llobregat i havia acompanyat les fundadores el dia que van arribar a Mataró. La seva família estava en bona posició, cosa que era un signe d'esperança per a futurs ajuts. En entrar ella, la seva família, va entregar un bon dot al monestir. Havia començat la carrera de magisteri però una malaltia de la vista li ho va impedir.

L'any 1882 va arribar al monestir Dolores Clopés, natural de Sta. Coloma de Farnés, que volia entrar al monestir com a monja d'obediència. No en tenim més notícia.

L'any 1883 professa D. Escolàstica Pallerols, una noia molt jove i amb molt bona veu, procedent de Barcelona. La seva padrina de professió va garantir que ajudaria al monestir en el que calgués.

L'any 1884 entra la primera monja d'obediència, Sor Amàlia Martí i Gubern, cosina de D. Benita. La seva família podia pagar el dot, però ella ho va refusar perquè volia treballar sense descans per Déu i la seva comunitat. D. Pilar Laguna explica que fou una monja dolça, caritativa, pacient, alegre i de complexió forta i robusta.

En la mateixa època entra D^aFilomena Pigem i Serra, natural de Parlavà, Girona, una noia procedent de la pagesia però molt educada, fervorosa i observant, que, en

³²⁶ La documentació relativa als primers temps de la fundació es va perdre en l'època del P. Recoder i la resta a l'inici de la guerra civil. El que en sabem, majoritàriament és fruit dels records de les monges que hi van viure, de la documentació del Bisbat de Barcelona i dels padrons mataronins.

³²⁷ La major part d'informació de les monges d'aquesta època procedeix dels qüestionaris per comprovar la veracitat i llibertat de la seva vocació. CAT ADB- *Religiosas. Benedictines. Caixa 3* i de P. LAGUNA, *Biografia*.

un principi havia d'entrar com a organista de la Comunitat³²⁸ però a la que el mestre de música de Sta. Maria no va trobar prou apta. La família, a corre-cuita va haver de cercar diners perquè no volien que fos germana llega. Un cop va ser membre de la comunitat va dedicar-se a la cura de les pàrvules de l'escola.

El 3 de novembre de 1888 tenim notícia de que Rosa Llinàs demana el permís per poder entrar al Monestir com a germana llega. La Rosa Llinàs fou ex-alumna de Sant Daniel i l'any 1881 havia perseguit la tartana que duïa a D. Carme a l'estació perquè volia acompanyar-la en la nova fundació. Tenia cura de les gallines.

El mateix any va entrar la vídua Visitació (Teresa) Colomer i Sanmiguel, matoronina de 38, futura directora de l'escola del monestir. D. Visitació Colomer tenia un germà jesuïta, en Gaspar Colomer, que va morir a les missions de l'Índia. En entrar, D. Visitació va donar a la Comunitat tots els seus mobles, imatges, vidrieres, joies, robes,... Havia estat la mestressa d'un magatzem de robes blanques. A la ciutat se la coneixia per la *Sra. Teresa de les teles*.

L'any següent, el 2 de novembre de 1889 entra la que haurà de ser Sor Gertrudis Subirà Torns, filla de Sants. Sor Gertrudis³²⁹ presentà al monestir un dot de 250 ptes. que seran invertides en una obligació al 4% dels Ferrocarrils Almansa-València-Tarragona. Abans d'entrar al monestir havia treballat a pagès, com la seva família i en ser al monestir va cuidar-se de l'hort. El seu director espiritual fou el Cardenal Casanyes de qui encara es conserva una carta en el monestir amb diversos consells espirituals per la futura monja.

El 27 de setembre de 1890 fa la seva professió Dª Concepció Dalmau i Rabassa. D. Concepció havia nascut a Mataró l'1 de novembre de 1864.³³⁰ El seu pare, Ferran Dalmau natural de Tossa, era fill d'en Salvi Dalmau, també de Tossa i un dels socis del vapor Gordils Dalmau, la primera fàbrica tèxtil amb màquina de vapor a Mataró. La seva mare era filla de Pere Rabassa de Calella i de Maria Pilar Camín, de Mataró. Li foren padrins de professió³³¹ la seva cosina Concepció Cabañes i Rabassa³³² i el seu oncle en Joaquim Pineda i Peradejordi.³³³ Segons testimonia D. Pilar Laguna,³³⁴ la seva era una de les millors famílies de Mataró. En entrar va donar

³²⁸ I per aquesta raó no requeria de dot per a ser corista.

³²⁹ CAT AMSBM A9P2C1- *Llibre de dots*.

³³⁰ CAT MASMM- *Llibre de batejos* (sic) 38. Foli 119.

³³¹ CAT MASMM- *Sant Benet de Mataró. Estampes de professió*.

³³² Germana de l'arquitecte D. Emili Cabanyes i Rabassa.

³³³ Els Peradejordi eren una família benestant a Mataró.

³³⁴ P. LAGUNA, *Biografia*.

com a dot joies de la seva mare, de molt valor i roba també molt bona. Era una dona molt educada i molt hàbil per les labors. Va haver-se de dedicar, a contracor a les classes del col·legi i això la va fer patir perquè tenia la sensació d'estar *separada* de la Comunitat, de viure una vida paral·lela. Durant el seu abadiat, l'any 1915 es va tancar l'escola.

Després de D. Concepció, va entrar D. Candelària Orra, filla d'una família acomodada i molt religiosa de Vic. En entrar tenia problemes de salut. ja que patia una malaltia que feia que l'aliment li haguessin de donar per una sonda nasogàstrica. La seva família va donar dues dots per compensar al monestir i en l'època de les collites, obsequiaven la comunitat. Va vestir l'hàbit³³⁵ el 3 de març de 1890, als 25 anys d'edat i professà l'11 de març de 1891. És la protagonista d'un dels dos suposats miracles que van tenir lloc a Sant Benet de Mataró.

El dia abans de Nadal 1890, féu la seva entrada D^aMaria Sorigué Rosell que farà la seva professió ja l'any 1891.

Després de 13 anys de creixement sostingut, l'any 1894, comencen les defuncions. La primera és D. Escolàstica Pallerols el 5 de desembre de 1894 als 34 anys.³³⁶

La següent és D. Rosa Casas, el 4 de març de 1896.³³⁷ Morí als 45 anys després de 22 anys de monja i 14 de fundadora.

En aquesta època havien entrat ja D. Plàcida Comas, D. Assumpta Cruspinera de Barcelona, D. Manuela Adroher de Tordera³³⁸ i l'aragonesa Sor Pilar Baile.

D. Plàcida Comas havia entrat al monestir ja molt gran i força malalta i, potser per aquestes raons, el seu lloc de treball al monestir va ser a l'infermeria. D. Assumpció Cruspinera es dedicà al col·legi amb Sor Pilar Baile. D. Manuela Adroher fou responsable de la porteria després de la mort de D. Maria Font.

El padró municipal de l'any 1897,³³⁹ tot i que hi ha errors, ens diu que, aleshores al monestir hi vivien:

Monja	Edat	Lloc de naixement	Província	Data de naixement
Carme Llinàs Reixach	59	Palamós	Girona	28.10.1866 ³⁴⁰

³³⁵ CAT AMSBM A9P2C4-Necrològica de D. Carme Llinàs a Eulàlia Basart 02.06.1901.

³³⁶ CAT AMSBM A9P2C4- Correspondència Carta enviada per D. Carme Llinàs a Sta. Clara 07.12.1894.

³³⁷ Íbid. 09.03.1896

³³⁸ D. Manuela Adroher i Seva era cosina d'en Manuel Llinàs del Torrent i de Pastors, nebot de D. Carme Llinàs que li reclamarà el deute de 1750 duros que, segons D. Carme Llinàs havien estat el regal del dot del propi Manuel Llinàs del Torrent i de Pastors per la seva cosina.

³³⁹ CAT ACM GOB 160-Padró municipal de 1897.

³⁴⁰ Va néixer al 1835. Al 1866 feia tres anys que havia professat a Sant Daniel.

Monja	Edat	Lloc de naixement	Província	Data de naixement
Maria Font Tos ³⁴¹	69	Mataró	Barcelona	13.01.1827
Rosa Casas Espinal	46	St. Vicent de Fals	Barcelona	14.11.1849
Filomena Pigem Serra	46	Parlalièr ³⁴²	Barcelona	02.12.1849
Amàlia Martí Gubern	39	Òdena	Barcelona	04.12.1836
Visitació Colomer Santmiquel	56	Mataró	Barcelona	25.03.1840
Mansueta Llinàs Plana	31	St. Daniel	Girona	21.03.1869
Candelària Orra Pastils	36	Sant Boi ³⁴³	Barcelona	01.02.1864
Concepció Dalmau Rabassa	32	Mataró	Barcelona	01.11.1864
Gertrudis Subirà Forns	37	Sants	Barcelona	05.03.1834 ³⁴⁴
Plàcida Comas Pieret	42	Cabrera de Mar	Barcelona	01.11.1854
Assumpció Cruspinera Nogués	51	Abbé	Francia	06.09.1844
Antonia Juan Rous	34	Zamora	Zamora	06.12.1853
Fermina Baile Gómez	37	Alcañiz	Zaragoza	04.01.1845

Hi ha, doncs, tres monges mataronines i una de les rodalies, de Cabrera de Mar, també n'hi ha tres de gironines. Totes les monges, excepte Sor Mansueta Llinàs saben llegir i escriure, a qui ensenyaran abans del proper padró.

L'1 de juny de 1897 entra al monestir D. Pilar Laguna, nascuda a Barcelona, batejada el 12 d'agost de 1874 i confirmada l'any 1876. Fou una dona de gran cultura i amb grans coneixements de música. Va ser la infermera personal de D. Carme Llinàs abans de la seva mort. Fou també organista i organitzà el cant de la comunitat fent possible l'adaptació a les exigències litúrgiques que arribaven de Roma.

De D. Dolores (Catalina) Riera i Roman³⁴⁵ va néixer el 23 de maig de 1857 a Eivissa i va entrar al monestir el 8 de juny de 1897.

Sor Florentina (Magdalena) Peret i Oliva va néixer el 26 d'octubre de 1874 a Peyrestortes (França) i entrà l'1 de gener del 1898.

Sor Matilde Subirà Torns era originària de Barcelona, com la seva germana. Entrà l'any 1898.

D. Dolores Carreu i Boixader, nascuda a la Seu d'Urgell, sabem que entrà el 14 de febrer de 1898 als 32 anys, que tenia dues hermanes monges, un germà canonge de Santiago de Cuba i que el seu director espiritual era el Cardenal Casañas.

De la Maria Areny i Arró sabem que en féu el primer explorador en Pablo Costas i el segon en Josep Recoder, el 4 de gener de 1899.

³⁴¹ El segon cognom és Mayoti

³⁴² Era de Parlavà, Girona.

³⁴³ És Sant Boi de Lluçanès.

³⁴⁴ O l'edat o la data de naixement són errònies.

³⁴⁵ CAT AMSBM A9P2- *Caixa de fitxes de les monges*.

D. Josefa Colli Coll sabem que li féu l'exploro de la vestició, l'any 1900 en Bonaventura Castellà que aleshores havia semblat millorar en el seu estat de salut.

D. Rosa Sorigué havia nascut filla d'una família molt senzilla d'Agramunt el 15 de març de 1879 i havia entrat al monstir el 24 de desembre de 1900, vestint el 9 de febrer del 1901 i professant el 9 de febrer de 1902. En la seva joventut no gaudí de bona salut però pugué dedicar-se a treballar a l'hort, a fer classes al col·legi i a desenvolupar amb molt d'encert les seves tasques de cantora. El dot que va proporcionar al seva família fou de 3.000 ptes. que s'invertiren en 6 obligacions dels ferrocarrils Madrid-Zaragoza-Alicante de 500 ptes. cadascuna al 4,5%, 8 obligacions de los Ferrocarriles Madrid-Zaragoza-Alicante de 475 ptes. al 3% i 6 títols de Deuda M. Ayuntamiento de Barcelona de 500 ptas. Al 4%.

D. Escolàstica Fariña y Pérez era de Monforte, Lugo i el seu exploró per la professió li féu el 17 d'abril de 1901 en Pablo Cosas.

L'any 1900 el total de monges fou:³⁴⁶

Monja	Edat	Lloc de naixement	Província	Anys a Mataró
Carme Llinàs Reixach	63	Palamós	Gerona	19
Maria Font Tos ³⁴⁷	73	Mataró	Barcelona	73
Benita Brillas Gubern	40	Esplugas	Barcelona	19
Filomena Pigem Serra	50	Parlabá	Gerona	17
Amàlia Martí Gubern	43	Òdena	Barcelona	17
Visitació Colomer Sanmiguel	50	Mataró	Barcelona	50
Mansueta Llinàs Plana	32	St. Daniel	Gerona	11
Candelària Orra Postils	34	San Baudilio ³⁴⁸	Barcelona	10
Concepció Dalmau Rabassa	34	Mataró	Barcelona	34
Gertrudis Subirà Forn	46	Sants	Barcelona	11
Plàcida Comas Piera	46	Cabrera de Mar	Barcelona	10
Assumpció Cruspinera Nogués	55	Abbé	Francia	9
Antonia Juan Pons	36	Almazora	Castellón	8
Pilar Baile Soto	51	Bugaraloz	Zaragoza	6
Manuela Adroher Seva	31	Tordera	Barcelona	6
Pilar Laguna Mas	24	Barcelona	Barcelona	3
Dolores Riera Román	42	Ibiza	Baleares	3
Maria Montserrat Arró	29	Andorra	Andorra	3
Mercedes Carreu Buxadé	28	Urgell	Lérida	2
Florentina Peret Oliva	30	Montinatro	Lérida	2
Matilde Subirà Forn	25	Sans	Barcelona	2
Maria Josefa Coll Coll	24	Agramun	Lérida	2

Com veiem, el número de monges ha augmentat. Són monges vingudes d'arreu, no mataronines. A partir del 1900 comencen a venir monges de les terres de Lleida sovint enviades per sacerdots o per monjos de Montserrat.

³⁴⁶ CAT ACM GOB 194- Any 1900. Secció 4. Pàgines. 58-59

³⁴⁷ El segon cognom és Mayoti

³⁴⁸ És Sant Boi de Lluçanès.

L'any 1900 entra l'Àurea Mas i Pons de la que en féu l'exploro en Bonaventura Castellà el 16 de novembre però de la que no en tenim cap més notícia. El mateix passa amb Francisca Roca i Guarch, natural de Barberà que entra per a monja de cor i el 17 d'abril de 1901.

El 2 de juny de 1901 mor als 37 anys D. Candelària Orra que, com sabem havia entrat amb molt poca salut al monestir.

L'any 1902 entra al monestir la seva futura darrera abadessa, D. Encarnació Serra i Quadrada que professà el dia 10 de febrer de l'any següent, en la festivitat de Sta. Escolàstica. El seu dot fou de 20.000 ptes que foren utilitzades en 7 obligacions del ferrocarril Madrid-Aragón de 500 ptes. al 6%, 2 obligacions de Ferrocarrils del Norte-Segovia a Medina de 500 ptes. al 3%, 22 obligacions de Tànger a Fez de 500 ptes al 6%, 9 obligacions de tranvies de Barcelona de 500 ptes. al 6%, 10 obligacions dels ferrocarrils Madrid-Zaragoza-Alicante de 475 ptes. al 3%.

L'any 1903, el dia 13 de novembre, mor la segona de les fundadores D. Maria Font i Mayoti. De les tres primeres, ja només en queda la mateixa D. Carme Llinàs que descansarà en pau l'1 de novembre de 1905.

4.3.2. *Els edificis*

El primer lloc on s'instal·la el monestir de Sant Benet de Mataró és al carrer de Sant Josep 18-10 i fou pagat el 7 de gener de 1880 per en Manuel Llinàs del Torrent i Reixach³⁴⁹ amb 3.000 duros a l'apoderat de la Gertrudis Castañer i Seda, el Rdo. D. Silverio Aulet i Roure. L'escriptura es signà a Barcelona el 24 de maig de 1881.

Els edificis que comprenen el monestir són:

- Carrer de Sant Josep 20: està format per uns baixos i un pis amb un petit jardí a la part del darrera. Aquesta casa es ven per un preu de 5.000 ptes.
- Carrer de Sant Josep 18: formada per uns baixos, dos pisos i terrat, amb un petit jardí a la part posterior. Té un vuitè de ploma d'aigua procedent de la mina de D. Llorens i D. Joaquín de Trinxerías, construïda en el paratge anomenat *Riera de Cirera*, prop del torrent anomenat *de Figuera Major*. Aquesta casa fou venuda per cinc mil dues-centes setanta pessetes i l'aigua per dues-centes trenta.

³⁴⁹ CAT AHPB- Segons escriptura signada davant el notari D. Antoni de Domènech i Oliveres el 24 de maig de 1881.

- Carrer d'en Moles 27-29: són dues cases que constitueixen una sola finca composta de baixos, un pis, la primera i d'uns baixos en els que hi ha dos cups de vi, una escala i un pis, un patí i un terrat.. Per aquestes dues cases es pagaren tres mil pessetes.
- Carrer d'en Moles 31: composta per baixos i un pis amb hort al darrera. Per aquesta casa es pagaren mil cinc-centes pessetes.

D'aquests edificis era de D. Gertrudis Castañer i Seda la meitat del corresponent al carrer de Sant Josep 20 que els havia estat venuda a ella i al seu difunt germà Marc Castañer i Seda per D. Jaume Bertran i D. Rosa Rosell. La segona meitat pertenyia, per herència d'en Marc Castañer i Seda a Gertrudis Castañer i al seu altre germà Segimon Castañer que, finalment, repudià l'herència, tot i que fou l'interlocutor amb el rector de Santa Maria i el Dr. Masmitjà per arreglar la venda al germà de la fundadora del nou monestir de Sant Benet. Les cases del carrer Sant Josep 18, Moles 27-31 eren de D. Gertrudis Castañer pel testament del seu pare. En aquest testament la propietat anava en primer lloc a D. Marcos Castañer i Seda, com a hereu; en faltar a ell l'any 1878, l'herència anava al seu germà Segismundo Castañer i Seda que, la repudià l'1 de juliol de 1878 i féu possible que la propietat passés directament a la seva germana D. Gertrudis Castañer i Seda que en fou la venedora a D. Manuel Llinàs del Torrent i Reixach, germà de D. Carme Llinàs del Torrent i Reixach.

En anar creixent la Comunitat, els cinc edificis comprats a D. Gertrudis Castañer es feren petits i fou necessari començar a pensar en la construcció del nou monestir que s'havia de situar al carrer d'Onofre Arnau 22.

Per a comprar els terrenys del nou monestir es féu necessària la venda dels edificis anteriors. Aquesta venda tingué lloc el 20 de març de 1893³⁵⁰ amb l'escriptura realitzada pel notari Joaquim Cabañes i Rabassa, cosí de D. Concepció Dalmau, monja de Sant Benet. El venedor fou en Manuel Llinàs del Torrent i Reixach i el comprador en Francesc Sala i Cambra i el preu que acordaren foren 35.000 ptes. D'aquestes 35.000 ptes. ens consta³⁵¹ que l'1 d'abril de 1893 se n'utilitzaren 31.250 ptes. per retornar a la família de D. Carme Llinàs els 8.000 duros que havien prestat per fer efectiva la fundació, quedant pendents 1750 duros que el nebot de D. Carme Llinàs, en Manuel Llinàs del Torrent i de Pastors li reclama el 19 d'abril de 1903.

³⁵⁰ CAT ACM- *Fons notarial. Joaquim Cabañes i Rabassa. 1893 II.*

³⁵¹ CAT ADB- *Religiosas. Benedictinas. Caixa 3.*

Després de la compra dels edificis del carrer de St. Josep i d'en Moles, queden unes 25.000 ptes que junt amb les 3.500 ptes. que havien quedat de la venda dels mateixos edificis, després de pagar part del deute a la seva família, feien un total d'unies 28.500 ptes. que havien de servir, junt amb els diners dels dots de les monges³⁵² per afrontar la compra dels terrenys dels *Genovesos* i l'edificació del nou monestir.

El 31 d'octubre de l'any 1885,³⁵³ D. Rosa Casas dona testimoni de que ja des del 1884 es feien tràmits per la compra d'*Els Genovesos* i que s'esperava que aquesta tingués lloc a càrrec de la família de D. Carme Llinàs que, vista la pobresa amb que es vivia al nou monestir, no acabaven de veure massa clar que s'hagués de dur a terme aquesta compra:

Él nos de su gracia para serle fieles hasta la muerte, con todo estamos aun con el asunto de la compra del terreno que la dije el año pasado. El hermano de mi Sra. Abadesa³⁵⁴ que es quien debería hacer el préstamo parece que está algo desanimado por las circunstancias que atravesamos; ella por el contrario es muy animada y pasa adelante, es atrevida como ella sola por las cosas que tocan a la gloria de Dios, siempre nos dice que para este fin no debemos regatear sacrificios pues el Señor puede lo imposible.

El 4 de juliol de 1889³⁵⁵ l'Ajuntament de Mataró concedeix el permís, seguint els dictàmens de la seva Comissió de Foment, per dur a terme el projecte de monestir i col·legi presentat per D. Carme Llinàs, que s'havia de construir en l'*Horta dels Genovesos* segons els plànols que havia realitzat l'arquitecte Emili Cabañes i Rabassa. En el moment de compra dels terrenys dels *Genovesos*, s'havien de construir encara alguns dels carrers de la zona segons el dit projecte. Les monges es comprometien a cedir gratuïtament el terreny corresponent a aquests carrers³⁵⁶ i a derribar la casa dels *Genovesos*, cosa que era imprescindible per la construcció dels carrers citats, a canvi de l'exempció de drets municipals.

Segons els plànols, el monestir havia de tenir tres plantes:

³⁵² P. LAGUNA, *Biografia*.

³⁵³ CAT AMSPPB- A13 P1C4. *Correspondència 1850-1886*.

³⁵⁴ S'ha de referir a Manuel Llinàs del Torrent i Reixach, advocat de Barcelona ja que Josep Llinàs del Torrent i Reixach, pare de Manuel Llinàs del Torrent i de Pastors, era mort des de 1881 i amb tots els altres no sembla que hi hagués massa relació (Raimon i M. Anna eren morts i de Joaquim i Dolors no en sabem res).

³⁵⁵ Expedient N.0808737. FOL 159. FOM-0053-18. Fons Municipal de Mataró. Arxiu Comarcal del Maresme.

³⁵⁶ Els carrers que es construeixen són el d'Argüelles i el d'Onofre Arnau que fins aleshores no existien. Segons les fitxes d'obres que figuren a l'Arxiu Comarcal del Maresme el carrer Argüelles apareix entre l'any 1889 i el 1892.

- A la planta baixa i havia d'haver l'horta que donava als carrers Nou de Caputxines, Muralla de la Presó i Cardenal Cisneros. A ponent, hi havia d'haver l'església i el capítol, amb una capella prèvia. L'entrada a l'església pel poble havia d'estar al carrer d'Argüelles. En el costat més proper al poble, al carrer d'Argüelles, hi havia d'haver la sagristia, el torn, darrera el presbiteri, un comulgatori i tres capelles. A la banda de la Comunitat hi havia d'haver 4 confessionaris. Seguint cap al sud i orient, per aquest ordre, s'havia de construir el pati de la comunitat, el menjador, la cuina i el menjador de les educandes. Per la banda d'Onofre Arnau, al nord i cap a llevant, hi havia d'haver els magatzems, planxador, dos locutoris, dos torns, l'entrada principal, tres locutoris per les monges, un locutori per les educandes. Més enllà, cap a la Plaça dels Bous, una sala de labor, una d'estudi, una classe oral i un saló de jocs.
- A la primera planta, en la part més propera al carrer d'Argüelles hi havia d'haver unes habitacions, la cuina, el rebedor, una escala, la tribuna i el magatzem fins arribar a la que aleshores havia de ser la casa de l'Abadessa i després es convertí en la casa dels compradors. Entre l'església i el claustre de la Comunitat, anant cap a llevant, hi havia d'haver l'arxiu i la biblioteca. També, envoltant el primer claustre, la roberia, la sala de labor, la infermeria de la Comunitat. Cap a la banda de la Plaça dels Bous hi havia d'haver una galeria de les educandes vorejada d'habitacions. Entre el claustre de la Comunitat i el de les educandes, hi havia d'haver la infermeria de les educandes.
- La planta segona havia de tenir dos claustres: un de gran per la comunitat i un de petit pel noviciat. Al voltant dels claustres hi ha les cel·les de la comunitat i les del noviciat. Separant ambdues zones hi ha la capella del noviciat i la sala de treball del noviciat. En el tram de la comunitat hi ha unes escales pròpies i en les del noviciat les seves.

L'acord per comprar els terrenys³⁵⁷ no es du a terme fins l'11 d'agost de 1889, data de la benedicció de la primera pedra. En Josep Manén³⁵⁸ ho explica així:

³⁵⁷ P. LAGUNA, *Biografia*.

³⁵⁸ J. MANÉN, *Dietari* 1889

11.8.1889. Dia seré al dematí ennuvolant-se a la tarda. A les 5 de la tarda s'ha fet la cerimònia de col·locar la primera pedra en l'horta dels genovesos, del convent de Benedictines, col·locant-se en una ampolla dins la obra amb monedes del rey i un nombre del Setmanari de Mataró, sent posada la pedra en tolloch deu construir-se l'altar major del temple. L'acta autoritzada per lo notari en Miquel Galguera (Falguera?)³⁵⁹. La cerimònia dita s'ha fet tenint-hi part la comunitat de Sta. Maria, haberen lo preste amb capa, sentolo lo Dr. Castellà per comissió del bisbe.

16.08.1889. S'està treballant a l'horta dels genovesos per fer-hi lo convent de benedictines, haentse tirat a terra un porxo del costat de la casa. També s'ha començat una casa en lo part alta de la finca, darrera una casa del carrer de Caputxines.

Tot i que en Josep Manén no ho diu, a la benedicció també hi anaren les tres fundadores que tindrien permís del bisbat per sortir el monestir per visitar les obres quan la situació ho requerís. Ho fan en tres moments, com assegura el Dr. Castellà al Bisbe de Barcelona³⁶⁰. Segons les *Efemèrides mataronesas*³⁶¹ el 12 de setembre del mateix any comença les obres per derribar totalment la casa dels *Genovesos*:

En razón que en el siglo XVIII haberlo ocupado unos individuos cuya nacionalidad denota la denominación que viene perdurando hasta la fecha dando nombre a la Muralla correspondiente [...] antes que els Genovesos instalasen en él una fábrica de panas de toda clase, había albergado una industria de vidrio, la cual especialmente, en el siglo XVII, había conquistado renombre, como asimismo lo conquistaron los tejidos de sus sucesores. Posteriormente la finca fue destinada a explotación agrícola, seguramente importante dada su extensión, delimitada por lo que hoy día son las calles de Tercio de Nuestra Señora, Onofre Arnau, Arguelles, Muralla "dels Genovesos" y Nueva de Capuchinas, la cual comunicaba con algunos pequeños caminos al jardín de cal Hermós.

Las necesidades de expansión determinaron la urbanización de aquellos terrenos, con el consiguiente derribo del esbelto edificio, ya bastante deteriorado, lo cual inicióse en este día del 12 de septiembre de 1889, situándose a poco, en parte de ellos, la edificación del Convento de Religiosas Benedictinas que medio derruido por los rojos en 1936, continua siendo testigo de una pretérita fe y una reciente maldad.

Segons en M. Ribas,³⁶² a la finca dels *Genovesos*, s'hi trobaren les restes d'una antiga vila romana. Al segle XV havia estat Can Quendo. Durant el segle XVII uns terrissers italians s'hi instal·laren i aparegué la indústria *La Genovesa* que es mantingué uns dos-cents anys.

Tornant al monestir, del projecte inicial només es pugué dur a terme la quarta part,³⁶³ eliminant-ne, entre d'altres coses el Pensionat. Amb els dots de les monges van poder construir 20 cel·les de les 100 previstes i algunes oficines. També es va construir l'església que segons diu D. Pilar Laguna:³⁶⁴

³⁵⁹ Es refereix al notari Miquel Tuñí i Falguera.

³⁶⁰ CAT ADB- *Religiosas. Benedictinas. Caixa 3. 1881-1947.*

³⁶¹ CAT AMSBM A9P2C1- *Efemèrides mataronesas.*

³⁶² M. RIBAS, *Successives transformacions d'un solar mataroní. Sessió d'Estudis Mataronins*, Mataró 1986, pp. 91-102.

³⁶³ P. LAGUNA, *Biografia.*

³⁶⁴ *Ibid.*

El deseo de nuestra Presidenta fue que lo primero de todo se construyera la Iglesia, por cierto muy esbelta y hermosa al estilo bizantino. Sólo lo más esencial de la misma pudo edificarse: los dos coros y toda la ornamentación de la Iglesia quedó sin terminar. Sobre el altar mayor, el camaril con una bellísima imagen de S. Benito. [...] Los dos espaciosos coros y el cementerio situado bajo los mismos eran de iguales dimensiones. Había cinco altares laterales, los primeros años estaban vacíos (después se llenaron con preciosas obras de los PP. Salesianos, el primero dedicado a S. José, el de enfrente al S. Cristo, el tercero a Sta. Rita, el cuarto a Sta. Florentina, el 5º a S. Miguel arcángel). La Iglesia desmantelada ofrecía un aspecto muy pobre. El frío era insoportable.

En la sala capitular no había rejas por puerta pusieron una estera. (En el año 1897 cuando ingresé ya estaban terminados los dos coros, con rejas, puerta muy hermosa de hierro y los cinco escalones de piedra para subir a la sala capitular y lo mismo para subir al altar mayor que estaba enfrente a la Sala Capitular). Por fin el 10 de mayo de 1892 pudieron trasladarse al nuevo monasterio por más que faltaban puertas en los corredores, en algunas ventanas y en las dependencias, de manera que en los días de viento todo volaba y en los días lluviosos era una calamidad pasar por los corredores. Por algunos de ellos se hacía casi imposible el tránsito porque estaban sin enladrillar y teníamos que saltar de viga en viga. Más tarde los cubrimos de cemento. Sólo la planta baja estaba enladrillada. Las celdas todas con cemento.

Com veiem les condicions de vida del nou monestir eren d'una pobresa intensa. L'efecte que feia als que s'hi acostaren devia ser impactant. Encara avui hi ha testimonis com en Rafael Soler i Fontrodona que parlen d'una església massa gran i destortalada. En Marià Ribas³⁶⁵ descriu el conjunt:

L'aspecte exterior del convent era d'una marcada austeritat, amb una sèrie de petites finestres arrencades a cada planta i un gran portal quadrat, tot ordenadament distribuït en unes llargues parets sense arrebossar, totalment mancades de la més senzilla decoració arquitectònica. L'església vista de fora semblava massa gran i també tenia les parets d'obra vista sense arrebossar, però és allà on l'arquitectura dintre l'austeritat conventual, deixava veure discretament uns rosetons en la part més alta entremig d'uns contraforts.

Instintivament les mirades es dirigien en primer lloc vers l'absis, per la importància que adquiria tant per l'alçària com per uns finestrals d'un estil que imitava un bizantí que fou molt prodigat en aquella època en els edificis religiosos i altars.

L'interior de l'església constava d'una sola nau amb parets llises enlluïdes amb calç sense cap mena de decoració, i unes reduïdes capelles laterals d'escassa fondària entre els contraforts, en les quals es distribuïen modestos altars concebuts sense cap mena de preocupació artística, cadascun dels quals estava presidit per una única imatge d'aquelles que foren prodigades per les cases comercials. Es venerava Sant Benet, abat, en l'altar major, i en tres altars laterals del costat esquerra, santa Rita, Santa Florentina i el Sagrat Cor de Jesús, i en els dos altars de la dreta, Sant Josep espòs i el Sant Crist de l'Adoració. Dintre l'arquitectura destacava una galeria en la part més alta de la nau, composta d'uns arcs de punt rodó i unes columnetes sobre una barana de pedra artificial decorada de gust bizantí. Tancava la galeria unes gelosies reixades de fusta, bombades. A una alçària superior destacaven uns rosetons per on entrava una llum suau de l'exterior. La restant part del solar estava destinada a horta per l'abastament de la comunitat, i un arcerat jardí constituïa l'única nota d'alegria i esplai de les monges.

Posteriorment s'hi afegiren altres construccions, una de les quals fou una nau que donava al carrer d'Argüelles en el tros comprès des de l'església fins al carrer Nou

³⁶⁵ M. RIBAS, *Successives transformacions d'un solar mataroní. Sessió d'Estudis Mataronins*, Mataró 1986, pp. 91-102.

de les Caputxines i una altra construcció totalment moderna que s'introduïa al centre de l'horta.³⁶⁶

L'edifici no es va acabar mai però el 16 de març de 1892 l'arquitecte Emili Cabañes i Rabassa certifica que la part construïda ja pot ser habitada i també ho fa el metge Josep Viladevall. El Dr. Bonaventura Castellà envia un informe positiu al bisbat el 31 de març de 1892 en els termes següents:

He inspeccionado personalmente y con la debida escrupulosidad el nuevo convento que en parte tienen levantadas las Religiosas Benedictinas de esta ciudad, lo mismo que la Iglesia del mismo y nada he encontrado que no esté conforme a lo establecido por el derecho. Cercado como está el terreno de altas paredes, dos puertas hay solamente para entrar en él; una que puede llamarse la principal y otra secundaria, o sea la del huerto, ambas forradas de hierro y con una sola cerradura en la parte interior, del dominio exclusivo de las Religiosas. Dos tornos hay abiertos, uno a poca distancia de la puerta principal y otro en la Sacristía para el servicio del altar, que solo ellas pueden abrir y cerrar. Las ventanas de las celdas tienen, como está prevenido, las celosías que no permiten sea conocida la monja: el locutorio está a doble reja con una distancia intermedia de un palmo, sin otra puerta que la de entrada, y la clausura del Monasterio es tal que las Religiosas *ab externorum hominum aspectuet et auditu liberae, secure per Monasterium abulare poterunt.*

La parte de la Iglesia que se ha habilitado reúne las condiciones a propósito sin que haya en ella paso alguno para el interior del Convento, el Sto. Sacrificio puede celebrarse con todo decoro en el altar Mayor dotado del tabernáculo debidamente decorado para la guarda y custodia de la Reserva, en el presbiterio el comulgador a doble reja con la puertecita indispensable para recibir la Sagrada Comunión, siendo la tal distancia por la parte interior la destinada provisionalmente para uso de las Religiosas y la Sacristía está completa y habilitada con el terno correspondiente para el servicio.

A mi juicio, y salvo siempre el mejor de V.E.I., el local del nuevo convento que se ha considerado suficiente construir y habilitar para la instalación de la Comunidad, reúne las condiciones a propósito para que puedan trasladarse allí las Religiosas como vivamente desean y hasta cierto punto necesitan para mayor comodidad y también para mayor recogimiento de espíritu. Con este objeto acudieron al Sumo Pontífice, exponiendo a S.S. lo angosto y reducido del Convento que actualmente ocupan y pidiendo el permiso para levantar otro en las afueras de la ciudad, con facultad de visitar el terreno en que había de edificarse y luego las obras de construcción previa licencia de V.E.I. con fecha de 19 de febrero de 1889 acatando V.E.I. y poniendo en ejecución el Rescripto Pontificio de 5 de diciembre del año anterior, autorizó a la M. Superiora para que acompañada de dos de las Religiosas más antiguas pudiera salir de la clausura para inspeccionar primero el edificio existente en el campo que la Comunidad trataba de adquirir al objeto de levantar un nuevo convento y más tarde la construcción del mismo, recomendado a la citada M. Priora use de esta gracia únicamente cuando exista gravísimo motivo á juicio del R. Arcipreste y del director de la Obra, debiendo hacer la travesía de la clausura al indicado sitio en coche cerrado, y acompañada, además de dos Religiosas *antiquiores*, de una o más Señoras de reconocida probidad y honradez. Tales condiciones debo decir a V.S.I. se han cumplido al pie de la letra en las tres salidas que se han creído indispensables deber verificar las Religiosas hasta la fecha, haciendo uso de la gracia Pontificia.

³⁶⁶ Aquestes obres es realitzaren entre el 1926 i 28 i correspongueren a una nova cuina, refetor, planxador i noviciat.

El Dr. Bonaventura Castellà ens dóna una visió de l'edifici força diferent però complementària a la que hem vist en l'article d'en Marià Ribas. Després de tots els tràmits realitzats, el 27 d'abril de 1892 el bisbe Català i Albosa permetrà a les 14 monges que aleshores formaven la comunitat d'anar al nou monestir el dia 10 de maig de 1892. En Josep Manén ens ho explica així en el seu *Dietario*:³⁶⁷

Inauguració del nou convent de Sant Benet. Les monges benedictinas han anat a les 6 del matí a son convent en construcció en los Genovesos, avuy carrer d'Argüelles, donant tres voltes ab los tres cotxes que les conduïen y entrant per lo portal de l'hort a son domicili. S'ha beneit to lo convent i seguint l'església. Avui encara sense la meytat de volta y sense rebossar en sa major part, habent-se aixecat interinament un altar, ab St.Benet al cim. Ha celebrat la 1 missa lo Dr. Castellà ecònomo de Sta. Maria. Estan construïdes dos ales, la d'orient i tramontana, sense lluhir en son exterior y comensada la de migdia.

4.3.3. *El treball*

En els primers anys d'estada al Mataró les monges³⁶⁸ treballaven i el treball en dies festius i les vetlles no eren estranyes. Treballaven en el que els sortia. A partir del 1887 es cuiden de cosir i arreglar la roba de la sagristia i les sotanes dels Maristes. Tenen bestiar (gallines i tòrtors) i una mica d'hort per a la subsistència però, en l'etapa del monestir del carrer de Sant Josep no els coneixem cap més ocupació. El 13 de juny de 1887³⁶⁹ arriba un rescripte de Roma on els donen permís per instal·lar un pensionat de nenes educandes però, en el mateix expedient, l'any 1892³⁷⁰ consta que no han fet servir aquest permís i en demanen un de nou per obrir una escola de noies externes. En Manuel Clariana i en Ramon Salas i Oliveras afirmen que l'escola funcionava des del 1890³⁷¹ però ni a l'Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona,³⁷² ni a l'Ajuntament de Mataró no hem trobat cap documentació que ho avaluï. El primer rastre el trobem el dia de la benedicció abacial de D. Carme Llinàs, el 28 de juliol de 1900 el bisbe Morgades visita l'escola de les monges i *El Diario de Mataró* i el *Butlletí del Bisbat* se'n fan ressò. D. Concepció Dalmau, quan notifica el seu tancament l'any el 3 de maig de 1915 parla d'una escola que funcionava des de feia 20 anys, per tant, des del 1895.³⁷³

³⁶⁷ CAT ACM- J. MANÉN, *Dietario*, Mataró: 1892.

³⁶⁸ CAT AMSPPB A13P1C4- *Correspondència 1850-1886*. Correspondència de D. Rosa Casas a l'Abadessa de Sant Pere.

³⁶⁹ CAT ADB Religiosas. Benedictinas. Caixa 3. Caixa 1881-1947.

³⁷⁰ *Ibid.* 26.07.1892.

³⁷¹ M. CLARIANA, «El Monestir de Sant Benet de Mataró», *Acull. La revista dels Oblats benedictins de l'Abadia de Montserrat* 68 (1992), pp. 9-11

³⁷² La primera notícia de l'escola en aquest arxiu és de 1902.

³⁷³ CAT ADB- Religiosas. Benedictinas. Caixa 3. Caixa 1881-1947

A partir del 1900 comencen arreglant la roba dels maristes de Valldemia i d'altres tasques.

Pobres com veritables monges, es guanyaven el pa treballant de valent. Van obrir un col·legi d'ensenyament primari i emprengueren molts altres treballs, alguns molt durs: rentar i cosir la roba dels col·legials dels Germans Maristes de Valldemia, brodats, confecció d'ornaments, gènere de punt,... Feien també les hòsties de totes les parròquies i esglésies de la ciutat.³⁷⁴

4.3.4. *Les relacions amb els altres monestirs benedictins femenins.*

La correspondència que en conservem, dóna a entendre que les relacions entre Sant Benet de Mataró i la resta de monestirs forma dos blocs definits. La major part de la correspondència de Sant Benet de Mataró fins el 1886, data en que mor D. Amàlia de Tini, és amb Sant Pere de les Puel·les. En aquesta època per a D. Carme Llinàs, el referent és Sant Pere. De les fundadores que n'havien sortit, D. Maria Font, pràcticament no manté correspondència amb el seu monestir d'origen. En canvi, D. Rosa Casas continua tenint a l'abadessa D. Amàlia com a referent espiritual i per aquesta raó se li adreça amb una certa freqüència.

Des d'aleshores fins el 1911, la correspondència és amb Sant Anton i Sta. Clara. Comença per raó dels sufragis de les difuntes. Aquest fet posa de manifest el desconeixement que D. Carme Llinàs i les monges de Mataró tenien respecte a les *Constituciones de la Congregació Claustal de 1662* on es determinen aquests sufragis i inicia una sèrie de missives on D. Carme manifesta dubtes diversos a D. Eulàlia Basart, abadessa de St. Anton i Sta. Clara. Aquestes converses comporten l'adquisició de medalles de Sant Benet que comencen a ser populars a Mataró³⁷⁵ i que també s'arriben a vendre a Sant Daniel de Girona.³⁷⁶

Pel que fa a Santa Maria de Montserrat, l'únic monestir benedictí masculí català, només ens consta una consulta de l'abat Muntades feta a través de Sant Pere i uns exercicis espirituals que dugué a terme el P. Rosend Casanova.

Com a exemples:

[...]No he escrito a V.S. para darle las gracias de la pension que remitió por medio de la Sra. Mercedes, considerando que no pasaría ningun cuidado de su recibo siendo por esa Señora la encargada como siempre estamos tan y tan ocupadas lo

³⁷⁴ CAT AMSBM A9P2C1- *Cròniques*. Crònica de l'Agnès Payrot 1881-1981.

³⁷⁵ Després de la suposada guarició miraculosa de D. Candelària Orra en la festivitat de Sant Benet de l'11 de juliol.

³⁷⁶ Aquesta és l'única mostra de relacions entre Sant Daniel i Sant Benet de Mataró des de la seva fundació.

he diferido hasta ahora para al mismo tiempo felicitarle esos dias y también de la adquisición de la joven que me dice en la suya de tan excelente voz.³⁷⁷

D. Maria Font escriu a D. Amàlia de Tini agraint que li enviés la seva pensió. Per tant, a més de la pensió de D. Carme Llinàs, la incipient comunitat disposava de la de D. Maria.

D. Rosa Casas escriu:

Ahora le dire alguna cosa sobre la marcha de esta nueva comunidad, la M. Presidenta está tan edificada del modo de vida y proceder de esa comunidad, que por ahora ha adoptado casi todo lo que hazen en S. Pedro, y alguna vez nos ha manifestado saberle mal de no haber hecho mas instancias para que se la hubiese permitido pasarse esa por algunos días afin de ver el porte de la Comunidad y conocer a V.S. y la Sra. Priora que las tiene mucho afecto: hacemos pues todo lo que hacen V.V. y a las mismas horas excepto la misa; a mas hemos establecido ya las humillaciones en refectorio (la M. Presidenta es muy amiga de eso) de modo que en este adviento se pueden contar los días que an pasado sin practicarse alguna: otros puntos de la Sta. Regla hemos pensado poner en practica, se lo dire otro día que hoy no tengo tiempo ni espacio para decirlo todo.[...] La instrucción de las novicias esta a cargo de la M. Presidenta pero de noche y cuando no puede ella de día me a puesto a mi al noviciado para hacer un poco de sombra (V.S. comprendera quanto necesito la gracia de Dios para no escandalizar a estas criaturas) prefiere que las demas cosas de casa bayan como puedan a que las novicias se crien con regularidad. La Sra. Mercedes les habra dicho que desearíamos que la Mundeta fuese corista tiene voz y nos haría favor para el coro, pero si no puede recoger más dote no se que determinará: hemos de ir con tiento a aumentar el personal sin aumentar los fondos. [...] ³⁷⁸

Com veiem, Sant Pere és el primer referent de Sant Benet de Mataró. Amb el que havia viscut a Sant Daniel de Girona, tot el que es viu a Sant Pere, que ja feia trenta anys que tenia experiència de la vida comuna, entusiasma a D. Carme com la concreció de l'ideal que ella havia tingut. Un ideal que volia estendre encara més:

Un secreto voy a comunicar a V .S. podrá decirlo a la Sra. Priora (no tengo tiempo hoy para escribirle) a fin de que nos ayuden a encomendarlo a Ntro. Señor; parece que el P. Benito quiere se funde otra casa de hijas suyas; el Sr. Arcipreste de Gerona director de la M. Presidenta y fundador se puede decir de esta comunida en dos o tres cartas nos ha dado indirectas, nosotras no haciamos caso pero la M. Presidenta que le conoce dice que el tiene algun presentimiento, sino que antes de hablar claro quiere ver nuestro espíritu; ella que para fundar un convento iría a la otra parte del mundo ya esta con el pie estribo como dicen: el Señor nos de a conocer su voluntad y gracia de ponerla por otra. Esta persona de quien le he hablado tiene reputación de santo.

³⁷⁷ CAT AMSPPB A13P1C4. *Correspondència de 1850-1886*. Carta de D. Maria Font a D. Amàlia de Tini de 21 de desembre de 1887.

³⁷⁸ CAT AMSPPB A13P1C4. *Correspondència de 1850-1886*. Carta de D. Maria Font a D. Amàlia de Tini de 21 de desembre de 1881

Aquí intuïm que el Dr. Masmitjà comença a plantejar a D^aCarme Llinàs la possibilitat d'una nova fundació benedictina. De fet, el mateix Dr. Masmitjà dirà de les benedictines de Mataró que «*se propagarán más y más.*»³⁷⁹

El 31 d'octubre de 1885³⁸⁰ dóna comptes a D. Amàlia de Tini, dels guanys i despeses del monestir i de la hipotètica compra de la finca dels *Genovesos*.

[...]Pues trabajamos tanto como podemos en todo lo que se presenta y días festivos, la Sra. Abadesa y nosotras dos no tenemos a veces un cuarto de hora libre ocupadas en escribir y tratar asuntos pertenecientes a la formación de la comunidad: recuerdo que dije una vez a V.S. que la enteraría de los recursos que contamos anualmente con unos 400 duros poco más o menos y gastamos 318 duros ya ve si tenemos que trabajar hasta hoy no nos ha faltado que comer gracias al Señor en otras cosas tanta estrechez como quiera, no se lo que será en adelante pues parece el Señor quiere llevar la primera hasta el eroismo. [...] Aquí la inunde mi queridísima Madre el regalo que tiempo ha quería hacerla de esas dos tortolillas, si las ponen al huerto en un roncito separado de las gallinas que puedan entrar y salir, me parece criarán mucho y para que no huyan les cortamos así la pluma de las velas, tendré satisfacción que bayan bien y sean del gusto de V.S. para comer se las da mil migajas de pan que de todo comen. En cierta ocasión V.S. me aconsejó leiese la Perfecta Religiosa, y recuerdo me hizo mucho provecho; si tuviesen dos ejemplares y me quisiere hacerme la caridad de uno no dudo de que el Señor se lo pagaría pues paso tantas necesidades de espíritu.

La primera comunicació que tenim d'aquesta època de part de D. Carme Llinàs és de 1882³⁸¹ «*por haberse fundado un monasterio de religiosas benedictinas pertenecientes a nuestra Congregación Claustal, con todos los requisitos canónicos con la aprobación de los Ilmos. Obispos de Barcelona y de Gerona y nuestro superior regular el monje D. Felipe de Alemany.*»³⁸²

La correspondència amb Sta. Clara s'inicia l'any 1894 amb la mort de D. Escolàstica Pallarols³⁸³ que D. Carme Llinàs notifica a l'Abadessa de Santa Clara, tot demanant-li que practiquin els sufragis que correspon a la germanat de les monges de la Congregació Claustal. En rebre la notificació de la defunció de D. Escolàstica i la demanda de l'Abadessa de Sant Benet, l'Abadessa de Santa Clara, D. Eulàlia Basart, que només fa tres anys que ho és contesta³⁸⁴ que com ella no en té

³⁷⁹ J. MARTÍ I T. MONTSERRAT, *Epistolario del Dr. Masmitjà*, Volum II, P. 991. Carta 380 de juny de 1882 a la M. Raymunda Cremadell.

³⁸⁰ CAT AMSPPB A13P1C4- *Correspondència 1850-1886*.

³⁸¹ CAT AMSPPB A13P1C4- *Correspondència 1850-1886*. 17.03.1882.

³⁸² Val la pena de notar que els van posar com a superior a D. Felip d'Alemany, monjo del Monestir de Sant Cugat exclaustat i resident a Mataró. No ens consta que fos res més que un títol honorífic.

³⁸³ CAT AMSBM 852. *De Mataró a Sta. Clara 1894-1911*.07.12.1894.

³⁸⁴ CAT AMSBM 852. *De Mataró a Sta. Clara 1894-1911*.08.01.1895

constància d'aquesta germandat i mentre la seva comunitat investiga si existeix, li han cantat un Respons. Més endavant D. Eulàlia diu:³⁸⁵

Que habiendo reunido a la Comunidad para ponernos de común acuerdo y resolver lo que se debiera hacer en sufragio de las Religiosas que ellas nos manifestaran oficialmente su fallecimiento, resolvimos unánimemente practicar lo que ordenan nuestras Constituciones del año 1662, en el Título XII Capítulo 1 Párrafo 2, á saber: *la Comunidad cantará una Misa solemne, y cada corista rezará un oficio de difuntos, íntegro, y las legas el rosario entero por cada Religiosa que ellas nos manifiesten oficialmente su Defunción; que esto es lo que hacemos por todos los monasterios de la Congregación y es lo que desearíamos que hiziesen ellas para nosotras; y que esta determinación quedará consignada en las actas capitulares para que no haya duda en lo sucesivo*

D. Carme s'interessa per las *Constituciones de 1662* perquè les desconeixen. D. Eulàlia Basart farà arribar en préstec un exemplar a D. Carme Llinàs que les agraeix el 13 d'abril de 1895.

A partir d'aquest moment, no només circulen les *Constituciones* entre ambdós monestirs, sinó que s'inicia un intercanvi d'estampes i medalles de Sant Benet entre Santa Clara i St. Benet. El 24 de juliol de 1895 D. Carme escriu a D. Eulàlia tot agraint-li el material enviat i li fa conèixer el suposat miracle de la guarició de D. Candelària Orra el dia de la Traslació de Sant Benet³⁸⁶ que va tenir el seu ressò a la ciutat de Mataró en el que diverses famílies visitaren la malalta mentre afirmaven que no coneixien a Sant Benet, "este gran santo". Arran d'aquest suposat miracle, D. Carme li demana que li enviï dues dotzenes dels exemplars de l'explicació de les indulgències concedides a la creu de Sant Benet i el seu import. També li consulta si és en el dia del Trànsit o en el de la Traslació que Sant Benet havia obrat molts miracles segons el P. Yepes. El "miracle" degué ser sonat perquè D. Assumpció de Torres en demana informació per encàrrec del P. Abat de Montserrat, en Miquel Muntades que en demana detalls, tal com certifica una carta entre Sant Benet i Sant Pere de 28.07 de 1895. D. Carme l'explica amb vehemència: D. Candelària era apunt de morir per inanició ja que no podia empassar ni aliment ni beguda però després d'un trídium a Sant Benet previ a la festivitat de l'11 de juliol, el mateix dia pot tornar a alimentar-se ella sola i al dia següent s'incorpora a les seves tasques a la comunitat.

³⁸⁵ CAT AMSBM 852. *De Mataró a Sta. Clara 1894-1911*. Març 1895.

³⁸⁶ 11 de juliol de 1895. Suposadament en aquestes dates devia tenir lloc el trasllat de les relíquies de Sant Benet des de Monte Casino al monestir de Fleury per evitar que caiguessin en mans dels llombards.

El mes de setembre de 1895 tenim l'únic signe de relació entre Sant Benet i Sant Daniel:

Vuelvo otra vez a molestar su digna atención con motivo de pedirle se sirva mandarme cien medallas; cincuenta de cada una de las dos clases que me mandaron primero a mí; y como son para las religiosas de S. Daniel, mi antigua comunidad, me parece sería bueno pusiesen muestra de las dos clases que últimamente me mandó y juntamente sírvase poner su importe que si antes no tengo ocasión se lo mandaré cuando regresara la sirvienta del señor Llauder. Aunque V.S. no me diga nada he sabido, con satisfacción, que están en vísperas de hacer una fundación de la que tenemos una completa satisfacción a fin de que N.G.P. sea más conocido y honrado. Le agradezco mucho las medallas y estampas que se digno mandarme desearía saber el precio de todo.

La darrera missiva d'aquest període és de D. Visitació Colomer, secretària de la comunitat, l'1 de novembre de 1905 el moment en que haurà de notificar la seva defunció:

Con el mayor sentimiento y la más profunda pena, comunico a V.S. la sensible muerte de la M. I. Sra. D^a. M. del Carmen Llinás y Reyxach, nuestra m.q. y ejemplarísima Madre fundadora y primera Abadesa de este santo monasterio benedictino, acaecida a las cinco de la mañana de este día, festividad de todos los santos, habiendo recibido con grande edificación, los Santos Sacramentos y la Bendición Apostólica. Tenía la M.I. Sra. Finada 70 años de edad, 43 que había vestido la santa Cogulla en el Monasterio de San Daniel de Gerona y 24 que con autorización Pontificia había fundado este monasterio. toda su vida fue ejemplarísima Hija de N.G.P.S. Benito: amante de las santa observancia. Sus bellas cualidades se revelaron de un modo especial cuando el Señor la escogió para fundar este Monasterio: era para todas verdadera Madre y en ella encontrábamos siempre el cariño, interés y solicitud la más grande y tierna: a todas nos animaba siempre y en todas partes, no solo de palabra, sino principalmente con el ejemplo. Por esto es más grande el sentimiento que experimentamos al encontrarnos en la orfandad. Esperamos que en el Cielo continuará cuidando, favoreciendo y protegiendo a esta humilde Comunidad que con tanta solicitud y con tanto desvelo había formado y educado, según las admirables costumbres monásticas. Al participar a V.S. tan sensible pérdida, la infrascrita por sí y a nombre de toda esta afligida Comunidad, suplica a V.S. se digne recomendar a las fervorosas oraciones de esa observante Comunidad, que tan dignamente preside, la M. I. Sra. Finada y disponer se le apliquen los sufragios de costumbre.

4.3.5. *Altres esdeveniments i relacions*

Un punt interessant a tenir en compte són les molt bones relacions que hi ha entre les monges de Sant Benet i les Filles del Cor de Maria. Són tan aprop que es veuen des dels terrats dels seus edificis, unes al carrer de Sant Josep i les altres al carrer de la Riera. Una prova d'aquesta excel·lent relació és a la carta que el Dr. Masmitjà escriu a la M. Raymunda Cremadell en juny de 1882³⁸⁷ i en la que diu:

³⁸⁷ J. MARTÍ I T. MONTSERRAT, *Epistolario del Dr. Joaquín Masmitjà*, Volum II, Carta 380 de juny de 1882, p. 991

La fundación que procuramos para éstas, Benedictinas, en Mataró, siguen muy bien y las nuestras de allí muy contentas y relacionadas con ellas. Las nuestras de Gerona me decían días pasados: Bien podemos, seguramente, llamarlas hermanas nuestras". Las contesté: "No diré tanto hermanas, pero parece que sí primas hermanas". No dudo que con el tiempo se propagarán más y más. Todo sea para gloria de Dios.

És interessant de veure, també, quines són les relacions de les monges en aquesta època amb el bisbat i els capellans. Quan parlem de relacions amb el bisbat no ens referim, a la seva qualitat perquè són bones. Les monges s'adrecen al Bisbat per demanar allò que els convé: nomenaments de confessors, gestió de noviciats, professions, de visites canòniques, concessió de permisos o tràmits que calgui demanar a Roma,... I des del Bisbat es respon a aquestes demandes com s'escau. El primer confessor ordinari de Sant Benet és el Dr. Miquel Gironés, probablement suggerit pel Dr. Masmitjà ja que fou el responsable de la vinguda a Mataró, l'any 1861, de les religioses del Cor de Maria.³⁸⁸ A la mort del Dr. Gironés l'any 1894 hi ha un buit en el que no tenim constància de qui va ser el confessor de les monges. Sembla probable que ho fos el Dr. Bonaventura Castellà que des de 1881 havia estat confessor extraordinari de les monges, capellà de la comunitat i era molt estimat per elles. Al Dr. Castellà, el succeí el P. Josep Recoder que es mantingué en el càrrec durant deu anys fins que el mateix Cardenal Vives i Tutó li recomanà que deixés la seva tasca com a confessor ^{extra-} que simultaniejava amb la de capellà de la Comunitat. Pel que fa als confessors ^{extra-}ordinaris foren:

Confessor extraordinari	Ubicació	Data inici	Data final	Causa
Dr. Francisco Pla	Arxiprest de Sta. Maria	28.08.1881	28.10.1881	Malaltia
Dr. Bonaventura Castellà	Regent de Santa Maria ³⁸⁹	28.10.1881	-	-
Dr. Maurici Bruquetas	Rector de St. Josep	-	07.10.1891	Malaltia
Dr. José Nunell	Beneficiat de Sta. Maria	07.10.1891	23.02.1921	Mort

Així com hem vist que els confessors ordinaris hi havia un cert moviment i una variació regular, en el cas dels confessors extraordinaris l'estabilitat en el monestir és remarcable. Especialment en el cas del Dr. Josep Nunell que va mantenir-se en el càrrec durant trenta anys.

Una altra tasca que havien de dur a terme els sacerdots, eren les exploracions de voluntat per determinar si hi havia vocació. Algunes de les que en tenim notícia són:

³⁸⁸ R.REIXACH, *Els orígens del catolicisme social contemporani a Mataró. Dels inicis de la Revolució Industrial a la primera guerra mundial*, Mataró: Caixa Laietana 2009.

³⁸⁹ A partir de 1884.

Any	Monja	'Exploradors'
1882	Joaquina Brillas	Dr. Francesc Codina (noviciat) Notari Sr. Tolrà
1882 1883	Raimunda Pallarols	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat) Dr. Francesc Codina i Dr. Bonaventura Castellà (professió)
1884	Amàlia Martí	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat i professió)
1884	Filomena Pigem	Dr. Maurici Bruquetas (noviciat) Dr. Bonaventura Castellà (professió)
1888 1890	Rosa Llinàs	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat) Dr. Maurici Bruquetas i Dr. Bonaventura Castellà (professió)
1898 1899	Dolores Riera	Mn. Pablo Costas (noviciat) Dr. Bonaventura Castellà (professió)
1898 1899	Paula Subirà	P. Josep Recoder (noviciat) Dr. Bonaventura Castellà (professió)
1898	Pilar Laguna	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat i professió)
1898	Visitació Colomer	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat i professió)
1898 1899	Magdalena Peret	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat) P. Recoder (professió)
1899	Dolores Carreu	Dr. Josep Nunell (noviciat i professió)
1899	Maria Areny	Dr. Pablo Costas (noviciat) P. Josep Recoder (professió)
1899 1900	Maria Coll	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat i professió)
1900	Aurea Mas	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat)
1901	Francisca Roca	Dr. Bonaventura Castellà (noviciat)
1901	Josefa Fariñá	Mn. Pablo Costas (noviciat)

Per acabar és interessant de veure les relacions que les monges tenien amb la societat matoronina. Una manera de percebre-ho és veure el ressò que tenien en la premsa de la ciutat. Ja vam dir que la primera notícia que en tenim és la de la fundació, apareguda el 14 de setembre a *El Mataronés*.

A partir del 1883, data d'inici d'aquesta publicació, les trobem a *El Semanario de Mataró*.³⁹⁰ Entre el 1883 i el 1895, la freqüència amb que apareixen notícies en aquest periòdic és:

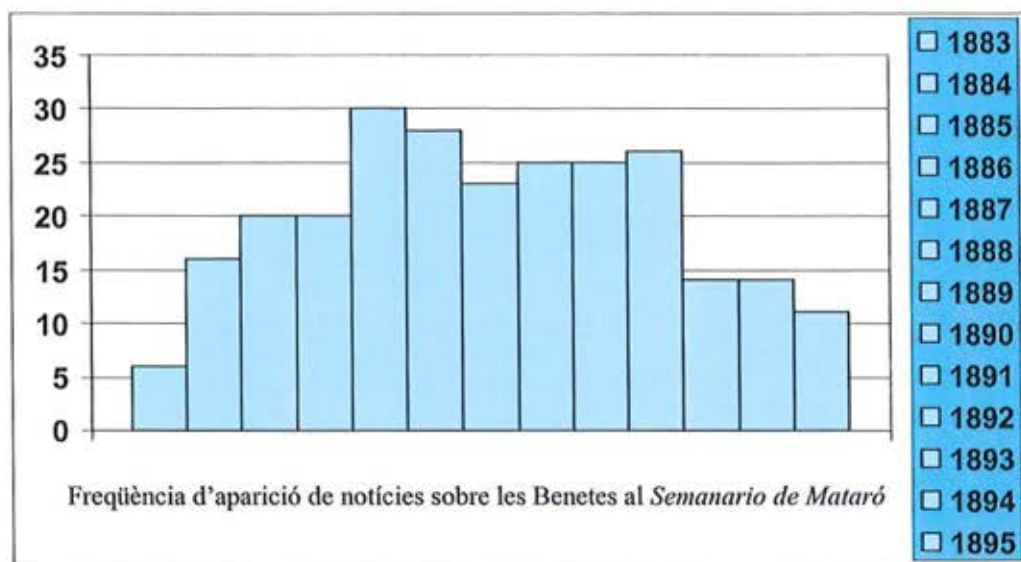
Freqüència de publicació de notícies sobre el monestir a <i>El Semanario de Mataró</i> (1883-1895)													
Any	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894	1895
Freqüència aparició	6	16	20	20	30	28	23	25	25	26	14	14	11

El número de notícies es de 30 notícies a l'any 1887. Els primers anys hi ha un creixement sostingut fins arribar a aquest màxim. Després hi ha un període d'estabilització que va des del 1887 fins al 1892 i un decreixement en el darrer trienni.³⁹¹ Tot i que és una informació aproximada, podem pensar que els primers anys d'estada de les monges a Mataró serien d'integració i, per aquesta raó, les

³⁹⁰ És totalment consultable per internet al Fons local de publicacions digitalitzades de la Diputació de Barcelona en l'adreça <www.diba.es/xbcr/default.htm>

³⁹¹ Cal tenir present que a partir de 1892 també s'inicia el declivi d'aquest periòdic.

notícies relacionades amb elles minses. La societat i l'església mataronina estarien a l'expectativa del rumb que havien de prendre la comunitat i les monges a l'expectativa de trobar el seu lloc en una ciutat levítica com la mataronina.

El tipus de notícies relacionades amb els monges són:

Celebracions litúrgiques entre el 1883 i el 1895								
Tipus d'activitat publicada	Misses	Primer Divendres	Sant Benet	Goigs	Exposició Santíssim	Rosari	Difunts	Quaranta Hores
1883	2	4	0	0	5	0	0	0
1884	2	8	1	0	11	0	0	1
1885	3	6	9	0	16	0	0	0
1886	5	10	10	0	20	0	0	1
1887	5	10	9	1	21	2	0	2
1888	3	13	11	1	24	0	0	2
1889	3	10	5	0	16	0	0	3
1890	5	9	6	0	17	0	1	3
1891	4	4	2	1	4	0	2	2
1892	4	9	8	0	17	0	1	3
1893	0	9	2	0	11	0	0	0
1894	2	4	6	0	10	0	0	0
1895	2	2	3	0	5	0	0	0
Total	40	98	72	3	177	2	4	20

Acostumats com estem al paper primordial de l'Eucaristia en la vida de tot cristià i més d'un monestir, pot sorprendre que se n'anunciïn tan poques: en dotze anys, el promig és de 3,1 misses l'any. El monestir, en aquest període, és davant per davant

de la Parròquia de Sant Joan i Sant Josep i sembla probable que, excepte en festes extraordinàries, es donés prioritat a les celebracions eucarístiques parroquials.

Hi ha una certa “especialització” entre els diversos monestirs i institucions religioses deguda a les festivitats pròpies de cada institució, però també, en certa manera, al lloc que s’havien fet a la ciutat. Per exemple, les Caputxines celebren les festes de la Porcíuncula i a Sant Benet, la del seu Sant Patró, els *primers divendres de mes* en honor al Sagrat Cor i els exercicis del Patriarca Sant Benet. A les Carmelites Descalzes són freqüents les misses públiques els diumenges i la celebració de les quaranta hores.

Fruit de l’època, és la veneració del Sagrat Cor i les exposicions del Santíssim, la pràctica més anunciada del monestir de Sant Benet: 177 vegades en tretze anys. L’exposició començava a les 7 del matí i acabava a les 6 de la tarda després d’un breu sermó i una benedicció.

Celebracions a Sant Benet segons <i>El Semanario</i>					
Tipus d’activitat publicada	Completes	Benedicció	Sermó	Cor Sta. Maria	Canten les monges
1883	0	0	0	0	No
1884	1	1	2	1	No
1885	0	0	1	0	No
1886	0	1	4	1	No
1887	3	1	2	0	Sí
1888	4	2	4	1	Sí
1889	3	0	1	2	Sí
1890	2	0	3	1	Sí
1891	0	0	5	0	Sí
1892	0	0	13	0	Sí
1893	0	0	10	0	Sí
1894	0	0	7	1	Sí
1895	0	0	0	0	Sí
Total	13	5	52	7	9/13

Les completes solemnes són anunciades entre els anys 1887 i 1890 associades a la celebració dels exercicis de Sant Benet o a la seva festa patronal, el 21 de març. Després no en tornem a tenir notícia.

Amb el pas del temps, a les Eucaristies i les Exposicions del Santíssim comencen a anunciar-se homilies i els preveres que les duen a terme. L’augment és més gran

quan les monges deixen el carrer de Sant Josep i es traslladen al nou monestir del carrer Onofre Arnau. En aquest moment passen a dependre de la Parròquia de Santa Maria i qui fou el seu benefactor, el Dr. Bonaventura Castellà, primer ecònom i després arxiprest de Santa Maria, comença a fer-se més present en la vida de la Comunitat.

Un altre element interessant és el cant de les monges. Fins a l'any 1887 no es té notícia de que en les seves celebracions les monges cantin. En grans festes, per Sant Benet i en alguna professió havia cantat el Cor de Música de la Parròquia de Santa Maria però no les monges. A partir de l'any 1887 comença a anunciar-se que les cerimònies són acompanyades pel cant de les monges fins que a l'any 1905 *La Costa de Llevant*³⁹² felicita a les monges de Sant Benet per la gran qualitat i puresa del cant gregorià que han dut a terme en els funerals de la fundadora, Dna. Carme Llinàs i Reixach, fins aleshores Abadessa del monestir.

ALTRES INFORMACIONS SOBRE EL MONESTIR DE SANT BENET ³⁹³				
ANY	PROFESSIONS	CELEBRANTS	FESTES EXTRAORDINÀRIES	ALTRES NOTÍCIES
1883	0	0	Nadal	
1884	0	Josep Fornells	Sant Benet (21/03) i Nadal	
1885	0	Bonaventura Castellà	Dijous Sant i Nadal	
1886	0	Josep Nonell	Sant Benet, Dijous i Divendres Sant, Sagrat Cor	
1887	0	Fidel Fonoll (Sch. P)	Sant Benet, Dijous i Divendres Sant, Sagrat Cor	
1888	0	Francesc de P. Mas	Sant Benet, Dijous i Divendres Sant, Sagrat Cor	
1889	1	Gaspar Colomer ³⁹⁴ , Antoni Vilaseca	Sant Benet, Dijous i Divendres Sant, Sagrat Cor	
1890	3	Bonaventura Castellà, Càndido Sainz de R.	Sant Benet, Dijous i Divendres Sant, Sagrat Cor i professions	
1891	4	B. Castellà (5), Miquel Saurina, Càndido Sainz de R (2)	Sant Benet i les professions de novícies	* Visita del bisbe de Barcelona Jaume Català i Albosa al Monestir

³⁹² *La Costa de Llevant*, 11 de novembre de 1905, p. 7. Es pot intuir la renovació litúrgica que s'estava duent a terme des del 1903.

³⁹³ De les quals en tenim notícia a través de *El Semanario de Mataró* en aquest període.

³⁹⁴ En Gaspar Colomer i Sanmiquel, primer Vicari de la Parròquia de Sant Joan i Sant Josep i després jesuïta, fou fundador de les escoles nocturnes de la parròquia de Sant Joan i Sant Josep. Era germà de la D. Visitació (Presentació) Colomer i Sanmiquel i en presideix la professió al Monestir de Sant Benet el 28 de setembre de 1889.

ALTRES INFORMACIONS SOBRE EL MONESTIR DE SANT BENET ³⁹³				
ANY	PROFESSIONS	CELEBRANTS	FESTES EXTRAORDINÀRIES	ALTRES NOTÍCIES
1892	1	B. Castellà (2), C. Sainz (2)	Sant Benet, professions i dedicació església	*Benedicció de la nova església *Trobades restes romanes a les obres del nou monestir
1893	1	B. Castellà (7)	Vestició	Obrer cau en obres a l'edifici antic Benetes
1894	1	B. Castellà (1)	San Benet i professions	*Funció de desgreuges * Mort l'antic confessor ordinari monges: P. Miquel Gironès * Persones indesitjables vora el monestir
1895	0	0	Sant Benet, Divendres i Dijous Sant	*Obres a Sant Benet per la decoració de l'església
Total	11	29		

Pel que fa a les professions monàstiques, *El Semanario* en recull onze al llarg d'aquest tretze anys. La primera, l'any 1889. El màxim nombre de professions coincideix amb els anys immediats a l'anada al nou monestir.

Dels celebrants de que tenim notícia,³⁹⁵ qui més oficia és el Dr. Bonaventura Castellà (17 vegades). També tenim constància, tot i que esporàdica, de la relació i la participació en les cerimònies religioses d'algun escolapi.³⁹⁶

A partir del 1890 comencen a aparèixer a *El Semanario* notícies que no tenen a veure amb la litúrgia i el culte en el monestir. La primera és la visita pastoral del bisbe, Català, que, dins del seu programa, es fa present en el monestir de Sant Benet. La següent notícia, importantíssima per la vida de la Comunitat és la Dedicació de l'Església del nou monestir, al carrer d'Argüelles, el 10 de maig de 1892, duta a terme pel Dr. Bonaventura Castellà i per l'ecònom de St. Joan i St. Josep, el Dr. Cayetano Viaplana.

³⁹⁵ Sovint hi ha anunciats sermons i no es cita a la persona que els du a terme.

³⁹⁶ Cal recordar que a Mataró hi ha escolapis a Santa Anna.

A partir del 1895, *El Semanario de Mataró* desapareix. Per al període de 1896 fins al 1905, podem revisar *La Costa de Llevant*.³⁹⁷

En aquest període, les notícies sobre Sant Benet tenen la freqüència següent:

Any	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906
Nombre de notícies	0	0	5	0	4	1	2	0	0	2	0

Una disminució radical a les del *El Semanario*.

Any	Notícia
1898	Anunci de la professió de la Gna. Pilar Laguna el 14 de març.
	Explicació de com va dur-se a terme la professió de la Gna. Pilar Laguna .
	Els Sagraris oberts a la veneració pública el Divendres i Dijous Sant.
	<i>Agrupació catequística</i> : el nombre d'assistències repartides Benedictines (noies) 4428
1900	Sagraris que es poden visitar durant Divendres i Dijous Sant .
1901	Sagraris que es poden visitar durant Divendres i Dijous Sant
1905	Defunció de D. Carme Llinàs. Funeral al dia següent a les 7.
	«Funerals en sufragi de l'ànima de la que fou fundadora i primera abadessa la Carme Llinàs. En l'ofici que fou cantat per la reverenda comunitat, poguerem fruit de la magestat del vertader cant gregorià, ja que dites religioses el canten en tota sa puresa pel qual motiu les felicitem»

És interessant tenir constància de la col·laboració de les monges de Sant Benet amb l'*Associació Catequística dels Sagrats Cors de Jesús i Maria* que havia estat fundada l'any 1894 pel rector de la Parròquia de Santa Maria, Pau Costas,³⁹⁸ també col·laborador del Círcol Catòlic d'Obrers, i per un grup de seminaristes mataronins.³⁹⁹ La tasca d'aquesta entitat era la d'organitzar una sèrie de catecismes disseminats per la ciutat, un dels quals sembla que fou el del monestir de Sant Benet, per tal de poder arribar a tota la ciutat i prevenir les influències anticlericals i que animaven a la lluita de classes amb una educació profunda des de la infantesa.

³⁹⁷ És totalment consultable per internet al Fons local de publicacions digitalitzades de la Diputació de Barcelona en l'adreça <www.diba.es/xbcr/default.htm>.

³⁹⁸ Mn. Pau Costas serà al 1917 capellà de les monges de Sant Benet.

³⁹⁹ R. REIXACH, *Els orígens del catolicisme social contemporani a Mataró. Dels inicis de la revolució industrial a la primera guerra mundial*. Mataró: Caixa Laietana 2010, p. 504.

5. CONCLUSIONS

D. Carme Llinàs del Torrent i Reixach entra al Monestir de Sant Daniel de Girona amb dificultats per acceptar la *vida particular* que allà s'hi practicava. Ella somnia l'adopció de la *vida comuna* que, tímidament comença a aplicar-se en el noviciat del seu monestir, l'any 1863, però que necessitarà trenta-dos anys per implantar-se de manera definitiva. Ella no podrà esperar-los.

Als tres anys de la seva entrada comença a pensar en la possibilitat de dur a terme una fundació. Fins després de catorze anys no troba el suport necessari. El seu col·laborador serà el seu confessor, el Dr. Joaquim Masmitjà.

El primer pas és trobar un lloc on instal·lar el nou monestir. Es pensa en Tarragona però, malgrat tenir el consentiment del bisbe Bonet, no es troba un edifici adient.

Aprofitant el fet que el Dr. Masmitjà havia fundat les Filles del Cor de Maria a Mataró l'any 1861 i hi tenia contactes, l'any 1879, comencen els tràmits per adquirir l'antic convent de les Filipenses Missioneres de l'Ensenyament, propietat de Gertrudis Castañer i Seda. El capital necessari el proporciona Josep Llinàs, germà de la fundadora. En morir, deixa encarregat al seu germà Manuel Llinàs de lliurar els 8.000 duros per la compra del convent i la preparació de la fundació.

El següent pas és cercar dues monges per completar el mínim canònic de tres. Les trobaran a Sant Pere de les Puel·les. No sabem les raons que dugueren a D. Rosa Casas i a D. Maria Font a la fundació mataronina. En la segona, potser fou una raó de pes, el retorn a la seva ciutat natal.

Després de constatar que a Mataró la fundació serà ben acollida, els bisbes de Girona, Tomàs Sivilla i de Barcelona, Josep M. Urquinaona gestionen els tràmits eclesiàstics: obtenir el permís de Roma, constatar l'aprovació de les comunitats, garantir la clausura i organitzar el viatge de les fundadores.

El 28 d'agost de 1881 té lloc la fundació de Sant Benet de Mataró. Hi és present el Dr. Bonaventura Castellà, un dels benefactors i protectors de la comunitat fins la seva mort.

Les vocacions faran créixer ràpidament la comunitat i serà necessària la construcció d'un nou monestir a l'eixample mataroní, tot just projectat. Es realitzen tot tipus de treballs per mantenir la comunitat, fins i tot, s'obre una escola d'ensenyaments primaris i de pàrvuls, però, malgrat es ven l'edifici del primer convent, al carrer de Sant Josep, i les monges cedeixen els seus dots, els problemes econòmics que

comporten l'edificació del nou monestir el deixen inacabat i a les monges esgotades econòmicament. Les famílies de les monges i diversos benefactors les ajuden. Entre ells el P. Josep Recoder i Annexy que, a la mort del Dr. Castellà, es convertirà en capellà de la comunitat.

L'espiritualitat i la litúrgia aniran modificant-se segons els signes del temps, mentre la comunitat creix i les monges troben el seu lloc en la societat i l'església mataronina.

Finalment, D. Carme Llinàs mor l'any 1905 i pot donar-se per tancat el procés de fundació i consolidació del Monestir de Sant Benet de Mataró.

No podem imaginar la història del Monestir de Sant Benet de Mataró com un fet aïllat. D'una banda, cal atendre a la situació general dels monestirs benedictins femenins espanyols i catalans, de l'altra, al context peculiar de la ciutat de Mataró que féu possible que s'hi fundés un nou monestir.

Hem vist que els monestirs benedictins femenins i espanyols al llarg del segle XIX passen una sèrie de penúries relacionades amb la guerra del francès i amb els canvis sociopolítics de l'estat espanyol.

La guerra del francès va sumir els monestirs en la misèria i va ser el marc en que van tenir lloc les primeres desamortitzacions. La laïcitat exportada de França i el liberalisme xocaven amb uns monestirs que havien mantingut les seves legislacions sense canvis des del 1615 i, en certs aspectes, des del segle XI i Cluny. Els monestirs que viuen de rendes es veuen abocats al desastre econòmic. La guerra obliga a marxar de casa seva a les monges de clausura. Els monestirs són condemnats a l'ostracisme i a l'agonia amb les lleis de supressió de convents que impedeixen les noves professions. La desamortització de Mendizàbal fa desaparèixer el referent benedictí masculí que dirigia la Congregació de San Benito de Valladolid i la Congregació Claustral Cesaraustana. Els monjos exclaustrats continuen rondant els monestirs femenins sense saber, ells mateixos, com reconduir la seva vida. Són els temps de les noves fundacions a Austràlia: un somni per fugir d'un país, fins i tot d'un continent, que havia deixat de ser amable.

L'anticlericalisme s'obre camí i les necessitats i la misèria en que viuen els obrers, fan cercar el remei d'aquesta situació en la formació de les classes més desfavorides i en l'auxili dels més desemparats i malalts. El nombre de congregacions femenines que es funden dedicades a l'ensenyament, als malalts,... creix gairebé exponencialment.

En aquesta situació el monacat s'enfronta a diverses situacions noves. Els Ordinaris substitueixen els abats generals i afavoreixen l'aparició de nombrosos signes d'heteronomia en els monestirs. El Concordat i la societat els acusa de la seva inutilitat: són paràsits que no aporten res. Per aquesta raó, l'estat es veu amb ànims de discernir quin nombre de monges correspon en cada monestir, quins monestirs han de desaparèixer i a què s'ha de dedicar cadascun.

D'altra banda, les fugides obligades del monestir i el contacte forçat amb d'altres congregacions o ordes religiosos, inevitablement, ha de qüestionar les bases d'un monacat estàtic i immòbil des de centúries.

La set de reforma es comença a gestar. En alguns casos per obligació, de la mà dels Ordinaris, que exigeixen la implantació de la vida comuna i l'abandó del peculi. De l'altra, de les pròpies monges, que ja no entenen com es pot viure l'Evangelí, la *koinonia* dels primers cristians que havia donat llum al monacat antic, si cadascú viu a casa seva i vetlla per ell.

En un altre àmbit, la litúrgia i la formació de les monges s'havia omplert de devocions que no tenien res a veure amb la pregària arrelada en les Escriptures que reclamava Sant Benet. En els refetors monàstics s'escolten paraules i missatges dels antics monjos que són molt lluny del que es viu en la quotidianitat.

Poc a poc, entre el desastre econòmic i demogràfic dels monestirs, s'obre una esquerda que posa de manifest la necessitat de canvis que, de fet, la desaparició de les Congregacions, acabarà per fer possible.

El Monestir de Sant Benet de Mataró, no hauria pogut fundar-se mai, si Sant Daniel hagués continuat sota la supervisió de la Congregació Claustral. El que el feu possible, justament, fou l'auxili exterior d'uns Ordinaris que començaven a acostumar-se a la proliferació de fundacions femenines. La Congregació Claustral, possiblement, massa encotillada en els seus antics costums, no hauria estat preparada per passar de *la vida particular a la vida comuna*. De fet, el primer monestir que fa el canvi, Valfermoso de las Monjas, és un que no pertany a cap Congregació i ho fa després de la visita d'un delegat de l'Ordinari.

El que passa a Sant Daniel i a Corella són signes d'una reforma monàstica necessària i inevitable que continuarà fins més enllà de la primer meitat del segle XX, quan es formaran les Federacions de Monges Benedictines.

D'altra banda, tampoc no es pot menystenir la rebuda social dels nous monestirs. Possiblement, Sant Benet no hauria estat possible en una altra ciutat. Qui voldria

afavorir la fundació d'un monestir quan els temps propicien, més aviat, la seva crema?

La situació de Mataró, una ciutat industrial immersa en la problemàtica obrera, té una burgesia majoritàriament religiosa que mira de col·laborar amb l'església local per mirar de contenir i corregir l'anticlericalisme i la lluita de classes. Una ciutat que havia comprès el neotomisme i a Balmaes quan afirmava que era possible un cristianisme liberal que vetllés per les llibertats i els drets individuals sense abandonar la fe.

Mataró, en aquest període, és una ciutat encara rica que pot facilitar l'ajut econòmic per dur a terme una fundació i que mira de solventar els problemes socials a còpia de monestirs, cercles catòlics i de tot tipus d'institucions cristianes i religioses. És una ciutat levítica que lluita per mantenir la seva fe sense oblidar la seva història. Una ciutat que comença una decadència després de tres segles de creixement i esplendor. Una ciutat profundament montserratina d'on han sortit benedictins importants com Josep Cabot, monjo de Sant Salvador de Breda, Felip d'Alemanya, monjo de Sant Cugat del Vallès, i Josep Serra, monjo de San Martín Pinario i fundador a Austràlia.

La història de la fundació de Sant Benet de Mataró no es pot divorciar del context en que va néixer i una mirada profunda permet descobrir molts aspectes que van més enllà del somni d'una monja que vol fugir de la seva comunitat.

ARXIUS:

SANT BENET DE MONTSERRAT

- ELIES, M.A., *Crònica del temps de la guerra*, AMSBM, A9P2C1- *Cròniques*.
- LAGUNA, P., *Biografia de la fundadora del Monasterio de Sant Benet de Mataró, Doña Carmen Llinàs i Reixach*, AMSBM, A9P2C5- *La fundadora*.
- LLINÀS, C., Carta D. Carme Llinàs al Dr. Masmitjà, 14.05.1880, AMSBM A9P2C1- *La fundació*.
- MUNTADAS, M., *Reglas de urbanidad de la monja benedictina*, Manresa: Roca 1876
Biblioteca del Monestir de Sant Benet de Montserrat, SB, *Monàstica*.
- PEYROT, A. *Crònica del Monestir de Sant Benet de Mataró, 1881-1981*, AMSBM, A9P2C1- *Cròniques*.
- RAMON, M.LL., *Crònica del temps de la guerra*, AMSBM, A9P2C1-*Cròniques*.
- RAMON, M.LL., *El P. Recoder*, AMSBM A9P2C1- *Cròniques*
- SINDREU, M. A. *Crònica any 1940*, AMSBM, A9P2C1- *Cròniques*.
- Las Constituciones para los monasterios de religiosas de la Congregación benedictina claustral, tarraconense y cesar-augustana, hechas y mandadas observar por el Sagrado Capítulo General, celebrado en la Ciudad de Barcelona en el Real Monasterio de San Pablo del Campo, Año del Nacimiento de Jesu-Christo 1615*, AMSBM A2P2
- Correspondència amb Sant Anton i Santa Clara de Barcelona*, AMSBM
- Llibre d'actes capitulars 1939-1952*. AMSBM, A9P2C5.

SANT DANIEL DE GIRONA

- CASTANYER, A., *Records dispersos dels primers temps al Monestir, Sant Daniel: 1983*.
- Administració. Desamortització. Incautació, 1855-1856*, AMSDG, C5.
- Carta de l'Abadessa Maria Anna de Camps i de Font al Capità General del Principat amb data 10 de febrer de 1817. *Comunicacions oficials*, AMSDG, I
- Carta signada per F. Rafael, abad de la Portella, Presidente de la Congregació Claustral, y el Secretario de la Congregación Pablo de Francolins i adreçada a la Abadesa y cabildo del real monasterio de San Daniel. 28.06.1817, *Correspondència amb abats presidents. 1742-184*, AMSDG, G2.3
- Comunicacions oficials*, AMSDG, I
- Correspondència amb abats presidents. 1742-184*, AMSDG, G2.3
- Decret episcopal per la vida comuna, 10 d'agost de 1895, Comunicacions oficials eclesiàstiques*, AMSDG, II
- Entrades de monges, 1830. Vida en comunitat*. AMSDG, E
- Sobre procuradors*. AMSDG, C1

MONTSERRAT

- Documentació de la Visita*. AAM
- Documentació de la Visita*. Núm 9386/47. AAM.

ARXIU COMARCAL DEL MARESME

- Llibre d'acords municipals 1936*. ACM
- MANÉN, J. *Dietari 1889*, ACM.

MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA DE MATARÓ

- BUSQUÉ, J., «Mort del Molt Reverend P. Josep Recoder i Annexy de la Congregació de Sant Vicenç de Paül. Esbós biogràfic», *El Pensament Marià* 340 (19.01.1921).
- CAT MASMM, J. NUNELL, *A la buena memoria del reverendo Sr. Dr. D. Buenaventura Castellà y Pujadas, presbítero licenciado en Sagrada Teología, ex-ecónomo de la Parroquia de Santa María de Mataró y residente perpetua de la misma*, Mataró 1902.
- RIBAS, M. «Projecte d'altar i cimbori per al monestir de Sant Benet », *El Pensament Marià. Bisetmanari d'Acció Catòlica* 1298 (24.07.1930)
El Pensament Marià 835 (26.01.1926)
El Pensament Marià 1053 (09.03.1928)

ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA

- CAT ADB- *Primera visita pastoral de las Parroquias del Obispado de Barcelona practicada por el Excmo. e Ilmo. Sr. D. Jaime Català y Albosa. Primer volumen. 23 de marzo de 1885.*

BIBLIOGRAFIA

- ALONSO, M., *El monestir de Santa María de Carvajal entre 1808 y 1936*, León: Monasterio de Sta. María de Carvajal 2011. Ed. Priv.
- Bloc Mataroní*, Mataró: 1925.
- CLARIANA, M. «El Monestir de Sant Benet de Mataró», *Acull. La revista dels Oblats benedictins de l'Abadia de Montserrat* 68 (1992), pp. 9-11
- COLOMBÀS, G.M., *El Monasterio de San Benito de Cuntis*, Zamora: Monte Casino 1978.
- , *San Pelayo de León y Santa María de Carvajal. Biografía de una comunidad femenina*, Zamora: Monte Casino 1982
- COSTA, F., *Mataró al segle XIX. El treball i el capital fent la ciuta*. (Episodis de la història 295), Barcelona: Rafael Dalmau 1993
- Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*, II: D-O, Barcelona: Generalitat de Catalunya – Claret 2000.
- Diccionari d'història eclesiàstica de Catalunya*, III: P-OZ, Barcelona: Generalitat de Catalunya – Claret 2001.
- FERRER, LL., *Santa Maria de Mataró : la parròquia, el temple (1675-1928)* II Mataró: MASMM 1970
- FLORENSA, J., «La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat de l'església de Santa Anna de l'Escola Pia de Mataró», *Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria* 99 (2011).
- GIRONELLA, A. – OLIVERAS, J.M., *El Monestir de Sant Daniel de Girona. 1000 Anys de vida a la Vall*, Girona: Ajuntament de Girona – Fundació Abertis 2010,
- GÓMEZ, C. *Historia monástica. 2n curs*, Montserrat: Monestir de Sant Benet 2011. Edició privada.
- GOMIS, C., «Província de Barcelona» en CARRERAS, F., (dir.), *Geografia General de Catalunya* II, Barcelona: Martín (1908-18)

- Guia dels arxius històrics de Catalunya VII*, Barcelona: Generalitat de Catalunya 1998.
- GURRERA, M., «Els inicis de l'ensenyament de les noies obreres a Mataró», *Sessió d'Estudis Mataronins 19* (2002).
- LAPUENTE, P. L., *Meditaciones espirituales en que se trata del Ssmo. Sacramento de la Eucaristía*, Madrid: Antonio Pérez de Soto 1751.
- LLOVET, J. – COSTA, F., «Mataró» en J. GIRALT (dir. ed.), *Gran Geografia Comarcal de Catalunya II: «Vallès Occidental, Vallès Oriental, Maresme»*, Barcelona: Enciclopèdia Catalana 1991, pp. 347-369
- MOLINA, R., *Las Señoras de Vallfermoso*, Guadalajara: Aache 1996
- MONJAS BENEDICTINAS, *Real Monasterio de San Pelayo*, Oviedo: Monasterio de San Pelayo, 1994.
- J.M. MARTÍ i T. MONTSERRAT, *Epistolario del Dr. Joaquín Masmitjà*, Barcelona: Archivo Diocesano y Biblioteca Pública Episcopal 1982, Volum II.
- PAULÍ, A., *El real monasterio de San Pedro de las Puellas de Barcelona*, Barcelona: 1945.
- PLADEVALL, A – CATALÀ, F., *Els monestirs catalans*, Barcelona: Destino 1970.
- PLANS, S., *Aproximació a la història dels oblats de Montserrat. Els últims 100 anys*. Roma: Pontificio Ateneo S. Anselmo 2000.
- Regla de Sant Benet*, III, 12.
- REIXACH, R. *Els orígens de la tradició política liberal catòlica a Catalunya. Mataró, s. XVIII i XIX*, Mataró: Caixa Laietana 2008.
- RIBAS, M., *Successives transformacions d'un solar mataroní. Sessió d'Estudis Mataronins*, Mataró 1986.
- DEL RÍO, J. L., *Palacios de Benaver y su monasterio de monjas benedictinas*, Burgos: Monasterio de Monjas Benedictinas de Palacios de Benaver 1993
- SALAS, R., *Mataró i l'ensenyament*, Mataró: 1964 Caixa Laietana, p. 60.
- SANS, R.M. *Montserrat 1936-1939. Episodis viscuts*, Barcelona: PAMSA 1992.
- USTÁRROZ, T., *El monasterio de Sta. Magdalena de Lumbier de 1808 a 1936*, Alzuza: Monasterio de Sta. Magdalena 2011, Ed. Privada
- VIVANCOS, M.C.– PALACIOS, C.J., *El monasterio de San José de Burgos*, Madrid: Villena 2000
- A. YEPES, *Coronica general de la Orden de San Benito*, Valladolid: Francisco de Cordova 1615.
- ZARAGOZA, E., *Catàleg dels monestirs catalans*, Barcelona: PAMSA 1997, p. 139
—, *Abaciologi benedictí de la Tarraconense*, Barcelona: Fundació Balmesiana, 2002

ANNEX 1: FONTS

Degut a que algunes de les fonts utilitzades per a realitzar aquest treball no són d'ús comú en els estudis de Ciències Religioses, sembla adient fer-ne una presentació de continguts i la seva relació amb el Monestir de Sant Benet, al marge del recull detallat presentat a l'apartat de fonts i bibliografia.

1. FONTS ORALS

En el moment de la recollida de dades, continuava viva la que fou la *compradora*⁴⁰⁰ del Monestir de Sant Benet de Mataró en el període immediat a la guerra civil espanyola, na Francisca Guilà i Ximenes⁴⁰¹. El seu pare fou sagristà del monestir. Ambdós mataronins i coneixedors de l'edifici, de l'església i de les monges que habitaren el monestir entre el 1930 i el 1936.

Fonts orals secundàries són:

- En Rafael Soler i Fontrodona, vinculat a l'AMSMM i parent de D. Josefina Cuadrada i Calvó, monja del monestir de Sant Benet de Mataró.
- En Josep M. Clariana i Coll, fill d'un *oblat* de Mataró i arxiver de l'Ajuntament de Mataró.
- En Ramon Reixach i Puig, historiador i membre de l'AMSMM.
- En Josep M. Dresaire també vinculat a l'AMSMM, fill d'un *oblat* mataroní.
- La Gna. Montserrat, carmelita descalça de Mataró, treballadora de Can Parull, família que va acollir alguna de les monges durant la guerra.
- Albert Güell, periodista i escriptor d'una història de les Filles del Cor de Maria de Mataró que té prevista la publicació a l'abril de 2012.

⁴⁰⁰ Com les monges eren de clausura i no sortien sinó era en casos excepcionals i amb permís exprés de l'Ordinari, els monestirs tenien contractats uns seglars que realitzaven les compres pel monestir: eren els *compradors*.

⁴⁰¹ La Francisca Guilà vivia amb els seus pares a la casa annexa al monestir, al carrer d'Argüelles núm. 1.

2. FONTS ARXIVÍSTIQUES⁴⁰²

2.1. MONESTIRS

La documentació dels Monestirs de Sant Benet de Montserrat, Sant Daniel de Girona i Sant Pere de les Puel·les de Barcelona està en procés de reorganització. Per aquesta raó a l'hora de citar la documentació procedent d'aquests arxius ho farem, amb les inicials de l'arxiu i, quan s'escaigui, amb el número d'armari, prestatge i caixa i amb el nom de la carpeta on es trobaven en el moment de la recollida de dades. Ex: LAGUNA, P. *Biografia de la fundadora*, AMSBM A9P2C1-Fundació (Arxiu Monestir de Sant Benet, armari 9, prestatge 2, caixa 1, carpeta "Fundació").

- Monestir de Sant Benet de Montserrat:
  - a) Fons del Monestir de Sant Anton i Sta. Clara de Barcelona:
    - Codis jurídics (*Constituciones de la Congregación...*)
    - Correspondència amb el Monestir de Sant Benet de Mataró
  - b) Fons del Monestir de Sant Benet de Mataró:
    - 5 Caixes de documentació posterior a la guerra civil: cròniques, comptabilitat, actes capitulars, biografies, còpia de material d'altres arxius sobre la fundació, biografia de la fundadora, fons fotogràfic del monestir
- Sant Daniel de Girona:
  - Documentació sobre esdeveniments del segle XIX (guerra del francès, correspondència amb els Presidents de la Congregació Claustral, desamortització de Madoz,...)
  - Fons fotogràfic
  - Codis legals (*Constituciones, Costumaris, Concili de Trento...*)
  - Còpia, procedent d'altres arxius, sobre correspondència relacionada amb la fundació de Sant Benet de Mataró
- Sant Pere de les Puel·les:
  - Correspondència amb el Monestir de Sant Benet de Mataró
  - Fons fotogràfic
- Santa Maria de Montserrat:
  - Correspondència del P. Adeodat Marcet amb Sant Benet de Mataró

⁴⁰² De les fonts arxivístiques que hem emprat no coneixem o no existeix una descripció adient a la NODAC. Per aquesta raó, hem mirat d'improvisar-ne una en la que citarem els documents de la manera següent: CAT-Acrònim (de l'arxiu)- Referència topogràfica- Nom del document.

Documentació de la *Visita* realitzada als monestirs benedictins catalans després de la guerra civil

Biblioteca: revistes dels *Oblats (Acull, Via Vitae,...)*

2.2. ARXIUS DIOCESANS

- Arxiu Diocesà de Barcelona:
Visites pastorals a Mataró
1 Caixa amb documentació de Sant Benet de Mataró⁴⁰³
- Arxiu Diocesà de Girona:
Arxius parroquials de la província i la ciutat de Girona: Hi trobem documentació sobre la família fundadora (llibres de baptismes, matrimonis, òbits,...)
Correspondència relacionada amb la fundació
- Arxiu Diocesà de Tarragona:
No hi consta documentació del connat de fundació en aquesta ciutat

2.3. ARXIUS PARROQUIALS

- Arxiu Museu de Santa Maria de Mataró:
Documentació sobre Sant Benet de Mataró
Fons bibliogràfic sobre Mataró, hemeroteca antiga (*Lo Pensament Marià, El Semanario de Mataró,...*)
- Arxiu de la Parròquia de Sant Josep:
La documentació relacionada amb el període de la fundació es va cremar durant la guerra civil

2.3. ARXIUS HISTÒRICS I COMARCALS

- Arxiu Històric de Girona:
Protocols notariais (poders, testaments,...) relacionats amb la família de la fundadora

---

⁴⁰³ A l'Arxiu Diocesà de Barcelona hi ha sis caixes amb el rètol: *Religiosas. Benedictinas*. La caixa on es troba el lligall corresponent a Mataró és citada: *Religiosas. Benedictinas. 3. 1881-1947*.

- Arxiu Comarcal del Maresme:
Fons Ajuntament de Mataró: llibres d'acords municipals, expedients d'obres, padrons, fons bibliogràfic i periodístic sobre Mataró
Fons notarial de Mataró: escriptures de compravenda de terrenys i edificis realitzades per notaris mataronins

2.4. ARXIU UNIVERSITAT DE BARCELONA

En l'època en que el Monestir de Sant Benet de Mataró va tenir escola, hi ha un únic districte educatiu el fons del qual es troba a l'Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona. En ell trobem la documentació que les escoles religioses havien de presentar segons del Decret sobre Inspecció de 1902 i els permisos, inspeccions i incidències relacionades amb l'escola.

2.5. ARXIU DIPUTACIÓ DE BARCELONA

En aquest arxiu es troba la documentació relativa a subvencions demanades a aquesta Diputació. No hi consta que les monges demanessin cap subvenció.

2.6. ARXIU DE PROTOCOLS NOTARIALS DE BARCELONA

En aquest arxiu es troben les escriptures de compravenda d'edificis i solars, relacionades amb el Monestir i realitzades per notaris barcelonins.

2.7. BIBLIOTECA FUNDACIÓ CAIXA LAIETANA

Hemeroteca antiga (*El Mataronés,...*)

ANNEX 2: HORARIS

HORARI DE SANT DANIEL DE GIRONA (1933)⁴⁰⁴

Hora	Activitat
3.45	Alçar-se
4.15	Matines i Laudes al cor de dalt ⁴⁰⁵ . Temps lliure
6.30	Oració
7.00	Prima, Tèrcia i Conventual amb comunió al combregador habilitat per aquest ús. Arreglar al cel·la
7.45	Esmorzar. Passeig per l'hort. Lectura en comú mentre es treballa
11.00	Cura de la parcel·la pròpia del jardí i bugada personal. No existeix bugaderia comunitària
12.00	Visita al Santíssim al cor de baix. <i>Angelus</i> , recitació del <i>De profundis</i> , rentament de mans, dinar, <i>Miserere</i> , estació menor amb tres <i>Parenostres</i> , acte de consagració davant el Sagrat Cor. Recreació i silenci.
15.00	Vespres. <i>Via crucis</i> . Treball. Recreació. Regar el jardí.
18.00	Oració mental i Rosari
19.45	Lectura. Completes. Descans. Silenci rigorós fins a Prima.

⁴⁰⁴ A. CASTANYER, *Records*.

⁴⁰⁵ En aquella època a Sant Daniel hi havia dos cors: el de dalt on només podien anar les Senyores i es feia la majoria d'Oficis i el de baix on hi havia la cripta amb les relíquies de Sant Daniel i el Santíssim. Les criades i, posteriorment, les germanes llegues no resaven l'Ofici, sinó que anaven repetint *Parenostres*.

HORARI DE SANT PERE DE LES PUEL·LES (1881)⁴⁰⁶

Hora	Activitat
4.00	Alçar-se
4.30	Matines, laudes i mitja hora d'oració mental
6.00	Comunió, missa resada d'acció de gràcies i prima
7.30	Esmorzar
8.00	Tèrcia i missa conventual semientonada i els diumenges cantada acabada. Sexta i nona
9.00	Silenci fins les 11.00
10.30	Lectura espiritual
11.30	Una part del Ssm. Rosari i un quart d'hora d'examen particular
12.00	Dinar
14.15	Vespres i una part del Rosari de Maria i passeig per l'hort
15.15	Silenci
15.30	Hora de lectura espiritual
16.00	Xocolata les que no dejenen
18.30	Mitja hora d'oració mental
19.00	Sopar
20.15	Lectura pública, completes i silenci fins a prima del dia següent
21.00	Descans fins a les quatre, «son siete horas como dispone la <i>Sta. Regla</i> »

⁴⁰⁶ CAT AMSPPB A13P1C4- *Correspondència. 1850-1886.*

HORARI DE SANT BENET DE MATARÓ (1881)⁴⁰⁷

Hora	Activitat
04.00	Alçar-se
04.30	Maitines, laudes, prima, mitja hora d'oració, hores menors
07.00	Missa conventual, recollir les cel·les
8.00	Esmorzar i treball
10.00	Lectura en comú a la sala de treball durant mitja hora, rés del Rosari, treball
12.00	Examen de consciència al cor durant quinze minuts, dinar, recreació fins les dues, vespres i treball
15.30	Reunió a la sala de treball: lectura, rés del Rosari de Sant Benet, Parenostres amb deprecacions.
18.00	Lectura d'un llibre recreatiu seguida de la recreació.
19.00	Pregària
19.30	Sopar i temps lliure
20.30	Completes i pregàries de la nit

HORARI DE SANT BENET DE MATARÓ (1902)

HORA	ACTIVITAT
4.00	Primer senyal per alçar-se
4.30	Segon senyal
4.35	Senyal perquè la Comunitat vagi al cor. Pregàries del matí. Oració metal
5.00	Maitines, laudes, prima i tèrcia
6.15	Santa Comunió i Sagrada Missa
7.30	Esmorzar i treball. Mentre es treballa es resa el St. Rosari
8.30	Sexta i nona al cor
9.00	Treball
10.00	Lectura espiritual
11.15	Examen particular reunida la Comunitat en el Comulgatori
11.30	Dinar. Visita al Santíssim. Recreació o descans (segons el temps litúrgic)
14.00	Vespres i treball
15.30	Lectura que fa una religiosa mentre la resta treballen
16.00	Berenar (els dies que no són de dejuni) després es continua treballant i resant diverses devocions
18.00	Recreació treballant o passejant, segons els dies
19.00	Sopar. Visita al Santíssim i temps lliure
20.15	Completes al cor. Lectura espiritual. Examen general. Pregàries i asperges. Descans

⁴⁰⁷ CAT AMSBM Monestir de Santa Clara. Correspondència 1872-1911.

HORARI DE SAN JOSÉ DE BURGOS (1854)⁴⁰⁸

HORA	ACTIVITAT
5.00	Llevar-se i oració mental (mitja hora)
6.00	Prima, capítol, hores menors de l'ofici de la Mare de Déu i esmorzar
7.30	Tèrcia, missa conventual, sexta i nona i treball
11.00	Dinar, silenci (mitja hora) i recreació
14.00	Vespres, rosari, estació, comunió espiritual, vespres i completes de l'ofici de la Mare de Déu, lectura espiritual (quinze minuts), treball i recreació
18.30	Llicó espiritual, completes i pregària mental
19.30	Sopar i temps lliure
21.00	Matines i laudes del dia següent, examen de consciència i matines i laudes de l'ofici de la Mare de Déu, descans.

⁴⁰⁸ VIVANCOS, M.C.– PALACIOS, C.J., *El monasterio de San José de Burgos*, Madrid: Villena 2000

HORARI DE SAN BENITO DE CUNTIS (1876)⁴⁰⁹

Hora	Activitat
2.00	Matines i laudes
5.30	Pregària mental (30 minuts), prima, comunió ⁴¹⁰ , missa i esmorzar
7.00	Lectura espiritual
7.30	Tasques diverses, probablement domèstiques
9.00	Tèrcia i treball
11.00	Sexta, dinar, nona i recreació
13.00	Treball
14.00	Vespres i treball
17.00	Oració i completes
19.00	Sopar
20.00	Descans

⁴⁰⁹ G. COLOMBÀS, *El Monasterio de San Benito de Cuntis*.

⁴¹⁰ Combregaven els diumenges, dimarts, dijous i dissabtes.

ANNEX 3: MONGES

MONGES A SANT DANIEL DURANT EL SEGLE XIX⁴¹¹

Data	Abadessa	Altres càrrecs	Nombre de monges	Ubicació	Causa
22.10.1800	Anna de Font i Camprodon	Hi ha priora i sotspriora	11	Monestir	-
08.02.1802	Íd.	Priora	9	Íd.	-
29.09.1810	Abadia vacant	-	4	Solsona	Guerra del francès
02.09.1811	Íd.	-	4	Totes a Olot excepte Ignàcia de Manresa que és a Berga	Íd.
23.10.1811	Íd.	-	5	Olot	Íd.
26.11.1811	Íd.	-	3	Olot	Íd.
14.08.1814	Íd.	-	4	Girona. Carrer de la Força. Interinament a Casa de D. Francesc de Camps	Destrucció del monestir
08.01.1816	Maria Anna de Camps	Ignàcia de Manresa priora	4	Girona. Carrer de la Força. Interinament a Casa de D. Francesc de Camps Decret d'unió amb Santa Clara	Destrucció del monestir
28.05.1824	Íd.	Íd.	8	Monestir	-

⁴¹¹ CAT AMSDG A3P3- *Vida de comunitat. Fitxes monges.*

Data	Abadessa	Altres càrrecs	Nombre de monges	Ubicació	Causa
11.06.1828	Ignàsia de Manresa	Gertrudis de Manresa priora	8	Monestir	-
12.06.1829	Íd.	Íd.	Íd.	Íd.	-
1833	Íd.	Íd. Hi ha una sagristana: Caterina Pou	9	Íd.	-
09.10.1849	Caterina Pou i Adroer	M. Gràcia Quintana, priora	6	Íd.	-
08.05.1855	M. Gràcia Quintana	No hi ha priora	11	Íd.	-
12.09.1869	Íd.	Íd.	21 i una exclaustada (Esperança Llorens, organista) La Gna. Carme Llinàs ja apareix a la llista de monges de la Comunitat	Íd.	-
08.07.1887	Carme Albert i Xauet	-	8	Monestir	-

ANNEX 4: L'ESCOLA DEL MONESTIR DE SANT BENET⁴¹²

1. Estatuts del Monestir de Sant Benet de Mataró

Estatutos del Monasterio de Benedictinas de Mataró, fundado con aprobación pontificia en 1881. La Orden de San Benito fue fundada en Italia a principios del siglo VI por el mismo Santo Patriarca, cuyo nombre lleva. Establecidos en España a mediados del mismo siglo VI. Las Religiosas que fundaron el Monasterio de Mataró procedían de los antiquísimos monasterios de San Daniel de Girona y de San Pedro de las Puellas, de Barcelona.

- 1) La Comunidad Benedictina establecida en el Monasterio de la Ciudad de Mataró es independiente como todos los monasterios de la misma Orden que guardan rigurosa clausura Papal y es gobernada por una Abadesa vitalicia, la cual es nombrada por la misma Comunidad bajo la Presidencia del Prelado de la Diócesis o de un representante suyo: la elección siempre debe ser confirmada por el Sr. Obispo, como Delegado de la Santa Sede.
- 2) La Comunidad está sujeta al Ordinario como Delegado de la Santa Sede.
- 3) La Abadesa nombra la Priora, Subpriora y demás cargos de la Comunidad, gobernando esta con ayuda de las Religiosas que forman su Consejo, cuya duración es a voluntad de la Prelada.
- 4) El fin principal de las Religiosas Benedictinas es el de consagrarse a la oración y al trabajo y este principalmente a la enseñanza de niñas pobres, gratis.
- 5) Para poder ingresar en esa Comunidad deben reunirse las condiciones siguientes:
  - a) Ser de legítimos padres.
  - b) Tener 15 años de edad.
  - c) No padecer enfermedad crónica ni contagiosa
- 6) Las jóvenes pasan seis años de noviciado, durante los cuales se forman para poder cumplir los oficios y cargos a que las destina la Prelada.
- 7) Las novicias hacen la primera profesión al primer año de Noviciado, y la segunda, que es la solemne, al cuarto año del mismo.
- 8) La Prelada nombra las Profesas para desempeñar las clases de la Escuela pública.

La Directora: Visitación Colomer.

2. Condicions generals de l'edifici:

I. Condiciones generales del edificio

1. Emplazamiento y alrededores. Está muy bien situado en el ensanche de esta ciudad sobre terreno seco y en sus inmediaciones no hay industrias insalubres y peligrosas ni focos infecciosos.
2. Orientación del edificio. Se halla orientado al este.
3. Dimensiones del edificio. Mide la escuela 33 metros de largo por cinco de ancho y 4,5 de altura.

II. Condiciones de las clases

1. Capacidad. Consta de tres salas de 35 m cuadrados una, 40 la otra y 50 la tercera, capaces de contener las tres más de 100 alumnas.
2. Ventilación. La ventilación es contrapuesta y suficiente, verificándose por las ventanas que están bien situadas.
3. Iluminación. Hay la suficiente, recibiendo las tres clases por el Norte
4. Calefacción. Tiene la natural y propia de su orientación.
5. Muros y paredes. Muros de piedra y mampostería de regular espesor y gran solidez, paredes lustradas.

III. Dependencias complementarias

1. Retretes. Hallándose aislados de las clases conteniendo cada uno un sifón y reúnen buenas condiciones.

⁴¹² CAT AUB – 1902. *Benedictinas de Mataró*.

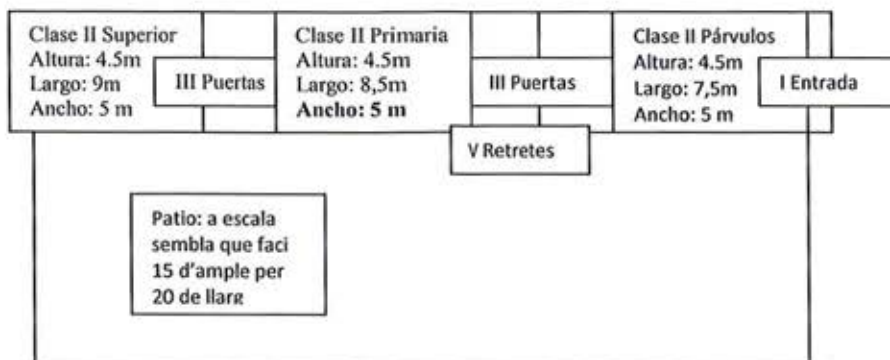
2. Patios de recreo. Tienen uno de más de 224 m cuadrados de solaz y descanso de las alumnas.

IV. Mobiliario escolar

1. Mesas y asientos que reúnen las condiciones que pide la higiene.

2. Libros. Las condiciones tipográficas, así como el demás material de enseñanza están conformes a la higiene.

3. Plànol:

Segons veiem en el plànol, l'escola tenia una aula de pàrvuls, una de primària i una altra d'ensenyament superior. En aquest esbós hi falten tres finestres a l'aula de pàrvuls que donen al carrer i una que porta al pati. A la de primària hi ha tres finestres al carrer i una finestra i una porta que donen al pati. A la superior hi ha quatre finestres al carrer, dos al pati i una porta que també dóna al pati. Aquesta part de l'edifici, quan l'escola desaparegui es convertirà en dependències d'ús dels *Oblats*, quan aquests, deu anys després siguin consituïts.

4. Reglamento:

Reglamento. Reglamento que rige la Escuela para niñas pobres, establecida en el Monasterio de Benedictinas de la Ciudad de Mataró.

Del ingreso:

1. Para ser admitida una niña a la Escuela se requiere que no sea de lactancia.
2. Que no padezca enfermedad contagiosa, endémica ni epidémica.
3. Que esté vacunada si es menor de 10 años y revacunada si es mayor de esta edad.
4. Que no revele el menor descuido de abandono tanto en la higiene de su cuerpo como en la de los vestidos.
5. Que sea presentada por el padre, madre o tutor o encargado de la niña.

De las enseñanzas:

1. Las enseñanzas son según la edad y capacidad de las niñas que concurren a la Escuela: se hacen en castellano.
2. La religión que se enseña es la Católica, Apostólica y Romana.
3. Todas las instrucciones están basadas en los más sanos principios de la moral y según el carácter propio de la escuela.

Vacaciones:

Las hay por Navidad, Semana Santa y Pascua de Pentecostés

Premios y castigos:

Se dan o se aplican los que aconsejan los autores que tratan de Pedagogía.

Entrada y salida de la Escuela:

Tanto al ir como al salir de la Escuela irán por la calle con recogimiento y modestia, sin correr, gritar o alborotar: las que a esto faltaren, si avisadas dos veces no se corrigieren, serán despedidas de la Escuela.

De las recreaciones:

Las harán en el patio de la Escuela y en ellas sólo se entretendrán en juegos y ejercicios propios de niñas que se educan y forman en una Escuela Religiosa.

La Directora. Teresa Colomer

5. Horaris:

HORA	MATÈRIA
9.00	Entrada, pregària i labor
10.30	Gramàtica
10.45	Lectura
11.15	Escriptura. Aritmètica
11.45	Catecisme
12.00	Pregària i sortida
14.00	Entrada, pregària, catecisme o explicació del Sant Evangeli
14.30	Labor
16.30	Dibuix, urbanitat o geometria
17.00	Història Sagrada o d'Espanya
17.30	Pregària i sortida

6. Llibres de text:

TIPUS DE LLIBRE O MATERIAL.	TÍTOL DEL LLIBRE, MATERIAL O ACTIVITAT
Llibres de text	Catecismo de la diócesis Historia Sagrada de Calonge Historia de España de Calleja Gramàtica castellana de Feliu Aritmètica de Giró Geografía de F.T.D. y de Paluzie Urbanidad de Codina
Secció de lectura	Colección de carteles de A.R. Principios de lectura por Domingo de Miguel Historia Sagrada de Calonge El libro de las niñas de Rubio Cuaderno 5 de Avendaño y Carderera Guía del artesano de Paluzie Escritura y lenguaje de España de Paluzie
Secció d'escriptura	Caligrafía española Caligrafía inglesa
Secció de labors	Calceta, crochet,... Encajes de varias clases Coser, remendar, zurcir Bordar en blanco, seda y oro Corte y confección de prendas Flores de varias clases
Material de classes	Mesas con sus tinteros para escribir Colección de mapas Pizarras de varias clases Cuadros ortográficos Cuadros de historia Mapas de pesos y medidas sistema métrico de Paluzie Tablero contador

7. Personal de l'escola:

Com a directora oficial: la Visitació Colomer.

Com auxiliars d'ella: la Gna. Benita Brillas, la Gna. Concepció Dalmau

Amb les pàrvules: la Gna. Filomena Pigem i la Gna. Pilar Baile.

* La Gna. Benita Brillas. Havia començat la carrera de magisteri però per problemes a la vista no l'havia pogut acabar i no tenia el títol.

* La Gna. Filomena Pigem. Com hem vist, tenia cura de les pàrvules. Mor l'any 1915.

* La Gna. Visitació Colomer. En fou la directora oficial. Mor l'any 1911.

* La Gna. Concepció Dalmau. La van dedicar a les classes però això sembla que la va fer patir perquè amb aquesta tasca es sentia apartada de la Comunitat. Com hem vist, sembla ser que va ser ella qui va tancar l'escola l'any 1915.

* La Gna. Pilar Baile va morir l'any 1906, cosa que ens fa tenir una idea del període en el que hi va poder fer classes.

Ara bé, les fitxes de les monges ens diuen que hi hagué d'altres monges que en un moment o un altre s'hi van dedicar:

* La Gna. Encarnació Serra que, com ens havia explicat el P. Recoder, havia estat al davant de l'escola amb molt encert durant quatre anys abans de ser escollida Presidenta. Això aniria des de l'any 1909-1913, període que podria coincidir amb la malaltia i defunció de la directora oficial, la Gna. Visitació.

* La Gna. Anna Boada Trinxans que, segons les fitxes hi hauria fet classes de labors.

* La Gna. Assumpció Cruspinera. Cal tenir en compte, per fer-nos una idea de quean devia realitzar la seva tasca, que aquesta germana mor l'any 1915.

* La Gna. Rosa Sorigué Rosell que havia professat al 1902.

ANNEX 5: RESCRIPTA PER AUTORITZAR
LA FUNDACIÓ DE SANT BENET DE MATARÓ⁴¹³

ROMA, 8 D'ABRIL DE 1881.

Maria Llinas, monialis professa ordinis S. Benedicto Monasterio S. Danielis civitatis gerundensis, simul cum Maria Font et Rosa Casas etiam monialibus S. Petri Puellarum professis prodicti ordinis in Monasterio S. Petri Puellarum in oppido Sarriá Diócesis Barcinonensis fundare desiderans aedificium summa octo millium duos quam huic fini frater suus eidem elargitar, emere setáuit; ita famen ut ad effectus nova confirce praefactorum tamquam personarum privatarum fiat, cum intentione vero ipsum aedificium ordini suo acquirendi; qua propter Brevis a Sanctitate Vestra facultates necesarias et oportunas suppliciter póstulat, tum ad hujúsmodi emplio modo expósito perfici queat; tum ut ipsa et alicae duce Moniales oportuno témpore a suis respectivis Monasterios egredi et in novum in Mataró fundatum transire valeant. Et Deum.

Ex. Audiencia SSmi. Habita et infro. Serio Sacre. Congregationis Episcoporum et Regularium sub die 8 aprilis 1881 sacritas sua facultates necesarias et oportunas benigne tribuit Episcopo Barchinonensi de intelligentia Episcopi Gerundensis adhoc ut accedente prius consensu Monialium utriusque remensiati Monasterio capitulariter et per secreta sufragio praestando super praesimis prout magis in Domino expediens judicaverit providere possit ac valeat, praescriptis cautelis quas oportunas censuerint confrariis quibuscumque non obstantibus. Roma... J. Card. Ferrireri

---

⁴¹³ CAT AMSBM A9P2C1- *La fundació*

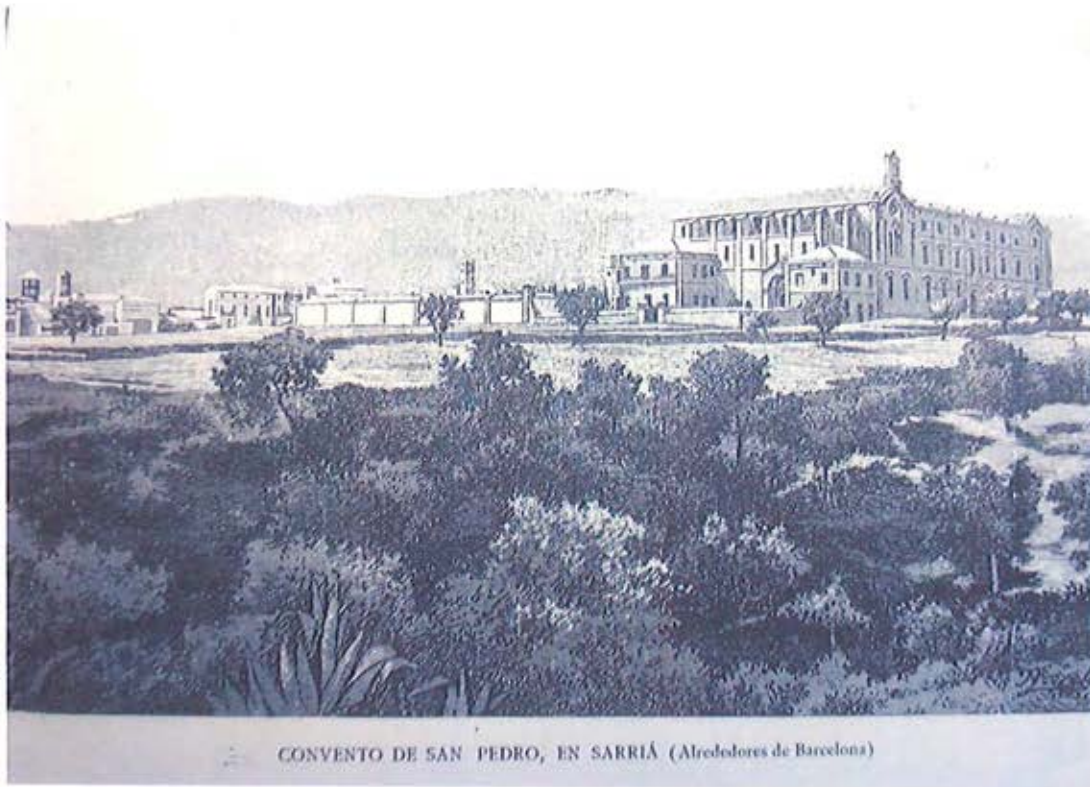
ANNEX 5: ARXIU FOTOGRÀFIC

Monestir de Sant Daniel de Girona l'any 1877 (CAT AMSDG)

Monestir de Sant Daniel de Girona a principis del segle XX (CAT AMSDG)

CONVENTO DE SAN PEDRO, EN SARRIÀ (Alrededores de Barcelona)

Monestir de Sant Pere de les Puel·les al 1879 (CAT AMSPPB)

D. Amàlia de Tini i de Walsh, abadessa de Sant Pere de les Puel·les (CAT AMSPPB)

Interior de l'església de Sant Pere de les Puel·les abans de la guerra civil (CAT AMSPPB)

Interior de l'església de Sant Pere de les Puel·les després de la guerra civil (CAT AMSPPB)

Interior de l'església de Sant Benet de Mataró després de cremada l'any 1936 (CAT AMSBM)

Primer monestir de Sant Benet al carrer de Sant Josep 18-20 (CAT AMSBM)

Detall de la portada de *El Semanario de Mataró* (CAT MASMM)

Detall de la portada de *La Costa de Llevant* (CAT MASMM)

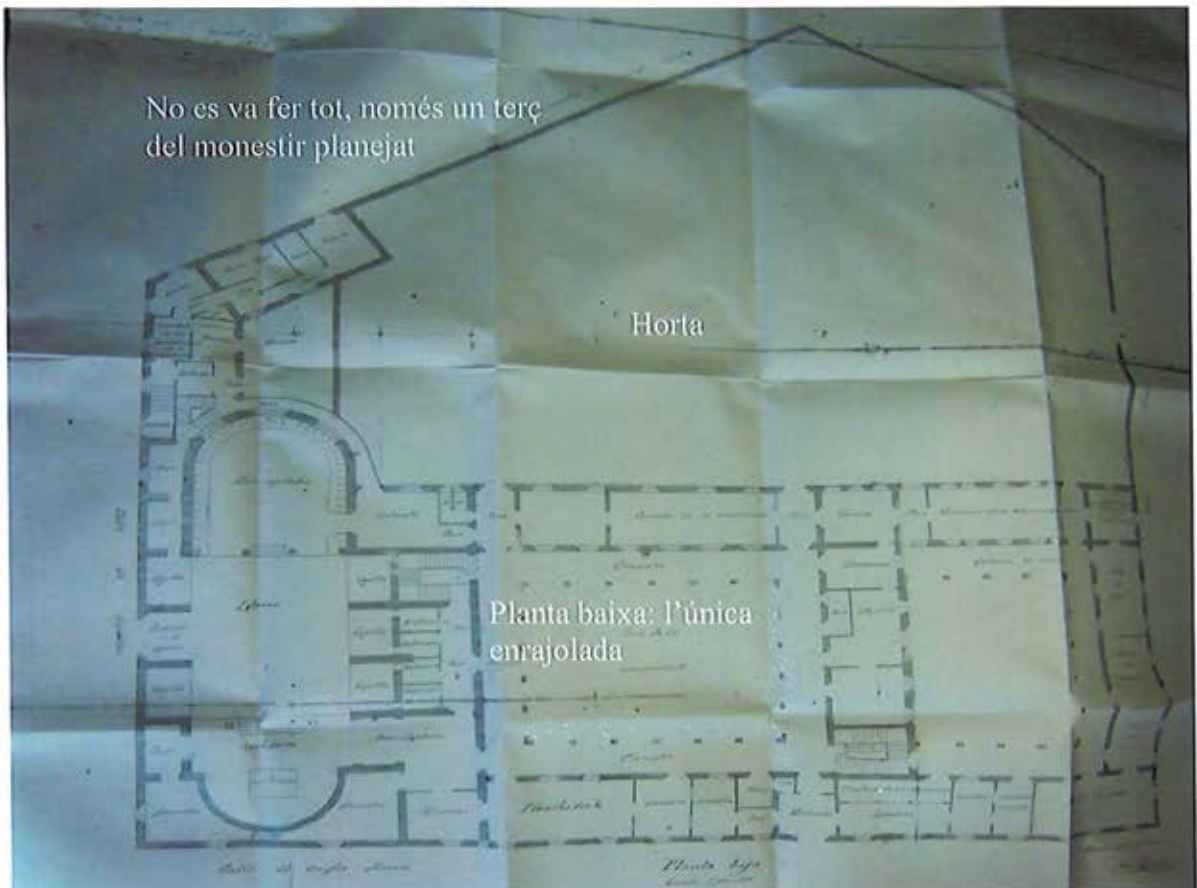
En vermell, projecte d'Eixample de Mataró de l'any 1878 (CAT MASMM)

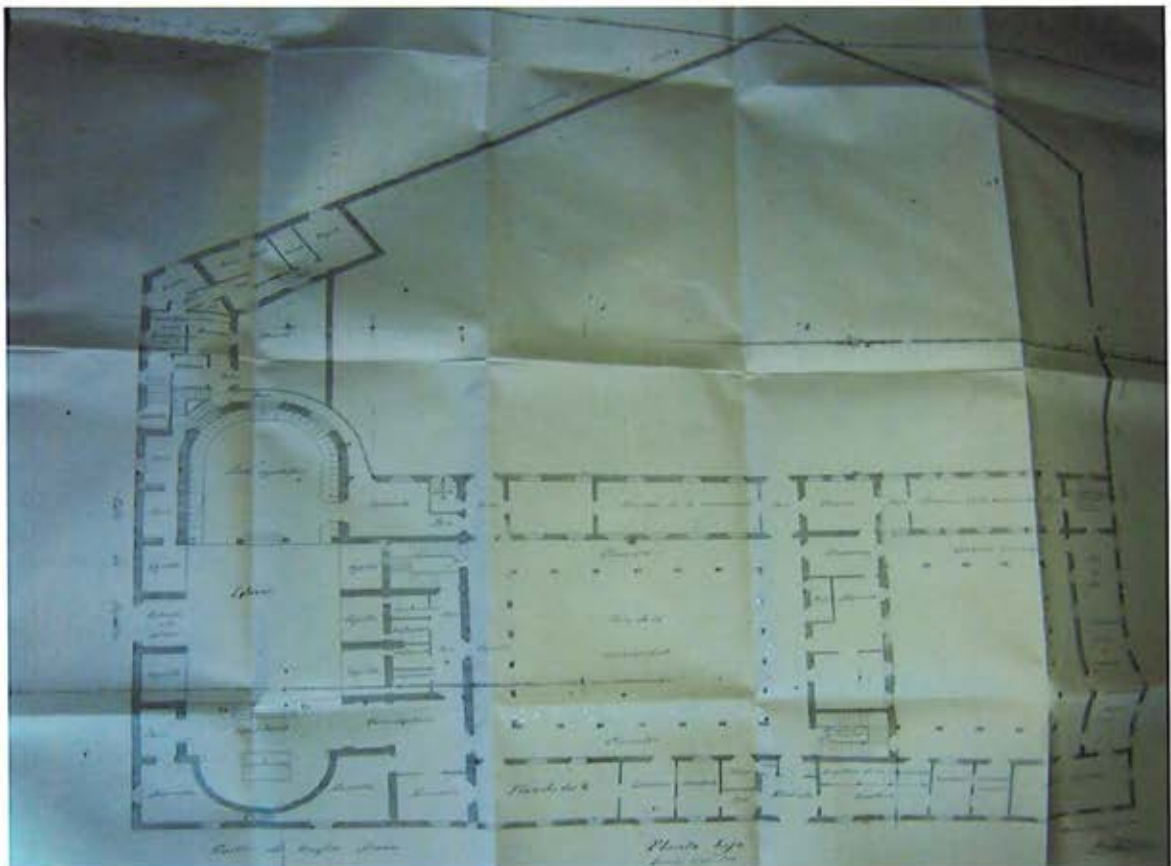
Fotografies de la finca dels *Genovesos* abans de ser enderrocades per fer-hi el nou monstir de Sant Benet de Mataró
(CAT MASMM)

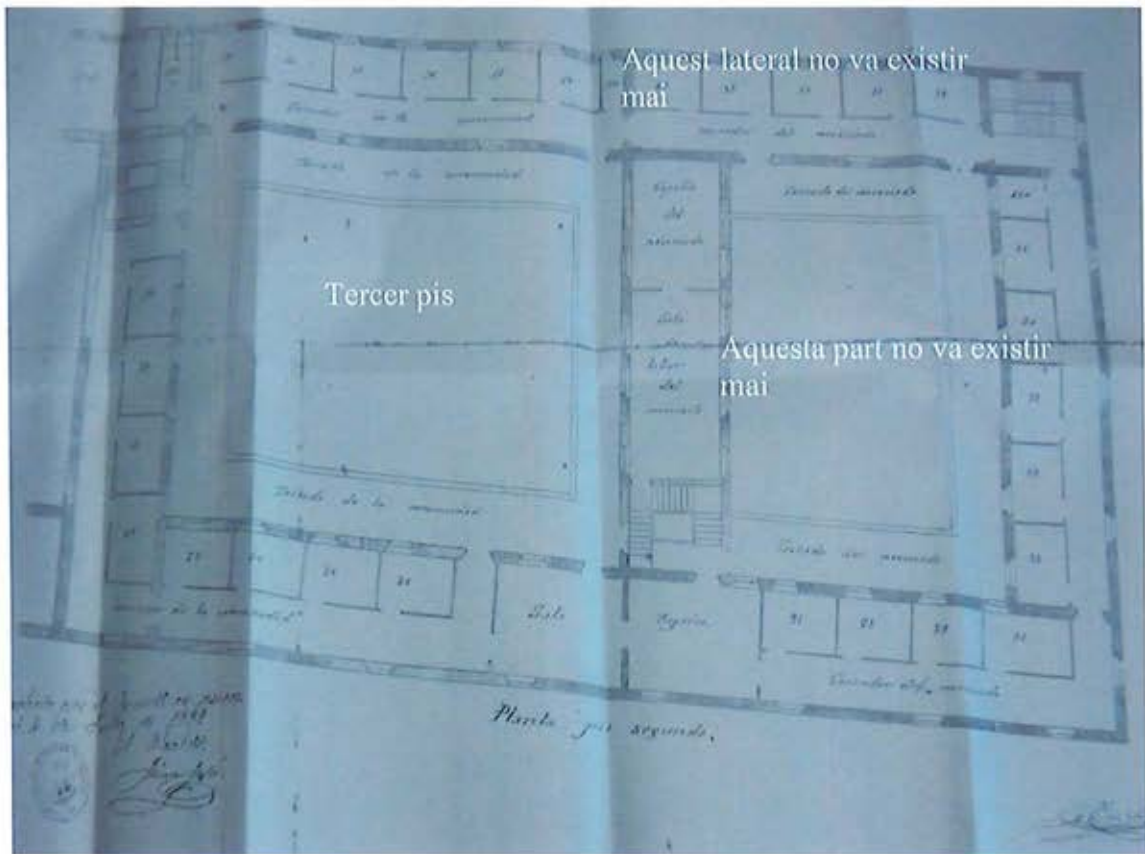

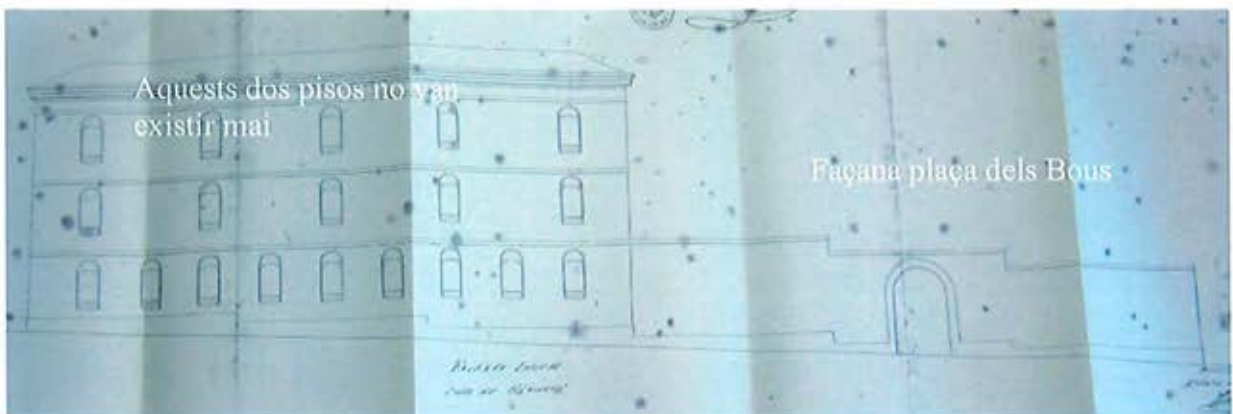
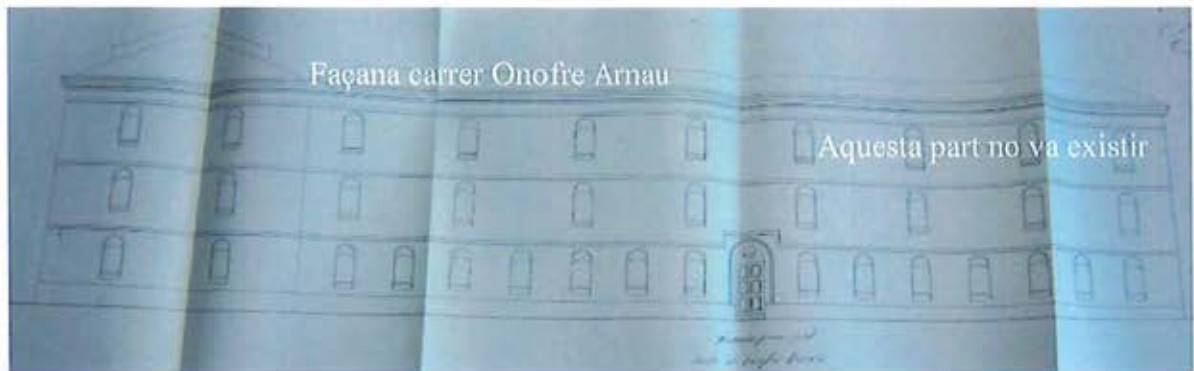

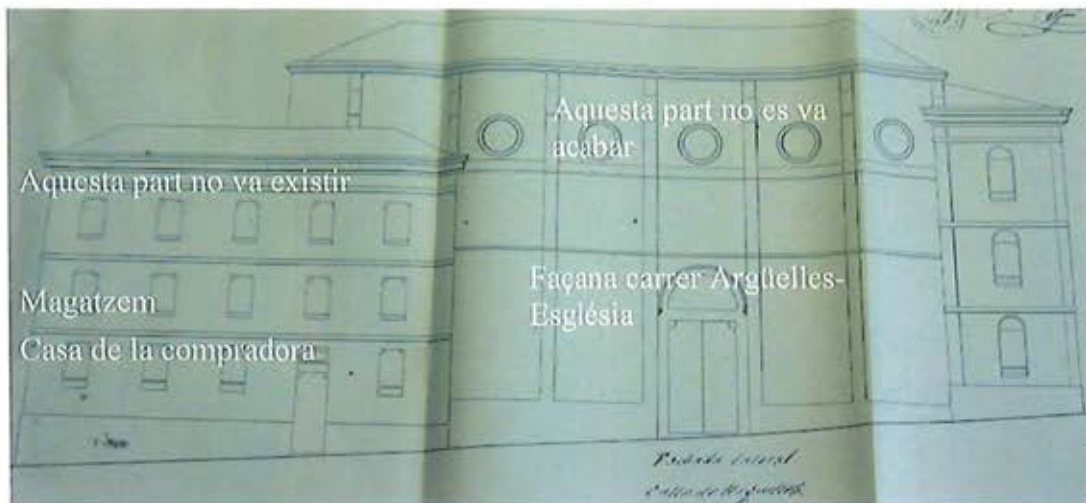
Planta baixa i primer pis del Monestir de Sant Benet segons el projecte d'Emili Cabañes (CAT ACM)

Segona planta i façanes del Monestir de Sant Benet segons el projecte d'Emili Cabañes (CAT ACM)

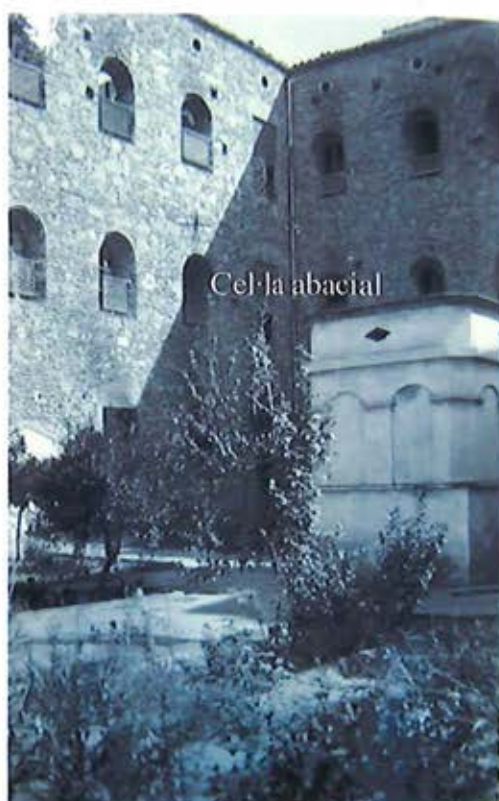
Façana del carrer d'Argüelles segons el projecte d'Emili Cabañes (CAT ACM)

Zona del monestir on havia estat l'escola i les sales dels oblats després de cremar-se. Al fons es veu la Parròquia de Santa Maria (CAT ACM)

Fotografies de Sant Benet preses per en Marià Ribas después de l'incendi(CAT AMSBM)

D. Carme Linàs del Torrent i Reixach (CAT AMSBM)

Presbiteri del monestir amb el Santíssim, St. Benet, Sta. Escolàstica i Sta. Gertrudis (CAT AMSBM)